

Схвалено
Розпорядження голови
Рівненської облдержадміністрації
_____ . _____ . 2018 № _____

З а т в е р д ж е н о
Рішення Рівненської обласної ради
_____ . _____ . 2018 № _____

**Стратегія розвитку туризму
Зеленого шляху «Медове коло»
на 2018 – 2022 роки**

ЗМІСТ

Методика

I. Аудит дестинації	4
1. Визначення дестинації	4
2. Географічні межі, природні умови	5
3. Екологічний стан території	8
4. Транспортне сполучення	17
5. Туристичні ресурси	22
6. Аналіз туристичної і супровідної інфраструктури	35
7. Організаційні та кадрові основи	48
8. Тенденції розвитку туризму у світі. Дестинація в структурі туристичних потоків України і Рівненської області	54
9. Фактори впливу на розвиток туризму. Оцінка потенціалу дестинації	62
10. Порівняльні зразки туристичних територій та елементів туристичної інфраструктури	67
11. SWOT-аналіз. Висновки	76
12. Бачення туристичного розвитку	77
13. Концепція проекту	89
II. Опис туристичних продуктів дестинації	90
1. Визначення туристичних продуктів	90
2. Зонування дестинації	91
3. Цільові групи	93
III. Опис елементів туристичної інфраструктури	97
IV. Операційний план	126
V. Прогнозована кількість туристів та згенерованих коштів. Орієнтовний бюджет проекту	140
VI. Приклади перспективних продуктів дестинації, що базуються на її особливостях	142
VII. Інтеграція в локальні, регіональні, національні та міжнародні маршрути і проекти. Greenways. Локальний Зелений шлях «Медове коло»	151

МЕТОДИКА

Розроблення Стратегії розвитку туризму Зеленого шляху «Медове коло» (далі – проект) здійснено на основі аудиту та аналізу вибраної території за принципом функціонування дестинацій: наявності ресурсів для туристичного розвитку, доступності і комунікацій, інфраструктури, управлінського та кадрового потенціалу. Експерти проекту користувалися авторською методикою оцінки наявних туристичних ресурсів.

На основі аудиту сформовано концепцію розвитку проекрованої території з подальшим плануванням територіального туристичного продукту, створенням пропозицій видових туристичних продуктів, визначенням необхідної для них інфраструктури та врахуванням факторів впливу на розвиток.

На наступному етапі проведено операційне планування щодо розвитку кожного окремого продукту та території загалом, згідно з підходами до функціонування Зелених шляхів (Greenways), запропоновано перспективні туристичні продукти.

I. АУДИТ ДЕСТИНАЦІЇ

1. ВИЗНАЧЕННЯ ДЕСТИНАЦІЇ

У регіоні реалізується Стратегія розвитку Рівненської області на період до 2020 року, схвалена розпорядженням голови облдержадміністрації від 28 листопада 2014 року № 612 та затверджена рішенням Рівненської обласної ради від 18 грудня 2014 року № 1374. У документі визначено три стратегічні цілі: розвиток економічного потенціалу, розвиток сільських територій та розвиток людського капіталу. Всі вони пов'язані з розвитком туристичної галузі. Крім того, окремо виділена операційна ціль «1.3. Розвиток внутрішнього туризму», в рамках якої передбачається реалізація трьох завдань:

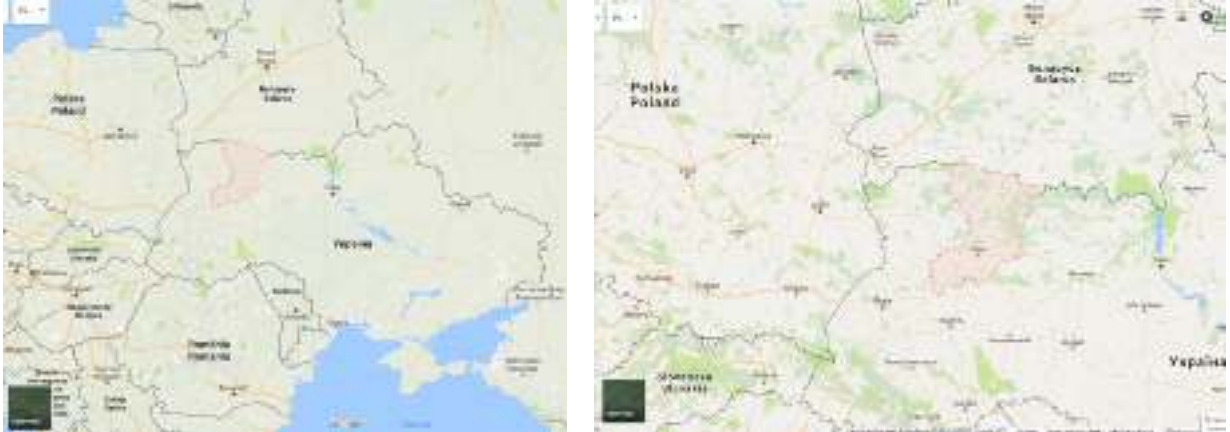
- розвиток туристичних об'єктів, продуктів та мереж;
- туристична промоція області;
- покращення стану рекреаційних зон.

Стратегія розвитку туризму Зеленого шляху «Медове коло» спрямована на реалізацію цілей та завдань Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2020 року в частині туризму. Проект має свої географічні межі, які знаходяться у п'яти адміністративних районах Рівненської області: Березнівського, Гощанського, Костопільського, Корецького та Рівненського. У Стратегії цю територію визначено терміном «дестинація». Дестинація - приваблива для туристів територія з набором місць відвідування, атракцій, розвинутою туристичною інфраструктурою та людським ресурсом, який надає послуги туристам.

Район	АНАЛІЗОВАНА ДЕСТИНАЦІЯ					Всього
	Рівненський	Костопільський	Березнівський	Гощанський	Корецький	
Кількість населення, тис. осіб	88,3	64,5	65,4	38,9	36,3	293,4
Площа, кв. кілометрів	1176	1496	1700	692	720	5784
Густота населення, осіб/км ²	75,7	43,2	36,8	51,7	47,6	В середньому: 51 особа/км ²

2. ГЕОГРАФІЧНІ МЕЖІ, ПРИРОДНІ УМОВИ

Рівненська область знаходиться на північному заході України, межує з Волинською, Львівською, Тернопільською, Хмельницькою та Житомирською областями. На півночі з Брестською та Гомельською областями Республіки Білорусь:

Дестинація, аналізована в проекті, складається з п'яти центральних районів Рівненської області: Рівненського, Костопільського, Березнівського, Гошанського і Корецького:

Область відноситься до найменш урбанізованих регіонів України. Більша частина населення зосереджена в її південній частині, де в лісостепових районах сконцентровано 60 відсотків населення, переважна більшість якого (близько 75 відсотків) є міським. Поліська частина області є менш заселеною, хоча вона значно більша за площею.

Геологічну будову території області визначає її положення у межах занурення південно-західного краю Східноєвропейської платформи, простежуються близьке залягання і виходи на поверхню кристалічних порід Українського щита, наявність відкладів крейдового періоду, неогенових вапняків, пісковиків, пісків.

Область відзначається рівнинним рельєфом: північна її частина лежить у межах Поліської низовини з рядом низин, а південна розташована в межах Волинської височини, поділеної на окремі плато.

Корисні копалини: торф (перше місце в Україні) та численні поклади граніту та гранодіориту, базальту, бурштину. У західній частині області, де кристалічні породи занурюються на велику глибину, переважають глини, крейда, пісковики тощо. У південній частині – поклади лесоподібних суглинків, гончарних глин, крейди, вапняків, пісковиків. З корисних копалин, які не мають промислового значення, є мідь, болотні залізні руди, вугілля. Джерела мінеральних вод типу миргородської та трускавецької.

Клімат помірно континентальний з вологим теплим літом і м'якою зимою з частими відлигами. Рівненщина багата на поверхневі води. Всі річки належать до басейну Дніпра.

Ґрунтовий покрив області: опідзолені та дерново-підзолисті ґрунти, чорноземи у лісостеповій частині. Основні проблеми господарства – осушення надмірно зволжених ґрунтів, вапнування кислих ґрунтів у Поліссі та протиерозійні заходи у лісостеповій частині області.

Рівненська область лежить у межах Західноукраїнської геоботанічної підпровінції. Лісами (хвойними і мішаними на Півночі, широколистяними і мішаними на Півдні) вкрито 7,3 тис. км². Головні лісоутворюючі породи – хвойні, також присутні: дуб, граб, береза, вільха чорна, осика, клен гостролистий, липа, берест, ясен звичайний. Луки займають 12 – 15 відсотків площі області і становлять основу сіножатей та пасовищних угідь. Болота (10 – 20 відсотків території) переважно низинні; менш поширені перехідні та верхові болота.

На території Рівненської області сформувалися три промислові вузли: Рівненсько-Здолбунівський (спеціалізація: машинобудівна, хімічна, легка, харчова промисловість), Дубенський та Сарненський (переважає харчова промисловість, допоміжними є легка, деревообробна і металообробна галузі).

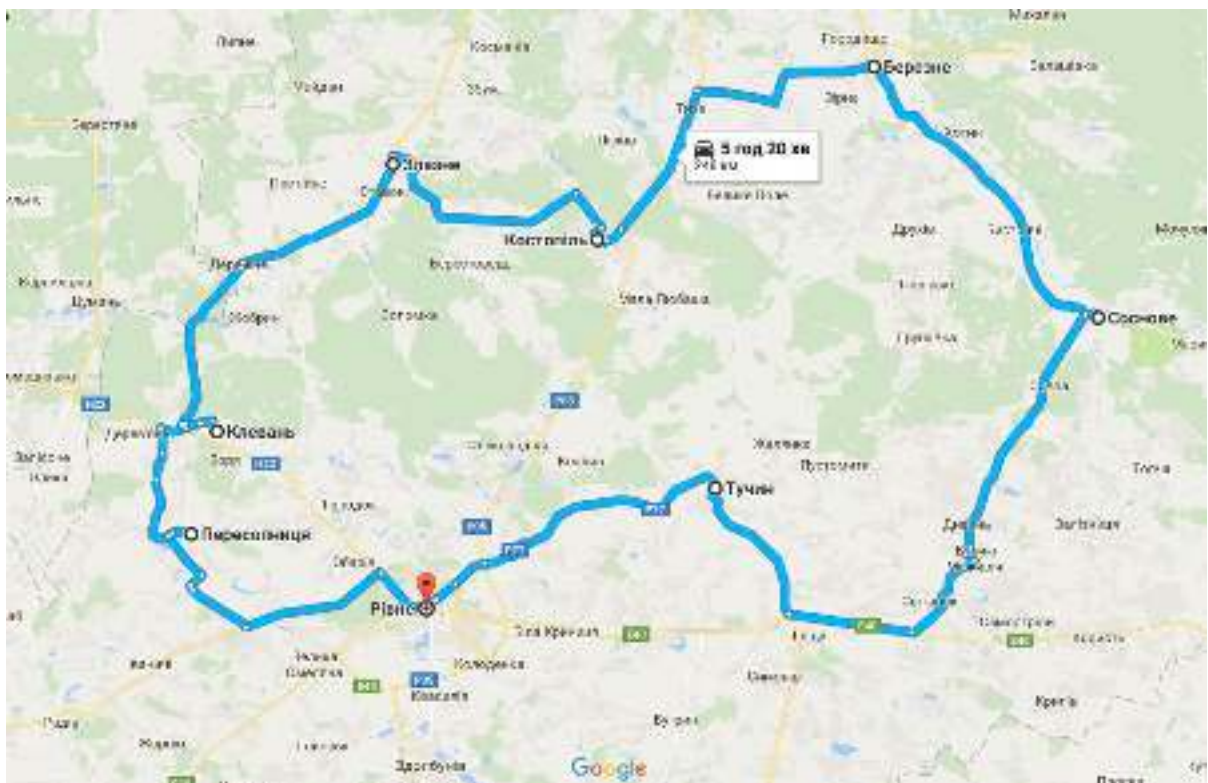
Агропромисловий комплекс області включає сировинну, переробну і обслуговуючу ланки. У загальному обсязі валової продукції сільського господарства 55 відсотків припадає на тваринництво, 45 відсотків - на рослинництво.

Основними точками (населеними пунктами) планованого туристичного Зеленого шляху «Медове коло» є: Рівне, Пересопниця, Клевань, Олександрія,

Деражне, Злазне, Базальтове, Березне, Хотин, Бистричі, Соснове, Великі Межирічі, Гоща, Тучин, Гориньград.

Основне кільце шляху становить понад 250 кілометрів та передбачає мережу локальних маршрутів:

ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ТЕРИТОРІЇ

Для розвитку туризму, особливо зеленого, екологічного та сільського, першочерговим є позитивний екологічний стан території. При плануванні розвитку нових туристичних дестинацій, шляхів і маршрутів цей фактор є важливим не тільки через мотивацію до подорожі, але й з точки зору безпеки життя і здоров'я. Саме тому аналіз екологічної ситуації та потенційних ризиків є одним з найважливіших елементів довгострокових планів розвитку території.

У Рівненській області діє Обласна програма охорони навколишнього природного середовища на 2017 – 2021 роки, схвалена розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 24 січня 2017 року № 24 та затверджена рішенням обласної ради від 17 березня 2017 року № 482. Її метою є поліпшення екологічного стану довкілля та зниження екологічних ризиків шляхом забезпечення охорони, раціонального використання і відтворення природних ресурсів в умовах економічного розвитку виробничого комплексу та муніципальної інфраструктури, зокрема: збереження та відновлення природного стану водних ресурсів; підвищення якості атмосферного повітря; підвищення родючості орних земель та захист територій від затоплення і підтоплення; зменшення кількості відходів та їх негативного впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людини; збереження ландшафтного різноманіття області; підвищення рівня екологічної культури, знань та інформованості населення області.

ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН АНАЛІЗОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ

Вода (водопостачання, якість питної води, водойми для купання, річки, озера тощо). Рівненщина, як і більшість областей західного і північного регіонів України, багата на поверхневі води. Територією області протікає 171 річка довжиною понад 10 кілометрів, знаходиться 500 озер різного походження, 31 водосховище, 1688 ставків загальною площею водного дзеркала 11,2 тис. га.

За даними Рівненської гідрогеолого-меліоративної експедиції в поверхневій воді транскордонних водних об'єктів на проектованій дестинації відмічено підвищений вміст заліза та нітритів, значення яких перевищували нормативи гранично допустимої концентрації у поверхневій воді, а також збільшення вмісту цих речовин у водах річок Горинь і Случ.

До річкової сітки проектованої дестинації відносяться ріки Горинь та Случ, якість води у яких є визначальною при проектуванні розвитку території.

Річка Горинь є головною артерією Рівненщини, належить до басейну річки Прип'ять і є її правою притокою першого порядку. Вона бере свій початок у Кременецьких горах з джерела у с. Волиця Тернопільської області на висоті 345 метрів над рівнем моря, протікає територією Рівненської області, а далі – Республіки Білорусь. Загальна довжина річки становить 659 кілометрів, у межах області – 386 кілометрів. Горинь має понад 15 великих приток, з них в межах області: Случ, Замчисько, Вілія, Устя, Стубла, Бережанка. За інформацією Державної екологічної інспекції у Рівненській області в річку скидаються стічні води з очисних споруд м. Острог, смт Гоща, м. Дубровиця, стічні води підприємств ТЗОВ «ОДЕК» Україна, Городищенської виправної колонії, стічні та

дренажні води з території відвалу фосфогіпсу ПАТ «Рівнеазот». За даними Рівненської гідрогеолого-меліоративної експедиції протягом останніх років спостерігається стабільність рівнів забруднення за більшістю показників.

РОВОКП ВКГ «Рівнеоблводоканал» здійснює щомісячні спостереження за станом поверхневих вод у пунктах спостережень до і після скиду Гощанської дільниці «Рівнеоблводоканал» на річці Горинь за 17 показниками.

Річка Случ є найбільшою правою притокою річки Горинь. Бере початок з невеликого озера поблизу с. Червоний Случ (Хмельницька область), протікає територією Хмельницької, Житомирської та Рівненської областей. Загальна довжина річки 451 кілометр, у межах області – 158 кілометрів. Случ має 78 приток, серед основних: Корчик, Переверзня, Вілія. На території області в річку скидають зворотні води з очисних споруд міст Березне, Сарни та підприємства ТЗОВ «Моквинська паперова фабрика».

Відповідно до інформації Державної екологічної інспекції у Рівненській області та Рівненської гідрогеолого-меліоративної експедиції в контрольних пунктах вище і нижче скиду з очисних споруд КП «Березневодоканал» показники перевищували нормативи.

Якість поверхневої води **озера Басів Кут** (м. Рівне) та ставів гідропарку (м. Рівне) контролювалась Державною екологічною інспекцією у Рівненській області. Значення показників забруднення перевищували встановлені гранично допустимі концентрації відповідно у 2 – 2,2 раза.

Якість поверхневої води у ставах гідропарку (м. Рівне) контролювалась Держекоінспекцією області: значення показників забруднення в ставах перевищували встановлені гранично допустимі норми концентрації у 2 - 2,3 раза.

Радіаційний стан поверхневих вод проектованої дестинації. Радіоактивне забруднення поверхневих вод в області визначається в основному впливом Рівненської і Хмельницької атомних електростанцій. В області моніторинг радіаційного стану поверхневих вод здійснюють Рівненський обласний центр з гідрометеорології та Рівненська гідрогеолого-меліоративна експедиція Рівненського обласного управління водних ресурсів. За їх даними радіаційний фон в районах діючих Рівненської та Хмельницької атомних електростанцій у 2015 році був стабільним і не перевищував допустимих рівнів.

Якість питної води та її вплив на здоров'я населення. В області забезпечення населення питною водою здійснюється виключно із джерел підземних водоносних горизонтів. На всіх майданчиках централізованого водопостачання проводиться водопідготовка перед подачею в мережу (знезалізнення, знезараження).

Протягом 2015 року лабораторіями державної установи "Рівненський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України" проведено дослідження на об'єктах централізованого господарсько-питного водопостачання, водопровідної мережі комунальних водопроводів, відомчих водопроводів, децентралізованого водопостачання. Виявлено, що від 4 до 24 відсотків проб питної води за санітарно-хімічними і мікробіологічними показникам не відповідали санітарно-гігієнічним вимогам, що перевищувало показники

попереднього року в 1,2 - 2 рази. Дещо краща ситуація спостерігалась із показниками сільських централізованих господарсько-питних водопроводів.

На якість питної води систем централізованого водопостачання негативно впливає незадовільний санітарно-технічний стан водопровідних споруд і мереж, відсоток їх зношеності становить більш ніж 50 відсотків, у результаті чого відбуваються часті прориви трубопроводів, забруднення мереж водопостачання.

В області негативного антропогенного впливу завдають такі підприємства: Рівненське обласне виробниче комунальне підприємство водопровідно-каналізаційного господарства «Рівнеоблводоканал» та його Гощанська дільниця, Острозьке комунальне підприємство «Водоканал», приватне акціонерне товариство «Рівнеазот», державне підприємство «Зірненський спиртовий завод», комунальне підприємство «Костопільводоканал», приватне акціонерне товариство «Костопільський завод скловиробів», Оржівське виробниче управління житлово-комунального господарства, комунальне Рівненське шляхово-експлуатаційне управління автомобільних доріг, виробниче комунальне підприємство водопровідно-каналізаційного господарства «Дубноводоканал», комунальне підприємство «Березневодоканал», ТзОВ «Моквинська паперова фабрика», Кузнецовське міське комунальне підприємство. Випуск стічних вод у відкриті водойми проводять 55 підприємств та організацій, з яких 36 - господарсько-побутові стічні води та 19 - промислові.

Повітря. Основними причинами забруднення атмосфери є використання технологій, більшість з яких не відповідають сучасним екологічним вимогам, морально застарілого і фізично зношеного устаткування, невиконання у встановлені терміни атмосферо-захисних заходів щодо зниження шкідливих викидів, низький рівень експлуатації пилогазоочисних споруд.

Різде збільшення викидів забруднюючих речовин спостерігалось у Корецькому районі. Найбільш забрудненими є території міста Рівного та Рівненського району.

До основних забруднювачів атмосферного повітря області відносяться приватні акціонерні товариства «Рівнеазот», «Консюмерс-Скло-Зоря», «Волинь-цемент», товариства з обмеженою відповідальністю «Свиспан Лімітед» та «Одек» Україна. Найбільше викидів пилу в атмосферне повітря спостерігалось в м. Рівне, Костопільському та Рівненському районах; діоксиду сірки – в Рівненському районі та м. Рівне; діоксиду азоту – Рівненському, Костопільському районах та в м. Рівне; оксиду вуглецю – в м. Рівне, Рівненському та Костопільському районах. Значну частку в забруднення атмосферного повітря області вносять пересувні засоби.

Аналізуючи викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, можна зробити висновок, що головними причинами, що обумовлюють незадовільний стан атмосферного повітря в населених пунктах, є недотримання підприємствами технологічного режиму експлуатації пилогазоочисного устаткування; низькі темпи впровадження сучасних технологій очищення викидів, зростання одиниць автомобільного транспорту, що не забезпечені приладами для нейтралізації відпрацьованих газів.

Також слід відмітити, що на території області у літній період відмічалось значне задимлення території, пов'язане із самозайманням на Рівненському полігоні твердих побутових відходів та торф'яників у Гоцанському та північних районах області, що в свою чергу вплинуло на перевищення гранично допустимих концентрацій шкідливих речовин в атмосферному повітрі.

Ґрунти. Ґрунтовий покрив області неоднорідний. Найбільш поширеними типами ґрунтів є дерново-підзолисті, опідзолені, дернові, торфові та торфоболотні. Дерново-підзолисті, характерні для Полісся, малородючі, бідні на поживні речовини ґрунти утворились під лісовою рослинністю на водно-льодовикових відкладах. На лесах Волинського плато сформувались світло-сірі ґрунти і опідзолені чорноземи, вони досить родючі, тому майже всі розорані. Південь Полісся представляють дернові та торфоболотні ґрунти в заболочених пониженнях озерно-льодовикового та річкового походження. За механічним складом найбільш поширений тип ґрунту – легкий, середній та важкий суглинок. Близько 60 відсотків дерново-підзолистих ґрунтів області інтенсивно використовуються в сільськогосподарському виробництві. За результатами досліджень встановлено, що ґрунти DESTИНАЦІЇ мають підвищений ступінь кислотності.

Протягом 2015 року спеціалістами Державної санітарно-епідеміологічної служби України відбирались проби ґрунту на визначення санітарно-хімічних, мікробіологічних показників, вмісту гельмінтів. Суттєвих перевищень нормативів не виявлено.

Деградація земель. Однією з найважливіших оцінок стану навколишнього природного середовища є родючість ґрунтів, збереження якої залишається ключовим природоохоронним завданням. Аналіз сучасного стану земельних ресурсів Рівненщини свідчить про глибоку їх деградацію. Основними чинниками, які впливають на процеси ерозії земель на території області, є сільське господарство, промисловість та транспорт.

Формування екологічної мережі, ліси. На виконання Закону України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000 - 2015 рр.», Указу Президента України від 14 серпня 2009 року № 611/2009 «Про додаткові заходи щодо розвитку природно-заповідної справи в Україні» розроблена Регіональна програма розвитку природно-заповідного фонду та формування регіональної екологічної мережі Рівненської області на 2010 - 2020 роки, схвалена розпорядженням голови облдержадміністрації від 02 вересня 2009 року № 323 та затверджена рішенням Рівненської обласної ради від 25 вересня 2009 року № 1330. Метою Програми є розроблення заходів щодо упорядкування, розширення існуючих та створення нових заповідних об'єктів для забезпечення збереження типового і унікального ландшафтного та біологічного різноманіття екологічної мережі області. В її основі - створення єдиної системи природоохоронних територій, де передбачається проведення системних заходів зі збереження і відтворення природних ресурсів. Програма розроблена з урахуванням вимог до формування Всеєвропейської екологічної мережі як єдиної просторової системи територій країн Європи з природним або частково зміненим

станом ландшафту. Ця мережа органічно інтегрується в ідею сталого розвитку та є одним з потужних інструментів її втілення.

Загальна характеристика рослинного світу в межах проекрованої дестинації. Лісові ресурси в області розміщені нерівномірно і в основному зосереджені в північній частині. У лісовому покриві хвойні породи дерев становлять 68 відсотків, м'яколисті – 21 відсоток, твердолисті – 11 відсотків.

Особливу групу хвойних лісів на Рівненщині становлять ялинові ліси, що зустрічаються у поліській частині області. У найбільш зволжених місцях зустрічаються сосново-ялинові ліси з домішкою вільхи чорної.

Є в області специфічні рослинні угруповання - своєрідні «крейдянні ліси» (соснові та дубово-соснові асоціації на відслоненнях крейди), фрагменти яких зустрічаються у лісостеповій частині області, а також сусідні з ними рослинні угруповання «наскельних степів» (вишня степова, ковила волосиста, осока низька, люцерна розпростерта та інші).

Відходи. Забруднення навколишнього природного середовища відходами виробництва і споживання набуває для області все більшої гостроти. Відсутність ефективної системи поводження з відходами на рівні регіону зумовлює накопичення їх значної кількості у місцях видалення, що призводить до антропогенного навантаження на довкілля, забруднення його основних компонентів: землі, водних ресурсів та атмосферного повітря, погіршення умов проживання населення області.

На території області більше ніж 1000 підприємств, установ і організацій, виробнича діяльність яких пов'язана з утворенням промислових та побутових відходів.

Відповідно до державного статистичного спостереження обсяг накопичення промислових відходів I-IV класів небезпеки станом на 01 січня 2016 року становить 36314,3 тис. т, II-III класів небезпеки – 16,114 тис. т.

Серед основних екологічних проблем, пов'язаних з утворенням та розміщенням небезпечних відходів, слід виділити відвали площею 58,2 га ПАТ «Рівнеазот» (15,4 млн. тонн фосфогіпс-дигідрату).

На цей час впроваджено роздільне збирання твердих побутових відходів у м. Костопіль (3 компоненти: скло, папір, полімери).

Планується будівництво сміттєпереробного комплексу в м. Вараш за рахунок коштів ДП НАЕК «Енергоатом». Вараською міською радою вирішено питання щодо виділення земельної ділянки площею 3 га для розміщення сміттєпереробного комплексу на території відпрацьованого полігону із захоронення будівельного сміття, що належить ВП «Рівненська АЕС» ДП НАЕК «Енергоатом».

Частина полігонів і сміттєзвалищ твердих побутових відходів працює в режимі перевантаження, практично на жодному з них не знешкоджується фільтрат. Для вирішення питання розпочато будівництво полігонів твердих побутових відходів в м. Дубно, смт Млинів. Однак, у зв'язку з браком коштів в 2015 році, роботи призупинено. Замовлено проектно-кошторисну документацію на будівництво полігону твердих побутових відходів в с. Копань для

смт Демидівка. Планується будівництво полігону твердих побутових відходів у м. Костопіль.

Техногенні та екологічні небезпеки для населення

Торфовища. Значну небезпеку, особливо у весняно-літній період, створюють пожежі у природних екосистемах на території області. Протягом 2015 року на території Рівненської області спостерігалось значне зростання кількості пожеж лісових масивів, торфовищ та сухої трави (понад 70 випадків загорянь лісових масивів на площі 150 га, понад 40 пожеж на торфовищах площею близько 100 га, близько 220 пожеж на відкритій місцевості (загоряння сухої трави) на площі понад 215 га.

За даними управління з питань надзвичайних ситуацій виконавчого комітету Рівненської міської ради у центрі міста рівень формальдегіду у повітрі перевищував норму в 1,1 раза, а сірчаного ангідриду було понад норму в 1,2 раза. За інформацією управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення облдержадміністрації, головним чинником забруднення повітря є торфовища, що знаходяться на прилеглих до обласного центру територіях. Через суху погоду на них регулярно виникають пожежі, які негативно впливають на стан довкілля та здоров'я жителів.

Природна радіація і техногенна радіація. Найбільшу потенційну небезпеку для людини та навколишнього природного середовища при провадженні діяльності у сфері використання ядерної енергії має використання радіоактивних матеріалів (ядерних матеріалів, радіонуклідних джерел іонізуючого випромінювання, радіоактивних відходів).

За даними Північно-західної державної інспекції з ядерної та радіаційної безпеки Державної інспекції ядерного регулювання України в області понад 100 підприємств, установ та організацій провадять діяльність з використання джерел іонізуючого випромінювання (ДІВ). Більшість суб'єктів використовують у своїй діяльності джерела іонізуючого випромінювання у вигляді пристроїв, що генерують іонізуюче випромінювання. Переважно це суб'єкти, що застосовують радіаційні технології у медичній галузі з метою діагностування та терапії різних захворювань. Медичне опромінення, яке людина отримує під час проведення діагностичних та терапевтичних процедур, займає друге місце після природного опромінення та становить 15 відсотків загального опромінення людини.

На території області діяльність з використання радіоактивних матеріалів здійснюють 9 суб'єктів господарської діяльності. Найпотужнішим суб'єктом у сфері використання ядерної енергії на території області є ВП «Рівненська АЕС» ДП НАЕК «Енергоатом», який використовує ядерні технології для виробництва електричної енергії та радіаційні – у різних технологічних процесах.

Радіаційних аварій або інцидентів, пов'язаних з провадженням суб'єктами діяльності з використання радіоактивних матеріалів (радіонуклідних ДІВ), та випадків виявлення радіоактивних матеріалів у незаконному обігу на території області у 2015 році не зафіксовано.

Вплив енергетичної галузі на довкілля. Основним виробником електроенергії в області є ВП «Рівненська АЕС» ДП НАЕК «Енергоатом», який виробляє електроенергію для потреб споживачів та господарського комплексу

України. В процесі виробничої діяльності ВП «Рівненська АЕС» здійснює викиди найбільш поширених забруднюючих речовин – оксиду вуглецю, речовин у вигляді суспендованих твердих частинок, діоксиду та інших сполук сірки, азоту, металів та їх сполук, неметанових летких органічних сполук, фтору, хлору та їх сполук, фреонів, емульсолу. Потенційний обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря ВП «Рівненська АЕС» ДП НАЕК «Енергоатом» становить 86,2 т в рік, фактичний обсяг викидів у 2015 році – 35,7 т.

Техногенне навантаження. На території проектованої дестинації знаходяться 2 об'єкти, які є найбільшими забруднювачами довкілля: ПАТ «Рівнеазот» і ПАТ «Волинь-Цемент». Крім перерахованих, в області розміщені потенційно небезпечні об'єкти – це об'єкти, зміни під час експлуатації яких (наднормативний викид небезпечних речовин, пожежа, вибух тощо) можуть спричинити загибель людей чи створити загрозу життю і здоров'ю людей та довкіллю на його території і/або за його межами.

Станом на 01 січня 2016 року в області обліковано 446 потенційно небезпечних об'єктів (ПНО), з них 167 об'єктів є об'єктами підвищеної небезпеки, 26 підлягають паспортизації.

Із загальної кількості потенційно небезпечних об'єктів – 11 об'єктів віднесені до хімічно небезпечних, з яких з I ступеня хімічної небезпеки – 1, II ступеня – 1 та IV ступеня – 9 об'єктів. На хімічно небезпечних об'єктах зберігається (використовується, виробляється) близько 3 тис. тонн небезпечних хімічних речовин, серед яких аміак, хлор, формальдегід. Ці речовини зберігаються на території хімічно небезпечних об'єктів в ємностях (ресиверах) різних об'ємів. Вісім хімічно небезпечних об'єктів мають локальні системи автоматизованих систем спостереження за перевищенням концентрації небезпечних хімічних речовин у повітрі виробничих приміщень. Сім адміністративно-територіальних одиниць області мають IV ступінь хімічної небезпеки, Костопільський район має II ступінь хімічної небезпеки, м. Рівне – також I ступінь хімічної небезпеки.

Військовий полігон. Військова діяльність була й залишається джерелом небезпеки для природи. Воєнно-промисловий комплекс (ВПК) споживає велику кількість мінеральної сировини та енергії, потрібних для виробництва військової техніки. Військові частини та полігони спалюють у двигунах танків, автомобілів, літаків, у котельнях військових містечок і частин колосальні об'єми палива. Площа земель під полігонами, стрільбищами, мисливськими господарствами, навчальними центрами перевищує 100 тис. га. Величезної шкоди завдають природі випробування різних видів озброєнь, а також проведення маневрів і навчань.

Зокрема, Тучинський військовий полігон, що знаходиться в межах проектованої дестинації, має площу 48 тис. гектарів родючих земель, з яких 12,1 тис. гектарів укриті добірними лісами.

Тучинський та Рівненський військові полігони становлять реальну й потенційну небезпеку для населення й довкілля, забруднюючи навколишнє природне середовище хімічними речовинами, зокрема сполуками важких металів, підвищуючи радіаційний фон, спричиняючи деградацію природних комплексів.

Загрозу для довкілля становлять порушення в армійських підрозділах правил зберігання пально-мастильних матеріалів (ПММ) та експлуатації систем їх транспортування. В результаті втрат, витоків і розливів ПММ протягом тривалого часу (іноді десятиріч) довкола військових баз та аеродромів на кілометри навкруг забруднені поверхневі й підземні води. Ці порушення спричиняють накопичення у воді криниць, ставків і річок нафтопродуктів, токсикантів та канцерогенів — хрому, кадмію, свинцю, бензпіренів.

Непоодинокими є нещасні випадки, спричинені розривами військових снарядів. Суттєвою загрозою життю є порушення правил поведінки зі зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для жителів та потенційних туристів дестинації. Частими стали випадки алкогольного сп'яніння військовослужбовців, що також є потенційною загрозою для цивільного населення.

Основними екологічними проблемами проектованої дестинації на сьогодні залишаються:

забруднення та нераціональне використання водних ресурсів річкової сітки проектованої дестинації, до якої відносяться ріки Горинь та Случ. На якісний стан питної води негативно впливають очисні споруди підприємств;

забруднення атмосфери, зумовлене використанням технологій, що не відповідають сучасним екологічним вимогам, зношеного устаткування, невиконання у встановлені терміни атмосферозахисних заходів щодо зниження шкідливих викидів, низький рівень експлуатації пилогазоочисних споруд;

забруднення навколишнього природного середовища сполуками важких металів, зміна радіаційного фону, деградація природних комплексів, що є наслідком діяльності Рівненського військового полігону, який становить потенційну небезпеку для населення й довкілля;

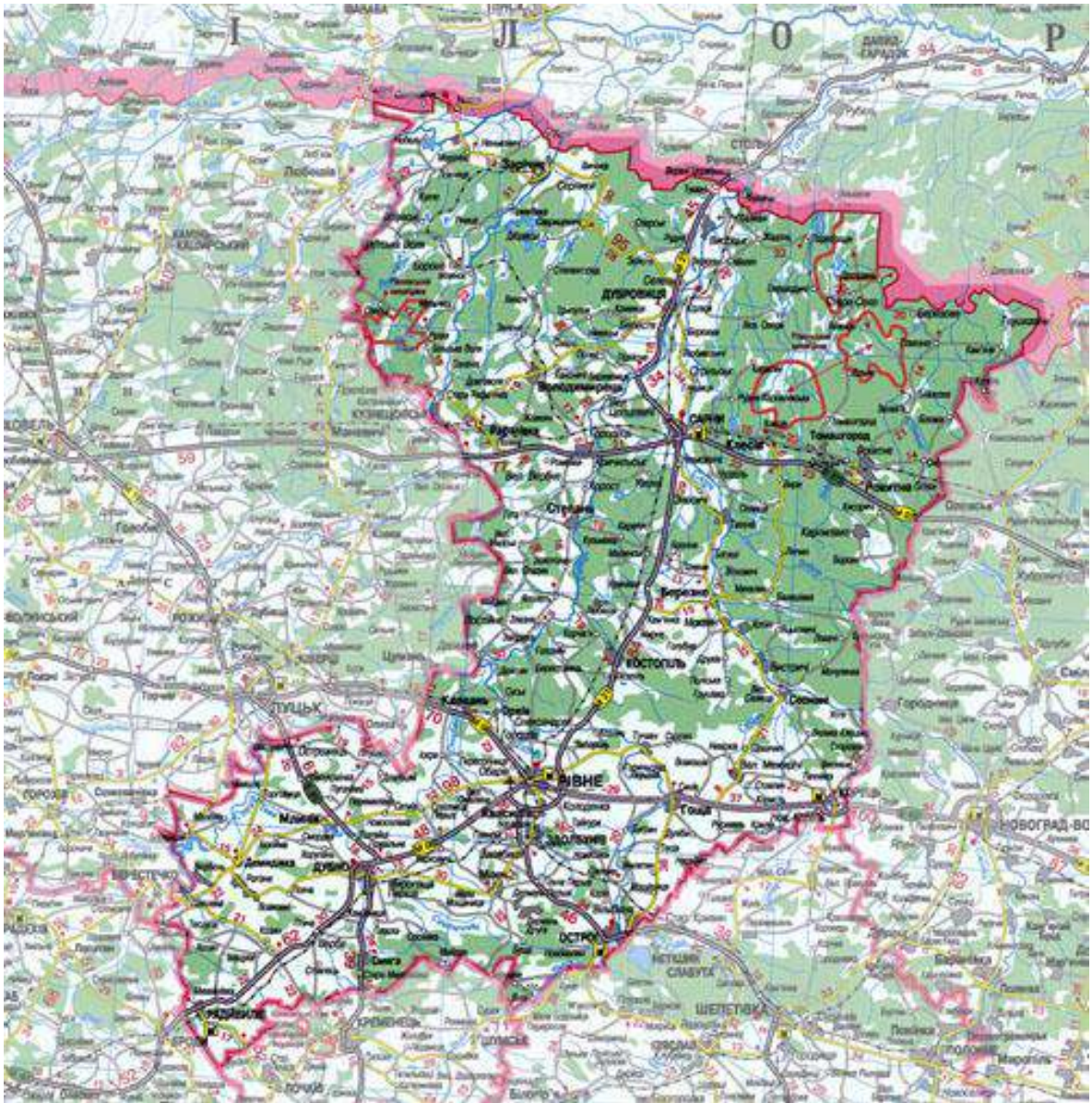
глибока деградація земельних ресурсів Рівненщини, що виявляється, насамперед, у значному збільшенні площ еродованих земель, - наслідок сільськогосподарської, промислової діяльності та транспорту. Внаслідок ерозії ґрунтів вимиваються орні землі, луки, замулюються водойми;

Висновки. В цілому, стан проектованої території для розвитку туризму можна оцінити як сприятливий. Систематизація даних та аналіз якісного стану атмосферного повітря, земельних та водних ресурсів, рослинного і тваринного світу проектованої дестинації свідчать про їх задовільний стан. Спостерігається оптимальне (раціональне) використання, охорона і відтворення природних ресурсів. Регіональною програмою розвитку природно-заповідного фонду та формування регіональної екологічної мережі Рівненської області на 2010 - 2020 роки передбачено завдання щодо поводження з відходами, екологічної та радіаційної безпеки, екологічного моніторингу навколишнього середовища.

Основні показники якості повітря, води, ґрунтів, шумового та радіаційного фону в межах допустимих норм. Територія характеризується сприятливими рекреаційними умовами, зокрема має об'єкти природно-заповідного фонду, що є необхідною умовою при формуванні проекту за концепцією екологічного та активного туризму. Отже, ця територія має сприятливі екологічні умови та потужний рекреаційний потенціал, що сприятимуть розвитку туризму в межах дестинації.

Разом з тим, при зонуванні дестинації слід уникати окремих територій з підвищеним екологічним навантаженням, зокрема на захід від Рівного (зона підприємств ПАТ «Рівнеазот», ТОВ «ОДЕК» Україна, ПАТ «Волинь-цемент» та ПрАТ «Консюмерс-Скло-Зоря»), у межах міста Костопіль (ТОВ «Свиспан Лімітед»), та території поряд з Тучинським військовим полігоном.

4. ТРАНСПОРТНЕ СПОЛУЧЕННЯ

Транспортний комплекс – один із найважливіших елементів інфраструктури Рівненської області, який включає автомобільний, залізничний, повітряний транспорт та міський електротранспорт. Рівненська область має вдале територіально-географічне розташування із значним транзитним потенціалом. Територію області перетинають транспортні коридори:

Критський транспортний коридор № 3 (Краківець – Львів – Рівне – Житомир – Київ);

Критський транспортний коридор № 5 (Косини – Чоп – Стрий – Львів – Рівне – Сарни – Мінськ);

Європа – Азія (Краківець – Львів – Рівне – Житомир – Київ – Полтава – Харків – Дебальцеве – Ізварине);

Балтійське море – Чорне море (Ягодин – Ковель – Луцьк – Тернопіль – Хмельницький – Вінниця – Умань – порти Чорного моря).

Мережа автомобільних доріг загального користування Рівненської області станом на 01.01.2014 становить 5143,2 кілометра, в тому числі з твердим покриттям 5072,7 кілометра (або 98,6 відсотка), із них: дороги державного значення – 2000,9 кілометра; дороги місцевого значення – 3076,5 кілометра.

Найбільш важливими для економіки області є магістральні дороги М06 Е40 (Львів – Рівне – Житомир – Київ) – складова транспортного коридору Європа – Азія та Критського транспортного коридору № 3, М07 Е373 (Київ – Ковель – Ягодин), М19 Е85 (Доманове – Ковель – Чернівці – Мамалига) – складова транспортного коридору Балтійське море – Чорне море; національна автомобільна дорога Н22 (Устилуг – Луцьк – Рівне); регіональні автомагістралі Р05 (Городище – Рівне – Старокостянтинів) та Р76 (КПП «Прикладники» – Зарічне – Дубровиця).

У рамках реалізації обласної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, схваленої розпорядженням голови облдержадміністрації від 25 червня 2010 року № 261 та затвердженої рішенням обласної ради від 12 серпня 2010 року № 1692, здійснено масштабну реконструкцію відрізків автомобільних магістралей М06 та М07, побудовано дві транспортні розв'язки в обхід м. Рівне. Проведено ремонт автомобільної дороги місцевого значення Дубровиця – Переброди – Рокитне. За рахунок приватних інвесторів уздовж зазначених магістралей протягом останніх двох років побудовано значну кількість об'єктів дорожнього сервісу і туристично-рекреаційної інфраструктури (станції технічного обслуговування автомобілів, автозаправні станції, мотелі, готелі тощо). Це дозволило суттєво розвинути транспортний та туристичний потенціал області.

Дороги місцевого значення побудовані в основному у 1960 - 1980 роках і лише 26 відсотків з них мають капітальний тип покриття. Стан доріг погіршується внаслідок складних погодних умов осінньо-зимового періоду, недофінансування дорожнього господарства та несвоєчасного проведення ремонтних робіт. Через невідповідність дорожнього полотна сучасним статичним та динамічним навантаженням ділянка автомобільної дороги Н22 від м. Рівне до кордону з Волинською областю протяжністю 26 кілометрів потребує ремонту.

Автомобільний транспорт. Автомобільний транспорт відіграє провідну роль у забезпеченні вантажних і пасажирських перевезень. Перевезення пасажирів і вантажів здійснюється спеціалізованими автопідприємствами та великою кількістю приватних перевізників.

В області удосконалюється мережа приміських та міжміських внутрішньообласних автобусних маршрутів загального користування, наявна розвинена мережа автостанцій.

Автобусна маршрутна мережа області нараховує 90 міських, 452 приміські та 68 міжміських маршрутів. Для обслуговування внутрішньообласних маршрутів задіяні 952 одиниці транспортних засобів.

Регулярним автобусним сполученням охоплено 98,3 відсотка сільських населених пунктів, що є одним із кращих показників серед регіонів держави.

Залишаються незабезпеченими автотранспортним обслуговуванням населені пункти, до яких відсутні дороги, що відповідають вимогам з безпеки дорожнього руху.

Залізничний транспорт. Залізничний транспорт забезпечує вантажні та пасажирські перевезення у дальньому сполученні. Експлуатаційна довжина залізничних колій у межах Рівненської області становить 351,3 кілометра, з них електрифіковано 120,9 кілометра (34 відсотки загальної довжини).

В області найбільш технічно обладнаними є двоколіїні електрифіковані лінії на ділянках Красне – Здолбунів – Рівне – Клевань, на які припадає переважна частина вантажообігу та пасажирських перевезень. Територією області проходять двоколіїні електрифіковані залізничні лінії з інтенсивним рухом поїздів: Чоп – Львів – Рівне. Найбільшого навантаження транспортними потоками зазнає залізнична ділянка Здолбунів – Красне, яка працює на межі пропускної спроможності. Одноколіїні залізничні лінії, розташовані на ділянках Рівне – Сарни, Сарни – Рокитне-Волинське, Сарни – Удрицьк, навантажені транспортними вантажними потоками, забезпечують транспортні зв'язки області із прилеглими областями. Найбільшим є навантаження залізничної ділянки Сарни – Рокитне-Волинське. Одноколіїна залізнична лінія Рівне – Удрицьк є напрямком транспортних потоків, що проходить через україно-білоруський кордон.

На території Рівненської області функціонує найдовша у Європі вузькоколіїна залізниця Антонівка – Зарічне загальною довжиною 105,8 кілометра, яка проходить територією Володимирецького і Зарічненського районів, де проживає понад 90 тис. осіб.

В області реалізується проект у сфері туризму «Поліський трамвай». У рамках цього проекту створено нові цікаві об'єкти туристичної інфраструктури, що сприяє підвищенню попиту на послуги залізниці. Разом з тим, існування цієї унікальної атракції є під загрозою. Неодноразово ініціювалося її закриття як нерентабельного інфраструктурного об'єкта.

Через залізничну станцію Рівне проходить сполучення з великими містами України: Києвом, Одесою, Харковом, Львовом, Тернополем, Луцьком та іншими, а також з містами Білорусі та Росії.

Повітряний транспорт. В області функціонує обласне комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт Рівне», що є складним авіатехнічним комплексом, призначеним для приймання, обслуговування та відправлення повітряних суден, забезпечення пасажирських та вантажних авіаційних перевезень. Аеропорт розміщений у північно-західній частині України на перетині міжнародних повітряних та автомобільних шляхів, у безпосередній близькості до транспортної розв'язки Київ – Варшава – Чоп, поблизу двох залізничних вузлів. Враховуючи географічні та технічні дані, перспективою обласного комунального підприємства «Міжнародний аеропорт Рівне» є створення вантажного транспортного вузла з використанням усіх видів транспорту.

Аеропорт Рівне має статус міжнародного, що підтверджено відповідними сертифікатами, а також входить до переліку пунктів пропуску на митному

кордоні підакцизних товарів. Хоча регулярних рейсів на цей час немає, періодичними є чартерні рейси. В перспективі розглядається налагодження регулярних міжнародних пасажирських рейсів з Любліном, Варшавою, Франкфуртом на Майні, Прагою, Міланом, Мадридом, а також внутрішніх рейсів з Одесою, Дніпром та Харковом.

Пункти пропуску через державний кордон. В області функціонують п'ять пунктів пропуску (контролю) автомобільного, залізничного та авіаційного сполучення через державний кордон України:

міжнародний пункт пропуску для залізничного сполучення на станції «Удрицьк»;

міжнародний пункт контролю для залізничного сполучення на станції «Сарни»;

міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Городище»;

міждержавний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Прикладники»;

міжнародний пункт пропуску для повітряного сполучення «Рівне».

Міжнародний залізничний пункт пропуску «Удрицьк», Міждержавний автомобільний пункт пропуску «Прикладники» (працює за тимчасовою схемою з 1992 року) та Міжнародний автомобільний пункт пропуску «Городище» (введений в експлуатацію за постійною схемою в 2001 році) не відповідають вимогам, що ставляться до пунктів пропуску такої категорії.

Висновки. Доступність магістрального та інших видів сполучення безпосередньо впливає на ступінь туристичного руху. Можливість користування різними видами транспорту полегшує заплановані подорожі і є істотним критерієм при виборі місць подорожувань. Наявна в області мережа автомобільних та залізничних магістралей, в основному, достатня для забезпечення освоєння очікуваних на середньострокову перспективу обсягів вантажних та пасажирських перевезень. Разом з тим, відповідна інфраструктура потребує суттєвої модернізації з метою наближення її до стандартів Європейського Союзу. Інфраструктура пунктів пропуску потребує вдосконалення та розбудови з метою збільшення їх пропускної спроможності, підвищення якості послуг та посилення контролю за пересуванням через державний кордон товарів, громадян та транспортних засобів.

Беручи до уваги тенденції, які спостерігаються на локальних внутрішніх туристичних ринках, найважливішим засобом є власний автотранспорт. Тому для доступності сполучення значення має густота транспортних магістралей, їх якість, наявність автостоянок та іншої придорожньої інфраструктури.

Беручи до уваги те, що проєктована територія більше орієнтована на гостей не тільки з України, а й з-за кордону, наявність двох міжнародних аеропортів у столиці, що поряд, а також розташування в межах основних автомагістралей України (Київ – Львів та Київ – Одеса) є ключовою передумовою розвитку. Також кожен населений пункт добре забезпечений рейсовим транспортом, що спрощує доступність до DESTINATION.

При перспективному розвитку туризму варто розглядати Рівне як місце транспортної комунікації. В цьому контексті важливою є залізнична станція міста та якісна інфраструктура біля неї. З розвитком велотуризму та велоруку загалом, інтерес до дестинації з боку велоспільноти значно зростає. Частина її відвідувачів буде приїздити громадським транспортом, в першу чергу залізницею, і з власними велосипедами. Тому необхідно передбачити можливість перевезення велосипедів у поїздах приміського сполучення (окремі вагони на вихідні чи святкові дні). Залізничний вокзал потребує реконструкції і модернізації, встановлення туристичних таблиць, вказівників, велопарковок, доступ до мережі Інтернет. Також потрібно передбачити окремі маршрути автобусів (на вихідні чи святкові дні) з можливістю перевезення туристів з рюкзакми та велосипедами.

5. ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ

Рекреаційно-туристичні ресурси можуть бути охарактеризовані за станом збереження кількісною оцінкою привабливості, тривалістю дії, площею, якістю, умовами освоєння й експлуатації, чисельністю туристів та відпочиваючих, які можуть скористатися цим ресурсом за одиницю часу, умовами екологічної збалансованості. Територіальна неоднорідність рекреаційних територій потребує вирішення питання про необхідність виявлення закономірностей територіальної диференціації рекреаційно-туристичного господарства і зонування. Останнє проводиться з метою підвищення ефективності територіального прогнозування й управління. Доцільне застосування кількох схем рекреаційно-туристичного районування з огляду на: попит і пропозицію, природні умови, матеріально-технічну базу туризму, економічне зонування, приваблюючу та пропускну здатності, тощо.

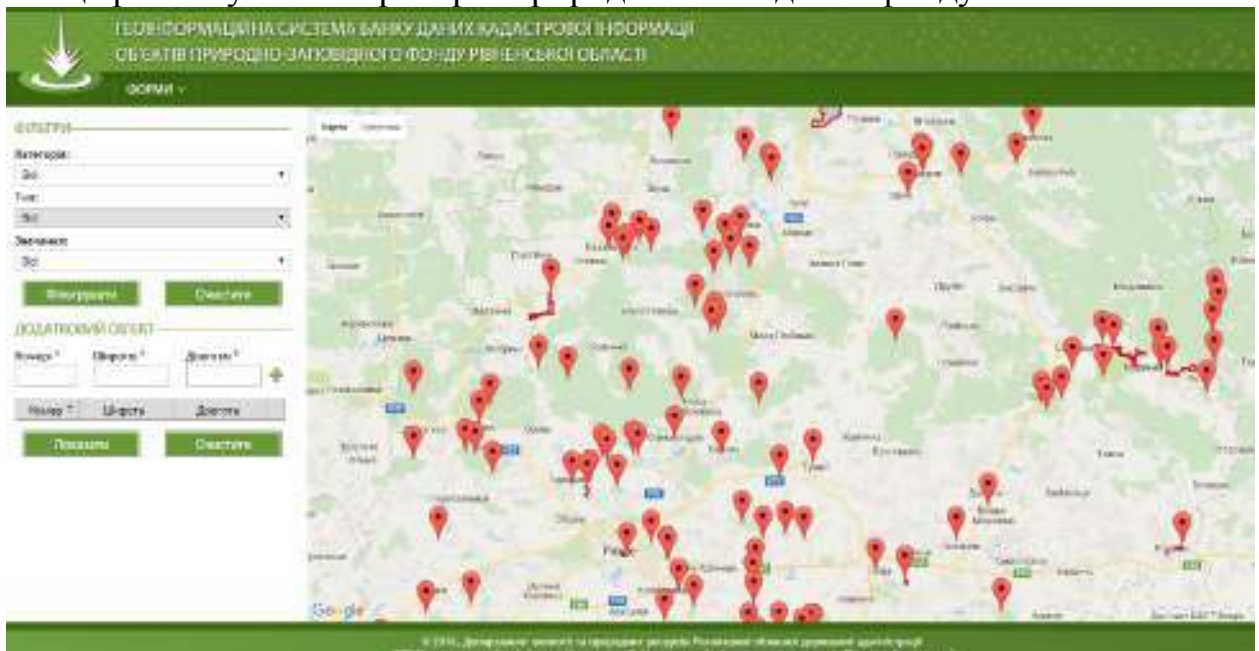
В цілому рекреаційно-туристичні ресурси є:

антропогенні (створені людиною) – пам'ятки архітектури, історії, культури, музеї;

природно-заповідний фонд – національні природні парки, пам'ятки природи, заповідники, заказники, дендрологічні парки, ботанічні і зоосади, пам'ятки садово-паркового мистецтва;

туристичні маршрути – території, залучені до відвідування туристами, що включають природні чи антропогенні пам'ятки, зручно розташовані у плані комунікації.

Місця розташування територій природно-заповідного фонду:

Насиченість туристичними ресурсами:

ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД ДЕСТИНАЦІЇ		
Національний природний парк «Цуманська пуша»		
Ландшафтний парк регіонального значення		
Березнівський район	Надслучанський регіональний ландшафтний парк	17271 га
Об'єкти загальнодержавного значення		
Костопільський район	Базальтівська дача, заповідне урочище	19 га
	Базальтівська діброва, заповідне урочище	21 га
	Вікові ялинові насадження, заповідне урочище	4 га
	Дубово-грабові насадження на Поліссі, заповідне урочище	12 га
	Дубові насадження, заповідне урочище	9 га
	Дубові насадження, заповідне урочище	19 га
	Дубові насадження, заповідне урочище	12 га
	Дубові насадження, заповідне урочище	4 га
	Ділянка лісу, заповідне урочище	
	Ділянка лісу, заповідне урочище	8 га
	Еталонні насадження, заповідне урочище	3 га
	Еталонні насадження, заповідне урочище	1 га
	Еталонні насадження, заповідне урочище	14 га
	Золотолинська дача, заповідне урочище	198 га
	Космачівщина, заповідне урочище	64 га
	Острівні вікові насадження, заповідне урочище	46 га
	Сосново-дубові насадження, заповідне урочище	7 га
	Соснові насадження, заповідне урочище	2 га
	Соснові насадження, заповідне урочище	14 га
	Стидинська дача, заповідне урочище	412 га
Суська дача, заповідне урочище	227 га	
Ялинові насадження, заповідне урочище	2 га	
Рівненська міська рада	Сосонки, заповідне урочище	5 га
Рівненський район	Урочище Жуківське, заповідне урочище	5 га
	Урочище Покоси, заповідне урочище	6 га
	Урочище Сломка, заповідне урочище	220 га
	Урочище Смержівське, заповідне урочище	6 га
Заказники загальнодержавного значення		
Березнівський район	Урочище Брище, загальнозоологічний	100 га
Костопільський район	Суський, ботанічний	298 га
Рівненський район	Вишнева гора, ботанічний	97 га
Пам'ятки природи загальнодержавного значення		
Костопільський район	Горинські крутосхили, ботанічна	30 га
Парки загальнодержавного значення		
Березнівський район	Березнівський дендрологічний парк	30 га
Гоцанський район	Гоцанський парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва	7 га
Костопільський район	Рівненський парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва	32 га
Рівненська міська рада	Рівненський зоологічний парк	12 га

Заказники місцевого значення		
Березнівський район	Урочище Брище, загальнозоологічний	850 га
	Полянські стави, гідрологічний	555 га
	Більчаківський, лісовий	17 га
	Остроганський, лісовий	168 га
	Соколині гори, ландшафтний	510 га
Гоцанський район	М'ятинський, ентомологічний	12 га
	Новоставський, ентомологічний	8 га
	Рясниківський, ентомологічний	15 га
Корецький район	Корецькі граніти, геологічний	15 га
	Маренинсько-Устянські граніти, геологічний	170 га
Костопільський район	Рокитнянська діброва, ботанічний	54 га
	Деражненський, іхтіологічний	100 га
	Мар'янівський, орнітологічний	215 га
	Урочище Чортове болото, орнітологічний	163 га
	Базальтівський, лісовий	38 га
Рівненський район	Корнинський, ботанічний	77 га
	Бармаківський, ентомологічний	19 га
	Грушвицький, ентомологічний	10 га
	Колоденський, ентомологічний	12 га
	Підгірцівський, ентомологічний	14 га
	Новоставський, лісовий	40 га
Пам'ятки природи місцевого значення		
Березнівський район	Вовкова, ботанічна	14 га
	Насадження сосни Веймутової, ботанічна	
	Насадження сосни чорної, ботанічна	1 га
	Більчаківське джерело, гідрологічна	3 га
Гоцанський район	Башинський дуб	
	Угілецька тополя	
Костопільський район	Базальтові стовпи, геологічна	1 га
Рівненський район	Острів, ботанічна	15 га
	Хвощ великий, ботанічна	6 га
	Віковичний каштан, ботанічна	
	Природне джерело, гідрологічна	
	Кар'єр кембрійських глин, геологічна	2 га
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення		
Березнівський район	Зірненський парк	17 га
Гоцанський район	Тучинський парк	10 га
Рівненський район	Городоцький парк	8 га
	Клеванський парк	7 га
	Новоставський дендропарк	2 га
	Олександрійський парк	5 га
	Дендропарк «Червона калина»	12 га

Водні ресурси:

Річки: основними водними ресурсами регіону є річки Горинь та Случ, які самі по собі та долини яких формують головні туристичні осі (зони) дестинації; їх доповнюють малі річки-притоки Стубла, Устя, Путилівка тощо.

Джерела: у селах дестинації досить багато джерел, частина з яких карстового походження, ще частина гарно облаштовані; окремі джерела мають культове значення і знаходяться поряд з храмами

Ставки: у багатьох селах регіону є красиві та доглянуті ставки, багато з них зариблені, частина має обладнані рекреаційні зони або повністю використовується в таких цілях (ставок туристичного комплексу «Воронуха»), ще частина має значний рекреаційний потенціал, який може бути використаний в майбутньому

Кар'єри є окремим потенційним ресурсом для туризму та рекреації. Попри специфіку використання або власності такі місця вже служать для відпочинку людей, а при належному облаштуванні можуть бути дуже перспективними для туризму. Яскравий приклад - відомі базальтові кар'єри в с. Базальтове (придатні також для навчання і тренувань з дайвінгу). Також в межах дестинації є перспективні піщані та крейдянні кар'єри, які можна було б використовувати в туризмі

Туристичні маршрути, екостежки

Березнівський район	Надслучанський регіональний ландшафтний парк: 5 піших, 3 кінні, 2 велосипедні екостежки.
Володимирецький район	Екостежка «Білоозерські бори» (4,5 км).
Здолбунівський район	Екостежка «Від Волині до Поділля» (5 км).
Корецький район	Етнічні туристичні маршрути: «Подорож слідами етнографії та публіцистики Ан-ського», «Єврейськими друкарнями», «Шляхами штетлів. Мандрівки забутим континентом», «Єврейські поховання Голокосту». Культурно-пізнавальні маршрути: «Мальовнича Кореччина» та «Шевченківська Кореччина». Релігійно-паломницькі: «Християнська Мекка Рівненщини» та «Хасидська сторінка Кореччини».
Костопільський район	Музей лісу ДП «Костопільське лісове господарство»: екостежка «Музейна перлина» (2,4 км). Маршрути «Батьківщина художника-графіка Ніла Хасевича», «Костопільщина – повстанський край», «Базальтові стовпи».
Рівненський район і м. Рівне	«Валерина стежка» (7 км), «Стежка кохання» (1 км), «Горинський берег» (15 км). Планується створення маршруту «Зелена стежка» у м. Рівне.

Сарненський район	Екостежка «В гостях у Чорного лелеки» (3,6 км).
Рівненщина	Шість історичних туристичних маршрутів. Шість активних туристичних маршрутів. П'ять екологічних туристичних маршрутів. П'ять етнічних маршрутів. Чотири релігійно-паломницькі туристичні маршрути. П'ять культурно-пізнавальних маршрутів. Більше десятка веломаршрутів.

Пам'ятки археології	
Березнівський район	Три стоянки свідерської культури: околиці м. Березне. Поселення 3 століття н. е.: м. Березне. Три стоянки 9 тис. до н. е.: околиці м. Березне. Давньоруський курган – урочище Могилки: смт Соснове. Давньоруські городища 10 - 13 ст.: села Маринин, Губків, Більчаки.
Гоцанський район	Кургани культури шнурової кераміки: села Вільгір, Томахів. Багатошарові поселення городоцько-здовбицької культури, могилянської групи початку залізної доби, милоградської культури та давньоруське: села Воскодави, Горбаків, Мнишин, Томахів. Поселення комарівської культури: смт Гоща, с. Дроздів. Залишки трипільської культури: смт Гоща. Слов'янські поселення 6 - 7 ст.: смт Гоща, села Дроздів, Бабин, Колесники. Знахідка 25 бронзових стріл скіфського типу: с. Жаврів. Залишки черняхівської культури: села Дорогобуж, Колесники, Новоставці. Давньоруські городища: смт Гоща, села Бугрин, Вільгір, Глибочок, Горбів, Колесники, Башинне, Томахів, Горбаків. Залишки давньоруського городища, 12-13 ст. – літописне місто Дорогобуж: с. Дорогобуж.
Корецький район	Давньоруські городища 11 - 13 ст.: м. Корець, села Новий Корець, Сапожин, Стовпин. Курган в урочищі «Кемпа» в с. Новий Корець (III-II тис. до н. е.), курган в с. Велика Клецька (IX-X ст.). Культурний шар на території Корецького замку
Костопільський район	Поселення милоградської культури 1 тис. до н. е.: с. Деражне Багатошарове поселення милоградської і тшинецької культур, 2 - 1 тис. до н. е.: с. Малий Мидськ. Давньоруські городища: села Дюксин, Бичаль, Злазне, Великий Мидськ.

Рівненський район і м. Рівне	<p>Культурно-археологічний центр «Пересопниця»: с. Пересопниця. Курган «Грабовський вал» XII-XIII ст.: с. Грабів. Поховання пізньоримського часу, 2 - 4 ст.: с. Городище. Поселення пізньоримського часу: с. Шпанів. Милоградська культура: села Кустин, Олександрія. Багатошарове поселення: с. Великий Житин. Давньоруське городище 10 - 13 ст.: села Ясининичі, Грушвиця Друга, Глинки, Антопіль, Гориньград Перший, Шубків, Козлин, Біла Криниця, Городище, Хотин, Шпанів, Грабів, Пересопниця, Білів, Сморгів, смт Клевань.</p>
------------------------------	--

Пам'ятки історії, культури, архітектури	
Березнівський район	<p>Губківський замок, с. Губків. Церква Преображення Господнього та Дзвіниця, с. Маринин. Княжа гора, залишки палацу Корецьких, с. Маринин. Садиба Малинських, с. Зірне.</p>
Гощанський район	<p>Садиба Валевських, парк 17 ст., смт Гоща. Вітряні млини 18 - 19 ст., села Витків і Красносілля. Свято-Успенська церква, 16 ст., с. Дорогобуж, поховання Ганни Гойської – засновниці Почаївського монастиря. Свято-Покровський монастир, 1629-72, смт Гоща. Свято-Михайлівська церква (1639), смт Гоща. Церква Івана Богослова (1595), дзвіниця (1857), с. Синів. Свято-Успенський Липківський чоловічий монастир, с. Липки.</p>
Корецький район	<p>Руїни замку Корецьких, 14 ст., м. Корець. Палац Стецьких, 19 ст., с. Великі Межирічі. Малий палац князів Чарторийських, 18 ст., м. Корець. Костел Св. Антонія, бароко, 1702, с. Великі Межирічі. Костел Св. Антонія, 1533 рік, м. Корець. Церква Св. Миколая, 19 ст., м. Корець. Базиліанський монастир, 1064 рік, м. Корець. Жіночий Свято-Троїцький монастир, 1620 рік, похована Анна Оленіна-Андро.</p>
Костопільський район	<p>Колиска УПА - Пам'ятний знак на місці постою Головного командування УПА, встановлений до 60-річчя УПА, с. Малий Стидин, урочище Гутвин. Дерев'яний храм Св. Олександра Невського, 1893 рік, м. Костопіль. Покровська церква і дзвіниця, 1768 рік, с. Великий Стидин. Здвиженська церква і дзвіниця, 1824 рік, с. Деражне. Покровська церква і дзвіниця, 1753 рік, с. Пісків. Михайлівська церква, 1752 рік, с. Тростянець.</p>

	Преображенська церква, 1776 рік, с. Жалин. Михайлівська церква (дерев'яна), 18 ст., с. Збуж. Церква Різдва Богородиці і дзвіниця, 1775 рік, с. Космачів.
Рівненський район і м. Рівне	Замок Чарторийських, 15 - 19 ст., смт Клевань. Синагога, 17 ст., смт Клевань. Руїни замку 16 ст., с. Тайкури. Залишки костелу Св. Лаврентія, 1710 рік, с. Тайкури. Покровська церква, 1730 рік, с. Тайкури. Церква Св. Юра, 1775 рік, старий цвинтар, с. Грабів. Преображенська церква, 1770 рік, смт Оржів. Свято-Миколаївський жіночий монастир, 18 – 19 ст., с. Городок. Костел Благовіщення з дзвіницею, 1630 рік, смт Клевань. Церква Різдва Христового, 18 - 19 ст., смт Клевань. Благовіщенський костел, 16 - 17 ст., смт Клевань. Свято-Різдвобогородичний Білівський жіночий монастир, с. Білівські Хутори.

Музеї. Етнос	
Березнівський район	Краєзнавчий музей, м. Березне. Етнографічний музей-скансен, с. Маринин. Краєзнавчий музей смт Соснове в будинку дитячої та юнацької творчості. Шкільний народний музей історії с. Бистричі.
Гощанський район	Два приватні краєзнавчі музеї, с. Липки.
Корецький район	Районний історичний музей, м. Корець.
Костопільський район	Районний краєзнавчий музей, м. Костопіль. Музей лісу ДП «Костопільське лісове господарство».
Рівненський район і м. Рівне	Культурно-археологічний центр «Пересопниця», с. Пересопниця. КЗ «Рівненський обласний краєзнавчий музей» Рівненської обласної ради, м. Рівне. Рівненський зоологічний парк, м. Рівне. Музей бурштину, м. Рівне. Музей ковальського мистецтва «Ковальські витребеньки», м. Рівне. Музей Уласа Самчука, м. Рівне. Музей фотографії, м. Рівне.

Події. Спорт	
Дестинація	<p>Обласне етнографічне свято «Музейні гостини» (травень), м. Рівне.</p> <p>Фестиваль народної творчості «Красносільські вітряки» (осінь), с. Красносілля.</p> <p>Фестиваль «Золотіївські ряди – свято меду і трави» (серпень), с. Золотіїв.</p> <p>Мистецький фест «Рівне. Літо. Музика» (червень – серпень), м. Рівне.</p> <p>Свято вулиці Поштової (липень), м. Рівне.</p> <p>Міжнародний салон художньої фотографії «Фотовернісаж на Покрову» (жовтень), м. Рівне.</p> <p>Обласний фестиваль патріотичної пісні «Героям слава!» (14 жовтня), урочище Гутвин, с. Малий Стидин.</p> <p>Фестиваль «Зелене купало в літо упало» (липень), м. Корець</p> <p>Фестиваль «Дзвенить оркестрів мідь» (травень), м. Рівне та смт Клевань</p> <p>Міжнародний фестиваль «Art Jazz Corporation» (серпень), м. Рівне</p> <p>«День гарячого казана» (жовтень), смт Соснове</p> <p>День селища (серпень), смт Соснове</p> <p>Мисливсько-спортивний клуб «Сокіл»: пейнтбол, іподром, форелерозплідник, змагання зі стрільби, с. Суськ</p> <p>Змагання з конкуру, кінно-спортивний клуб «Патріот», с. Козлин</p> <p>Заходи для молоді, які проводить Рівненська обласна станція юних туристів:</p> <ul style="list-style-type: none"> змагання зі спортивного орієнтування у залік обласної спартакіади школярів Рівненщини, Березнівський район; обласний зліт юних туристів-краєзнавців, Березнівський район; регулярні дитячо-юнацькі військово-спортивні ігри «Сокіл». <p>Велозаходи, які проводить громадська ініціатива «Купа пригод»:</p> <p>велоперегони «Рівненські джунгли», «КарповаV3», велоквест «Лісове селфі», марафони «Поліська Січ» та «Велика пригода у національному природному парку Дермансько-Острозький», «Медовий трейл» та «100 + миль», велодень, Рівно100, Бревет 300 км</p>
Околиця дестинації	<p>Міжнародний фестиваль-конкурс «Котилася торба» (травень), м. Дубно.</p> <p>Всеукраїнський молодіжний рок-поп-фестиваль «Тарас Бульба» (липень), м. Дубно.</p>

	<p>Народний фестиваль «З народної криниці» (вересень), м. Дубно.</p> <p>Етно-тур-фест «Бурштиновий шлях» (червень), Зарічненський район.</p> <p>Свято зими (лютий), с. Мирогоща.</p> <p>Етно-еко-фестиваль «Буца папороть» (липень), Здолбунівський район.</p> <p>Молодіжний етнофестиваль «Новомалинська Любава» (серпень), Острозький район.</p> <p>Спортивно-патріотична теренова гра України «Гурби - Антонівці» (квітень - травень), Здолбунівський район.</p> <p><i>Крім того:</i></p> <p>Аграрний коледж – єдиний в Україні зі спеціалізації «кінний тренінг» (працює іподром у с. Мирогоща).</p>
--	--

Цікаве для туризму	
Березнівський район	<p>Збережені традиції бортництва у родини Беб'яків-Старинських в с. Князівка.</p> <p>Єдина в країні «Українська сірникова фабрика», м. Березне.</p> <p>Дуб-велетень (вік більше 300 років) с. Іванівка.</p> <p>Кам'яний козацький хрест, с. Губків.</p> <p>Польські каземати, смт Соснове.</p> <p>Єврейські та польські кладовища смт Соснове, с. Губків, с. Вілля.</p> <p>Кам'яний кар'єр, смт Соснове.</p> <p>Пам'ятник воїнам УПА, с. Великі Селища.</p> <p>Місця для відпочинку, р. Стави.</p> <p>Довготривалі оборонні точки (ДОТи): с. Антонівка, с. Моквин, с. Тишиця.</p>
Гощанський район	<p>Угілецька тополя (Найстаріша тополя в Європі), с. Угільці.</p>
Костопільський район	<p>Базальтові стовпи, с. Базальтове.</p> <p>«Парк забутих фігур», с. Деражне.</p> <p>Злазненський фонтан, с. Злазне.</p> <p>ПрАТ «Костопільський завод скловиробів».</p> <p>Мисливсько-спортивний клуб «Сокіл».</p> <p>Довготривалі оборонні точки (ДОТи): с. Пісків, с. Велика Любаша, с. Підлужне.</p>
Рівненський район і м. Рівне	<p>«Тунель кохання», смт Клевань.</p> <p>Ботанічний заказник «Вишнева гора», с. Городок.</p> <p>Зоопарк, м. Рівне.</p> <p>Дендропарк «Червона калина».</p>

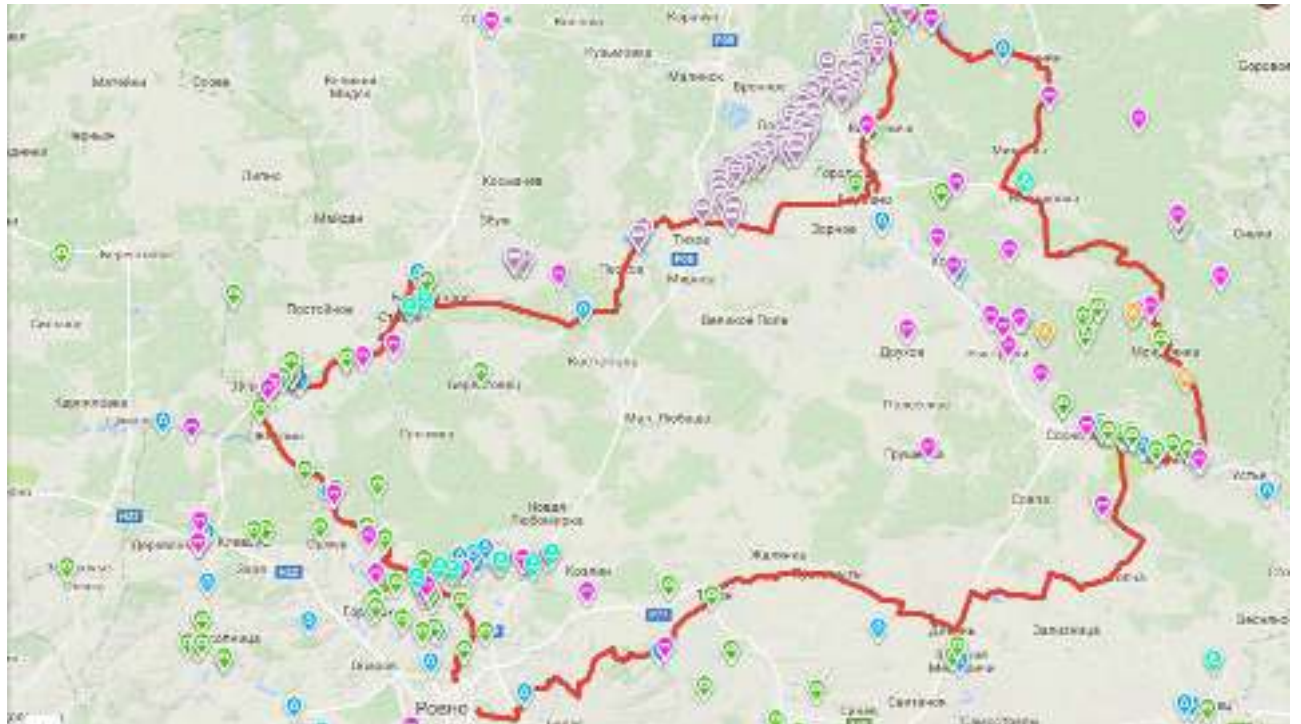
	Санаторій «Червона калина». Кінний клуб «Патріот».
Околиці дестинації	
Дубенський, Демидівський Млинівський райони	Науково-технічна пам'ятка «Геодезична дуга Струве».
Млинівський район	Довготривалі оборонні точки (ДОТи): с. Смордва, с. Борбин

Персоналії	
Березнівський район	Гурин Михайло – різьбяр по дереву, с. Городище. Примак Юрій – різьбяр, с. Поляни. Майстрині декоративно-ужиткового мистецтва, с. Поляни. Бухалюк Наталія Федорівна – майстер-клас із тістопластики, макраме, смт Соснове. Стахнюк Сергій Віталійович - різьба по дереву, с. Бистричі. Прокопчук Лілія Іванівна - паперопластика, оригамі. Сосновчик Олександр Федорович - екскурсовод, с. Бистричі. Приндюк Андрій Андрійович - художник, смт Соснове. Пугач Валерій Петрович - різьба по дереву, смт Соснове.
Гощанський район	Ковальчук Людмила – плетіння бісером, с. Колесники. Олійник Оксана – плетіння бісером, с. Колесники. Народні умільці, с. Бабин.
Корецький район	Павлюк Лариса Василівна, майстер молочно-воскової кераміки, с. Черниця. Вишивальниці села Черниця, Головниця. Коваль Михайло – гончар, с. Велика Клецька. Кирильчук Лариса Яківна, пісенний фольклор, с. Гвіздів.
Костопільський район	Таргоній В., Шамбір А. – вишивальниці, с. Моквин. Левчук Г., Бинько О., Никончук А. — кошикоплетіння, с. Моквин. Фесюк Олександр – мебляр, с. Моквин. Токар Петро, Майданець Михайло, Фінчук Микола – столяри, с. Ставок. Цикун Михайло – майстер різьби по дереву, с. Ставок. Липенець Марія – ткаля, с. Ставок. Воляннюк Надія – майстер художньої вишивки, с. Ставок. Борейчук Людмила, Кожушок Людмила – вишивальниці,

	<p>с. Данчиміст. Микитенко Василь – майстер лозоплетіння, с. Данчиміст. Сімошук Василиса – вишивальниця, с. Жильжа. Марчук П., Степура Я. – майстри лозоплетіння, с. Жильжа. Петро Пінчук – художник, режисер-постановник, лялькар, с. Мирне (працює у Києві). Борейчук Антоніна та Яновська Валентина – ткалі, с. Мирне. Парфенюк Валентина, Голиш Зоя, Ширшун Євгенія – вишивальниці, с. Мирне. Голиш Василь – майстер по дереву і металу, с. Мирне. Голиш Петро – бляхар, с. Мирне. Ширшун Ірина, Марковець Наталія – майстри декоративного розпису по дереву і випалювання, с. Мирне. Пилипака Ніна – майстер лозоплетіння, с. Пісків. Никончук Софія – майстер з розпису по дереву та малювання, с. Пісків. Сульжик Олена – вишивальниця, с. Лісопіль. Потарейко Галина – розпис по дереву, с. Лісопіль. Лобач Дмитро – пасхальні сувеніри, м. Костопіль. Онопрійчук Віктор – художник, м. Костопіль. Безюк Олег – художник, с. Маша. Архипчук Людмила – вироби з бісеру, сувеніри, м. Костопіль. Лешан Світлана – картини із стрічок, м. Костопіль. Сірко Наталія - в'язані вироби, м. Костопіль. Костяк Марія – художник, сувеніри з бісеру, с. Деражне.</p>
Рівненський район і м. Рівне	<p>Анатолій Бугринець – творець іконостасів, с. Колоденка. Смірнов Михайло – художник-оформлювач виробів з металу, гіпсу і бетону, м. Рівне. Гвоздинський Віктор – живописець, графік. Глушук Олександр Васильович – майстер різьби по дереву. Гайдук Анатолій Павлович — майстер очеретоплетіння, с. Городище. Трач Олеся – вишивальниця, с. Корнин. Рудик Ніна – вишивальниця, с. Карпилівка. Одерака Таїсія – вишивальниця, с. Грабів. Пискаревський Михайло – різьба по дереву, с. Корнин. Іськов Пилип – різьба по дереву, ікони з дроту, с. Бронники. Козлюк Євгенія, Бурда Марія – вишивальниці, с. Городище. Кухарчук Людмила, Рибачок Галина, Юхимець Світлана, Корсюк Олена – вишивальниці, смт Клевань. Скальська Галина – вишивальниця, с. Бронники. Красько Людмила, Демчук Людмила – вишивальниці,</p>

	<p>с. Нова Українка. Кочергіна Галина, Величко Тетяна, Омельчук Оксана – вишивальниці, с. Шубків. Самай Ганна – вишивальниця картин та рушників, с. Старожуків. Танковська Любов, Фіщук Галина – вишивальниці, с. Рисвянка. Сірук Ольга – вишивальниця рушників, с. Корнин. Свисталюк Руслана – вироби з бісеру, вишивка ікон, с. Велика Омеляна. Горбатюк Тетяна – вишивальниця рушників, с. Велика Омеляна. Джум Оксана – вишивальниця рушників, смт Оржів. Кукса Сергій – вироби з дерева, с. Новостав. Боровець Наталія, Кухлевська Тамара – вишивальниці, с. Біла Криниця. Остапчук Микола – вироби з дерева, с. Жобрин. Овдійчук Ольга – вишивальниця, с. Жобрин. Полевщикова Оксана – вишивальниця ікон, с. Кустин. Ковальська Людмила – вишивка картин, с. Зоря. Головай Любов, Гаврилук Ганна – вишивальниці, с. Олександрія. Ляшко Лідія, Шестаковська Людмила – коровайниці, с. Великий Шпаків. Прокопчук Людмила – вишивальниця ікон, с. Верхівськ. Чубай Раїса – вишивальниця подушок, в'язання гачком, с. Великий Шпаків. Паламарчук Лариса – вишивальниця картин, с. Шпанів. Сидорчук Ольга – майстер бісероплетіння, с. Шпанів.</p>
Околиця дестинації	<p>Микола Бондарчук – професійний різьбяр, майстер і викладач різьби по дереву, м. Дубно. Микола Огородник – майстер соломоплетіння, м. Здолбунів Степан Омелько – різьбяр, вчитель, с. Глинськ Здолбунівського району.</p>
<p>У всіх селах дестинації багато митців, активних представників громад, майстрів, яких можна залучити до процесу становлення і розвитку туризму. Рекомендовані експертами туристичні продукти розраховані на допомогу і активну участь цих людей.</p>	

Картографічне відображення насиченості туристичними ресурсами:

Основою розвитку туризму завжди є туристичні ресурси. Вони поділяються на дві основні категорії: природні (мають натуральне/природне походження) та антропогенні (створені людиною).

Експертна група скористалась власною методикою оцінювання туристичного потенціалу, де основними критеріями оцінювання є значення кожного об'єкта, стан його збереженості та доступність до нього за бальною системою (від 1 до 5, де 5 – найвищий показник).

За цією методикою та експертною оцінкою, територія проектованої дестинації загалом характеризується типовими туристичними ресурсами. Згідно з оцінками, цей показник становить 1476 балів із 2250 можливих (66 відсотків) для цієї території. Її особливістю є концентрація туристичних ресурсів переважно в долинах річок Горинь та Случ і їхніх притоках, а також відносно незначна концентрація історико-культурних та архітектурних пам'яток. З найбільш значимих на території проекту є залишки археологічних пам'яток (городища, поселення, могильники різних епох), але їх використання поки досить обмежене і потребує окремої уваги. Позитивним є наявність в межах дестинації Надслучанського регіонального ландшафтного парку та розташування поряд Ківерцівського національного природного парку «Думанська пуща».

Сумарний відсоток значення наявних туристичних ресурсів для регіону вказує на необхідність створення нових привабливих туристичних місць і територій. Територія дестинації «Медове коло» буде неконкурентною без створення нових атракцій (нових антропогенних ресурсів).

6. АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОЇ І СУПРОВІДНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Готовність приймати туристів, обслуговувати їх повинна супроводжуватися розвитком туристичної інфраструктури – одного із вирішальних факторів відвідування чи невідвідування туристами дестинації, їх кількості та якості.

Елементи інфраструктури	Фактичний стан
Носії туристичної інформації	
Інтернет-ресурси з туристичною інформацією про дестинацію	<p>Діє офіційний туристичний сайт Рівненщини: www.rivne.travel.</p> <p>Сайти туристичних громадських спільнот: http://tvd.rv.ua/ , http://way.rv.ua/</p> <p>Мінімальні інформації можна знайти на сайтах районів</p> <p>Статті у Вікіпедії.</p>
Туристична інформація (інформаційні таблиці, туристичні термінали, туристичні інформаційні офіси, вказівники, роздаткові матеріали)	<p>На деяких автомобільних шляхах є дорожні знаки до туристичних об'єктів (на коричневому фоні).</p> <p>Облаштовані інформаційні таблиці та частина навігації в Надслучанському регіональному ландшафтному парку.</p> <p>Створена навігація велосипедного шляху «Поліська Січ».</p> <p>Існує навігація та маркування екостежки біля Музею лісу ДП «Костопільське лісове господарство».</p> <p>Є інформаційні стенди біля Тунелю кохання та в с. Пересопниця.</p>
<p>Для ефективного розвитку туризму дестинація потребує якісної туристичної інформації: інформаційних таблиць біля туристичних об'єктів, вказівників до них, маркування туристичних і велошляхів, дорожніх вказівників до туристичних об'єктів, туристичних інформаційних офісів у місцях масового перебування туристів, роздаткової поліграфічної продукції, яка рекламувала б туристичні атракції дестинації (у музеях, туристичних об'єктах, готелях, закладах громадського харчування, на туристичних виставках, фестивалях та інших подіях).</p> <p>Важливим акцентом має бути наявність цікавої та актуальної туристичної інформації на Інтернет-ресурсах: ніщо так не приваблює потенційного туриста, як правильно представлена у світовій мережі туристична пропозиція.</p>	

Заклади і суб'єкти туристичного обслуговування	
Туристичні фірми	На території дестинації працює близько ста турфірм. Практично всі вони знаходяться в обласному центрі і більшість з них є турагентами. Суб'єкти туристичної діяльності орієнтовані переважно на виїзний туризм, якісних туристичних пропозицій з відпочинку на Рівненщині туристичні фірми майже не мають.
Гіди/екскурсоводи	Гід-екскурсовод Губницький Микола Опанасович, м. Рівне. Краєзнавець Поліщук Валентин Михайлович, с. Харалуг Корецького району. Рокунець Леонід Миколайович, вчитель, краєзнавець с. Бугрин Гощанського району Рівненська обласна організація Національної спілки краєзнавців України налічує 51 краєзнавця, з яких територію дестинації представляють 31 особа. Офіційних членів від Корецького і Костопільського районів немає. Жителі дестинації, зокрема, вчителі шкіл, можуть в перспективі бути особами туристичного супроводу.
Музеї	На території дестинації працює близько 16 музеїв з державною чи приватною ініціативою
<p>Частковий інтерес до місцевого туристичного ринку обмежується одним-двома напрямками туризму – рекреаційний та оздоровчий. Інші напрями туризму в межах дестинації майже не пропонуються туристичними фірмами. За наявності комплексних туристичних продуктів, серед туроператорів та інших організаторів відпочинку з-поза меж дестинації з'явиться інтерес до її території.</p> <p>В обслуговуванні туристів і презентуванні території важлива роль належить місцевим особам туристичного супроводу. На цей час на проєктованій території недостатня кількість таких осіб: переважно це місцеві краєзнавці-любители, кваліфікація яких тяжіє до старих методів проведення екскурсій чи супроводу туристів. Проте, плануючи розвиток туризму, потрібно одразу врахувати необхідність у кваліфікованих кадрах для обслуговування туристів з використанням сучасних методик супроводу, зокрема інтерпретації природної та культурної спадщини.</p> <p>Туристичні території нерозривно зв'язані із закладами обслуговування туристів, зокрема музеями, візит-центрами, галереями тощо. Для розвитку туризму ці об'єкти варто залучати як до показу, так і до організації подій.</p> <p>На проєктованій території є два приватні краєзнавчі музеї у Гощанському районі (с. Липки). Їх експозиція потребує професійного погляду музеєзнавців та осучаснення підходів, підтримки місцевої влади, навігаційної інфраструктури (вказівників, таблиць, стендів), маркетингового супроводу. На базі музеїв можуть проводитися різноманітні заходи, що зробить їх більш атрактивними.</p>	

Елементи дорожньої та туристичної навігації	
Дороговкази, вказівники	Залежно від напрямку заїзду, до окремих населених пунктів дестинації ведуть дороговкази і вказівники. Встановлені дорожні знаки на коричневому фоні до основних туристичних об'єктів: «Тунель кохання», культурно-археологічний центр «Пересопниця», Корецький і Губківський замки, геологічний заказник «Базальтові стовпи». Однак, цього недостатньо для повноцінного функціонування системи туристичної інформації, особливо в контексті міжнародних стандартів. Дорожні знаки повинні бути встановлені до всіх туристичних об'єктів та об'єктів туристичного сервісу
Маркування та знакування туристичних маршрутів	Оскільки на проєктованій території офіційні туристичні маршрути лише починають проєктуватися, маркування майже відсутнє. Туристи, які приїжджають, користуються інформацією з мережі Інтернет, друкованих карт (плануючи подорож самостійно) або подорожують зі знайомими, які проживають поряд. У межах дестинації знакування має лише нещодавно запроектовані та промарковані шляхи «Поліська Січ», «Велика пригода у Дермансько-Острозькому національному природному парку», «Валерина стежка»
Електронні карти	Офіційних електронних карт, як і офіційних треків шляхів, поки немає. Проте на спеціалізованих ресурсах є чимало приватних пропозицій, найбільше велотреків, якими можна скористатися, плануючи подорож. Вартий уваги сайт Спілки велосипедистів Рівного.
<p>Автотранспортне сполучення є для дестинації головним, тому увага до дорожньої навігації має бути особливою. Це необхідно через густу мережу доріг різного значення, що має бути зрозумілим для гостей, які приїждять вперше. В міру розвитку дестинації як цілісної структури, необхідно передбачити уніфіковані і зрозумілі дорожні знаки.</p> <p>Туристична навігація є обов'язковим елементом туристичної інфраструктури. Вона виконує функцію не тільки орієнтування туристів, а й створює безпечні умови подорожі, не даючи їм заблукати. Також, одним із трендів сучасного туризму є використання різних електронних засобів та програм для навігації. Створення туристичної навігації не вимагає значних фінансових та організаційних витрат, а тому її можна легко і швидко впровадити. Види туризму, які вимагають навігації, залежать від специфіки самої території, місць та способу подорожування</p>	

Зв'язок	
Телефонні оператори якість зв'язку	і Згідно з опитуванням, місцеве населення задоволене якістю мобільного зв'язку
Забезпечення Інтернетом	Основні постачальники послуг – мобільні оператори «Київстар», «Lifecell», «Vodafone Україна», Укртелеком, Інтертелеком. Оцінка опитаних: «задовільно»
Публічний Wi-Fi	Безкоштовний доступ до мережі Інтернет через хотспоти в громадських місцях дестинації не зафіксовано. Учасники опитування підтвердили незадовільний рівень забезпечення вільного доступу до Wi-Fi.
<p>Для туристів надважливими будуть: якісний мобільний зв'язок, доступ до мережі Інтернет на всій території дестинації. Органам місцевого самоврядування необхідно заохочувати суб'єктів підприємницької діяльності чи створювати самим точки доступу з безкоштовним Wi-Fi для туристів у місцях їх концентрації. «Зона вільного Інтернету» сьогодні є життєво важливою необхідністю для подорожуючих. Подальше розширення мережі хотспотів повинно охопити основні зони дестинації, що відвідуються туристами.</p>	

Колективні заклади туристичного розміщення

Програма розвитку туризму в Рівненській області на 2016 - 2020 роки, схвалена розпорядженням голови облдержадміністрації від 27 січня 2016 року та затверджена рішенням обласної ради від 11 березня 2016 року № 117, акцентує увагу на таких проблемах у галузі готельного господарства:

- недосконале державне регулювання;
- відсутність можливості розміщення туристичних груп у малих містах області;
- особливо гострою проблема проживання є у містах Дубно, Острог і Корець, які відносяться до аналізованої дестинації та її околиць;
- низький показник забезпеченості готелями: 1,3 готельних місця на 1 тис. осіб, що набагато менше, ніж у сусідніх областях;
- застаріле технічне забезпечення;
- низька якість послуг;
- нестача кваліфікованих кадрів;
- недостатня реклама;
- матеріально-технічний стан не відповідає міжнародним стандартам;
- готельна галузь потребує залучення інвестицій;
- відсутність інвестиційних проектів у галузі туризму;

Кількість на території дестинації	
готелі	27
мотелі	7
хостели	1
дитячі табори (зокрема сезонні)	7
туристичні комплекси, бази, санаторії	17
агрооселі, «зелені» оселі	17
кемпінги	0
місця під намети	4

Готельна сфера - основна складова туристичної індустрії за обсягом матеріальних і фінансових ресурсів, кількістю зайнятих працівників, обсягом доходів. Готельний сервіс містить цілий комплекс послуг для туристів і є ключовим чинником, що визначає перспективи розвитку туризму, впливає на розвиток інших ключових сегментів економіки: транспорту, будівництва, торгівлі, зв'язку. В умовах конкуренції у сфері гостинності підприємства готельного бізнесу повинні дбати про високий рівень комфорту проживання, сервісного обслуговування клієнтів, розширювати набір додаткових та супутніх послуг, в тому числі інформаційних, побутових, посередницьких, послуг бізнес-центру, організації дозвілля.

Оскільки дестинація розташована поряд з обласним центром, більш поширеним буде її відвідування у вихідні дні. Проте, із комплексним розвитком туризму на території та створенням набору різноманітних туристичних продуктів з'явиться потреба у збільшенні кількості місць ночівлі туристів. Особливо відчутним це буде під час активного туристичного сезону або проведення івентів, свят, масових заходів коли кількість туристів є найбільшою. Кількість, специфіка, категорія і місткість закладів розміщення залежатиме від загальної концепції розвитку території. Комплексний розвиток території почне генерувати більшу кількість гостей, але, разом з цим, вже на початку такого розвитку необхідно бути готовим до збільшення попиту на місця розміщення та надавати якісні послуги. Окрім готелів, одним із шляхів вирішення питання поселення у такий період може бути залучення місцевих жителів до пристосування власних садиб під розміщення туристів. Більшість існуючих агросадиб не мають сучасних підходів до туристичного обслуговування. Житлові будівлі потребують модернізації, а господарі – розуміння нових стандартів якості та опанування нових підходів до обслуговування туристів. Якщо територія буде розвиватися як зона активного проведення часу, тоді доцільно передбачити бюджетні місця розміщення – кемпінги та наметові місця, яких у дестинації немає.

Заклади харчування	
<p>До системи ресторанного господарства входять: ресторани різного класу, бари, кафе та їдальні, пункти швидкого приготування їжі та самообслуговування. Вид харчування завжди вказують у складі туристичних послуг: їжа не просто звична потреба людини, а й розвага і задоволення. Туристи розглядають її як привабливий, цікавий елемент програми туру. Головною ознакою якісного харчування є безпека: організм людини, що подорожує, ослаблений мандрівкою, можливо недосипанням, синдромом захитування після тривалого переїзду, акліматизацією, неповноцінною гігієною, власними проблемами зі здоров'ям (алергія, несприйняття певних продуктів, медичні протипоказання).</p>	
Ресторани, кафе	<p>На території дестинації 5 районів, з яких найкращу інфраструктуру туристичного харчування мають Рівненський район та м. Рівне.</p> <p>Експертна думка щодо закладів громадського харчування поза м. Рівне є такою:</p> <ul style="list-style-type: none"> недостатня кількість закладів харчування практично за всіма туристичними напрямками дестинації; низька якість продуктів у кафе, обмежений вибір страв; недостатньо професійне обслуговування, яке часто має ознаки «радянщини» та ворожості до приїжджих (продавці та офіціанти сприймають «чужих» неохоче). <p>Важливими об'єктами туристичної інфраструктури є кафе при лісових господарствах Рівненщини.</p>
Виїзна (пересувна) торгівля	<p>Організація виїзного харчування під час масових заходів, фестивалів у містах чи Днів села.</p>
Мережа продовольчих магазинів	<p>Достатня кількість продовольчих магазинів. Якість товарів мала би бути кращою: дата придатності м'ясних чи сирних продуктів часто критична. Більшість місцевих жителів, як правило, знають, у якому магазині і які товари можна купувати, а для туристів є ризик помилкового вибору неякісного товару.</p>
<p>Недостатня кількість закладів ресторанного господарства на території дестинації, а ті, що працюють, не розраховані на прийом туристів, особливо – туристичних груп. Кількість продовольчих магазинів наразі задовольняє лише внутрішні потреби дестинації. Асортимент продуктів достатній для подорожуючого чи відпочивальника. Цінова політика магазинів адекватна ринку. Розвиток території, який спрямований на збільшення кількості приїжджих, актуалізує питання відкриття нових закладів та покращення стандартів.</p>	

Заклади та об'єкти продажу/прокату товарів для туристів	
Крамниці продажу туристичного спорядження і одягу	Основні тенденції: більшість крамниць знаходиться у м. Рівне; 80 відсотків – спеціалізовані рибальські крамниці; в цілому на території дестинації більше 20 магазинів продажу туристичного спорядження; близько 12 відсотків ринку - велосипедний напрям.
Пункти прокату туристичного спорядження	Працює 9 закладів надання в оренду туристичного обладнання: чотири заклади, що надають у прокат туристичне спорядження для активного і пішохідного туризму; три заклади, що надають в оренду засоби для водних видів туризму (один знаходиться на межі дестинації); три заклади займаються прокатом велосипедів і спорядження.
Точки продажу сувенірної продукції (крамниці, кіоски, туристичні базари тощо)	Місць продажу сувенірної продукції дуже мало, вибір невеликий, якість посередня. Експертною групою виявлено продаж сувенірної продукції (як правило, магнітів): м. Рівне – сувенірні крамнички у місцях перебування туристів; санаторії; с. Маринин – Етнографічний музей-скансен; с. Пересопниця - археологічно-культурний центр «Пересопниця»; сміт Клевань - Тунель кохання; м. Костопіль - Музей лісу, магазин «Лісовичок».
Майстерні народних промислів	Практично у всіх районах аналізованої дестинації можна показати туристам автентичні ремесла чи домовитись про майстер-класи. Зокрема у с. Маринин Березнівського району є можливість повчитися у гончара і ткалі.
<p>Розвиток туризму у дестинації розширить діапазон пропонованих туристичних послуг через підвищення попиту на нові опції (наприклад прокат або купівля туристичного спорядження) та створення нових туристичних пропозицій.</p> <p>Можливість придбати потрібний товар відповідної якості у магазині матимуть відвідувачі обласного центру. Поза межами м. Рівне купівля відповідного спорядження можлива тільки через Інтернет-магазини, що створює проблеми для туриста: очікування доставки та її адресування (турист не має адреси).</p> <p>Недостатньо інформації про діяльність майстрів, через що турист не зможе відвідати їх, придбати вироби ручної роботи, замовити майстер-клас. Є необхідність підвищення самоорганізації майстрів (рекламні матеріали і поширення інформації про себе) та рівня прийому ними туристів.</p>	

Місця для громадського відпочинку	
Кінозали, театри, клуби	Мережа закладів включає: м. Рівне: два кінозали, автокінотеатр «AUTO MOVIE», три театри, розважальні клуби для дорослих; кінозал і нічний клуб у Костополі; сільські клуби та районні будинки культури на периферії дестинації нічим не зацікавлять туриста.
Місця для купання (наявність, облаштованість)	Пляжі, придатні для відпочинку: у санаторіях смт Гоща, сіл Щекичин, Жобрин; м. Рівне – озеро Басів кут; с. Кустин Рівненського району; м. Рівне – КП «Дитячий санаторно-оздоровчий комплекс «Електронік-Рівне»; с. Обарів – біля готелю «Швейцарія».
Альтанки для відпочинку, барбекю	Кращі інфраструктурні елементи: альтанки мисливсько-спортивного клубу «Сокіл» (с. Суськ Костопільського району); відпочинковий комплекс «Калина» (с. Карпилівка Рівненського району); Музей лісу (Костопільський район); туристичний комплекс «Монте Карло» (с. Решуцьк Рівненського району); заміський клуб сімейного типу «Beer muddy club» (с. Ходоси Рівненського району). Більшість альтанок створені при лісгоспах, проте їх кількість недостатня.
Лавочки для відпочинку в громадських місцях чи біля туристичних об'єктів	Недостатня кількість, більшість з них встановлені в м. Рівне. У селах дестинації облаштовані зони відпочинку практично відсутні. На території лісових господарств є відпочинкові придорожні зони, але небагато.
<p>На території дестинації туристу можна розраховувати на дозвілля у театрах, клубах і кінозалах, що працюють у м. Рівне. У районах таких закладів значно менше, за якістю обслуговування і репертуаром вони також поступаються обласному центру;</p> <p>Є достатня кількість облаштованих місць для купання. Однак, частина пляжів потребують систематичного контролю за дотриманням санітарних норм.</p> <p>Альтанки і лавочки для відпочинку в місцях потенційного перебування туристів поблизу туристичних об'єктів чи на території сіл практично відсутні.</p>	

Банківські послуги	
Банкомати, термінали	У достатній кількості є лише на території м. Рівне, середній показник наявності – у районних центрах, у селах практично відсутні.
Можливість оплати карткою	Мінімальна можливість оплати карткою за межами обласного центру. Усі продовольчі магазини чи кафе, що розташовані поза межами м. Рівне, обслуговують лише за готівку.
Більшість туристів – люди, які мандрують, і з метою безпеки вони часто не беруть із собою грошей. Для них оплата карткою є важливим, а часто і ключовим моментом, зокрема у випадку непередбачених витрат, проблем зі здоров'ям, необхідності ремонту засобу пересування, оплати за нічліг чи харчування.	

Гігієна і санітарія	
Громадські туалети (чисті, у вільному доступі) (достатність і чистота)	Недостатня кількість туалетів на території дестинації: придорожні туалети не відповідають санітарним нормам, крім санітарних зон автозаправних станцій. Краща ситуація в м. Рівне, де можна скористатись послугами великих мереж громадського харчування. Важливо забезпечити відповідні санітарно-гігієнічні умови біля туристичних об'єктів. У с. Суськ є платна територія для відпочинку у лісі із зручностями: туалетами і рукомийниками. Також туристи, можуть скористатись зручностями лісових господарств, якщо знають їх розташування. Села дестинації не всюди забезпечені громадськими туалетами.
Смітники, урни (достатність і прибирання)	У м. Рівне смітники і урни є, працює система їх догляду. На інших територіях дестинації недостатність смітників призводить до нагромадження сміття на вулицях і в лісах.
Бювети, питна вода, джерела	Практично по всій території дестинації можна поповнити запаси питної води. У першу чергу це купована чи мінеральна вода (продовольчі магазини, аптеки, супермаркети, заправки, кафе тощо). Також можна набрати води у сільських криницях в селах. На території дестинації є чимало джерел з природною питною водою. Однак, одна частина з них необладнана, інша – на межі зникнення через людську недбалість або замулення.

Обов'язковою умовою розвитку туризму є наявність громадських вбиралень та забезпечення дотримання відповідних санітарних норм у них.
 Ще один фактор позитивного враження туристів від дестинації - відсутність сміття, особливо за межами населених пунктів.
 У водопостачанні дестинації варто приділити увагу облаштуванню джерел.

Невідкладна медична допомога	
Швидка невідкладна медична допомога	
Березнівський район	Відділ охорони здоров'я Березнівської районної державної адміністрації
	Комунальний заклад «Зірненська туберкульозна лікарня»
	Комунальний заклад охорони здоров'я «Березнівська центральна районна лікарня» Березнівської районної ради
	Комунальний заклад охорони здоров'я «Березнівський районний центр первинної медичної допомоги» Березнівської районної ради
	Комунальний заклад охорони здоров'я «Соснівська районна лікарня» Березнівської районної ради
Гощанський район	Гощанська центральна районна лікарня Гощанської районної ради
	Гощанський районний центр первинної медико-санітарної допомоги Гощанської районної ради
	Централізована бухгалтерія закладів охорони здоров'я Гощанської районної ради
Корецький район	Великомежиріцька дільнична лікарня
	Комунальний заклад «Корецький районний центр первинної медико-санітарної допомоги» Корецької районної ради
	Комунальний заклад «Корецька обласна лікарня відновного лікування» Рівненської обласної ради
	Комунальний заклад охорони здоров'я «Корецька центральна районна лікарня»
Костопільський район	Деражненська районна лікарня Костопільської районної ради Рівненської області
	Комунальний заклад «Обласний туберкульозний санаторій м. Костопіль» Рівненської обласної ради
	Комунальний заклад «Костопільський районний центр первинної медичної допомоги» Костопільської районної ради.
	Комунальний заклад «Костопільська центральна районна лікарня» Костопільської ради.
Рівненський район	Дядьковицька районна лікарня
	Комунальний заклад «Обласний дитячий туберкульозний

	санаторій «Новостав» для дітей з активними формами туберкульозу» Рівненської обласної ради	
	Комунальний заклад «Рівненський обласний госпіталь ветеранів війни» Рівненської обласної ради	
	Комунальний заклад «Рівненський районний центр первинної медико-санітарної допомоги»	
	Олександрійська районна лікарня	
	Рівненська центральна районна лікарня	
	Комунальний заклад «Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Рівненської обласної ради	
Стоматологічна допомога		
Березнівський район	Комунальний заклад охорони здоров'я «Стоматологічна поліклініка» Березнівської районної ради	
Гощанський район	Гощанська районна стоматологічна поліклініка Стоматологічний кабінет «Доктор Стом»	
Корецький район	Корецька районна стоматологічна поліклініка	
Костопільський район	Комунальний заклад «Районна стоматологічна поліклініка» Костопільської районної ради Рівненської області	
Рівненський Район та м. Рівне	Комунальний заклад «Рівненська обласна стоматологічна поліклініка» Рівненської обласної ради	
	Рівненська міська стоматологічна поліклініка	
Аптеки, аптечні пункти, кіоски (достатність)		
Район	Кількість закладів	На один заклад припадає тис. осіб
Березнівський	25	2,6
Гощанський	3	13
Корецький	4	9
Костопільський	11	5,9
Рівненський	48	1,8
Навчання місцевого населення наданню першої медичної допомоги		Не проводиться
<p>Розвиток туристичної інфраструктури повинен здійснюватися з урахуванням потенційної потреби туристів в оперативному отриманні медичної допомоги. На жаль, на території дестинації туристу можна розраховувати на якісне надання медичних послуг лише в обласному чи районних центрах. Подекуди у селах можна взагалі не отримати медичної допомоги. Щодо стоматологічної допомоги, то її можуть надати у всіх районах дестинації. Аптечна мережа найкраще розвинена у Рівненському, Березнівському, Костопільському районах, у Корецькому і Гощанському районах найменша кількість аптек.</p>		

Інфраструктура для людей з інвалідністю

Окремо облаштованої інфраструктури для людей з інвалідністю немає

Люди з інвалідністю також можуть відвідувати дестинацію у справах чи з метою відпочинку. Спеціалізована інфраструктура повинна включати всі вищезазначені елементи та додаткові можливості для проживання і подорожування людей у візках чи з порушеннями опорно-рухового апарату. Така інфраструктура на території дестинації не існує.

Безпека жителів і туристів

Безпека шляхів сполучень

Експертами безпека шляхів сполучень визначена як «задовільна» через проблеми з дорожнім покриттям, наявність ділянок, де відсутня дорожня розмітка, недостатню кількість дорожніх знаків. Проте, слід зазначити, що на момент аналізу території, окремі ділянки автошляхів дестинації ремонтувалися.

Поліція та охорона правопорядку

На території дестинації підрозділи Національної поліції знаходяться у всіх районних та обласному центрі. Окрім того, діють приватні охоронні фірми, які забезпечують нагляд за дотриманням порядку в населених пунктах дестинації.

Пожежні та аварійно-рятувальні служби

Безпека на воді

За останні 10 років щорічно при користуванні водними об'єктами території гине від 5 до 13 громадян. Основною причиною цього є користування водними об'єктами, що

	не призначені для купання, нехтування правилами безпеки поведження на воді, відсутність належного облаштування пляжів та інших місць масового відпочинку населення біля водних об'єктів, в першу чергу – сезонними рятувальними постами.										
Страховання населення і туристів	<p>На території дестинації 53 страхові компанії:</p> <table> <tr> <td>Березнівський район</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>Гощанський район</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Корецький район</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Костопільський район</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>Рівненський район</td> <td>43</td> </tr> </table>	Березнівський район	3	Гощанський район	1	Корецький район	2	Костопільський район	4	Рівненський район	43
Березнівський район	3										
Гощанський район	1										
Корецький район	2										
Костопільський район	4										
Рівненський район	43										
<p>Рівень охорони правопорядку на території дестинації є достатнім, оскільки діють приватні охоронні структури, подекуди встановлені камери спостереження, а також у кожному районі працюють територіальні підрозділи Національної поліції.</p> <p>Протипожежний захист населених пунктів необхідно покращувати: кількість пожеж та втрати від них є значними.</p> <p>Серед потенційних загроз безпеці жителів і туристів: радіація, можливі техногенні катастрофи, вибухи застарілих боєприпасів. Ймовірність їх виникнення мінімальна.</p>											

7. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА КАДРОВІ ОСНОВИ

Для реалізації проекту потенційної туристичної дестинації «Медове коло» необхідним є залучення організаційного та кадрового потенціалу. Процеси планування, організації, мотивації та контроль за формуванням і розвитком нових туристичних дестинацій, шляхів і маршрутів вимагають чіткої взаємодії та ефективної комунікації між усіма учасниками цього складного процесу.

Відповідно до Закону України «Про туризм», Указу Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», постанови Кабінету Міністрів України від 06 серпня 2014 року № 385 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року», розпорядження Кабінету Міністрів України від 06 серпня 2008 року № 1088-р «Про схвалення Стратегії розвитку туризму і курортів» та з метою забезпечення сталого розвитку туризму в області, за погодженням з постійними комісіями та президією обласної ради прийнято Програму розвитку туризму в Рівненській області на 2016 – 2020 роки (далі – Програма), схвалена розпорядженням голови облдержадміністрації від 27 січня 2016 року № 22 та затверджену рішенням обласної ради від 11 березня 2016 року № 117.

Туристичну галузь визначено однією із пріоритетних відповідно до:

Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2020 року, яка визначає ключові пріоритети розвитку туристичної сфери області та містить окремий напрям «1.3. Розвиток внутрішнього туризму»;

Програми економічного та соціального розвитку Рівненської області на 2018 рік, яка визначає формування позитивного туристичного іміджу Рівненщини, розвиток туристично-рекреаційної інфраструктури та територій пріоритетними завданнями;

Обласної програми охорони навколишнього природного середовища на 2017 - 2021 роки;

Обласної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2016 - 2020 роки, яка передбачає забезпечення розвитку рекреаційної інфраструктури та організацію транскордонних туристичних маршрутів, стимулювання створення інформаційної інфраструктури транскордонного туризму та її розвиток.

Завдання щодо управління розвитком туризму та курортів Рівненської області покладено на управління культури і туризму Рівненської обласної державної адміністрації. Структуру управління туризмом наведено на малюнку 1, який свідчить про наявність регулюючих органів управління на рівні облдержадміністрації та райдержадміністрацій. Ця структура є логічною, послідовною та сприяє налагодженню ефективної комунікації в процесі реалізації проекту туристичної дестинації:

Структура управління туризмом Рівненської обласної державної адміністрації (в межах проектованої дестинації)

Зазначені відділи та сектори культури і туризму в роботі керуються відповідними положеннями про підрозділи та спрямовують свою діяльність на розвиток туристичної сфери відповідно до прийнятих районних програм та стратегій. Зокрема, туристична привабливість районів Рівненської області, їх туристичний потенціал, сфера гостинності, широкий вибір закладів розміщення та харчування на потенційних маршрутах активного та зеленого туризму підтверджено паспортами районів.

Органи місцевого самоврядування та органи виконавчої влади	
Управління культури і туризму Рівненської обласної державної адміністрації	Адреса: 33028, м. Рівне, майдан Просвіти, 1 Тел.: +38 0362 69-52-37 E-mail: turizm@icc.rv.ua Сайт: www.rivne.travel
Департамент екології та природних ресурсів Рівненської обласної державної адміністрації	Адреса: 33028, м. Рівне, вул. Толстого, 20 Тел.: +38 0362 62-03-64 E-mail: info@ecorivne.gov.ua Сайт: http://www.ecorivne.gov.ua/
Профільні відділи райдержадміністрацій у межах дестинації	
<i>Рівненський район</i>	
Відділ культури і туризму Рівненської районної державної адміністрації	Адреса: 33001, м. Рівне, вул. Соборна, 195 Телефон: +38 0362 26-96-68 E-mail: vidcultrda@gmail.com Сайт: http://cultura.rv.ua/
<i>Костопільський район</i>	
Відділ культури та туризму Костопільської районної державної адміністрації	Адреса: 35000, м. Костопіль, вул. Незалежності, 7 Телефон: +38 03657 2-17-03 E-mail: vkkostopil@ukr.net
<i>Березнівський район</i>	
Відділ культури і туризму Березнівської державної районної адміністрації	Адреса: 34600, м. Березне, вул. Київська, 10 Телефон: +38 03653 5-64-12, 5-39-08 E-mail: kultura-berezne@ukr.net

<i>Гощанський район</i>	
Відділ культури і туризму Гощанської районної державної адміністрації	Адреса: 35400, смт Гоща, вул. Шевченка, 2 Телефон: +38 03650 2-11-41 E-mail: gkit@ukr.net, teren6@ukr.net Сайт: http://goschakit.at.ua/
<i>Корецький район</i>	
Сектор культури і туризму Корецької райдержадміністрації	Адреса: 34700, м. Корець, вул. Київська, 65 Телефон: +38 03651 2-11-69 E-mail: korec_cultura@ukr.net

Об'єднані територіальні громади (ОТГ) в межах дестинації	
<i>Гощанський район</i>	
Бабинська сільська рада	Адреса: 35431, с. Бабин, вул. Незалежності, 1 Телефон: +38 097-827-73-88, +38 03650 3-41-75 E-mail: babinskarada@ukr.net
Бугринська сільська рада	Адреса: 35442, с. Бугрин, вул. Перемоги, 1 Телефон: +38 067-364-08-68, +38 03650 42-1-94 E-mail: bugrinskarada@ukr.net
<i>Костопільський район</i>	
Пісківська сільська рада	Адреса: 35032, с. Пісків, вул. Незалежності, 53 Телефон: +38 067-738-32-53, +38 03657 5-55-99 E-mail: piskivrada@yandex.ua
Деражненська сільська рада	Адреса: 35053, с. Деражне, вул. Шевченка, 71 Телефон: +38 03657 3-13-35, +38 03657 31423 E-mail: dersilrada@ukr.net
Малолубашанська сільська рада	Адреса: 35009, с. Мала Любаша, вул. Соборна, 10 Тел. +38 03657 6-33-16, + 38 068-034-70-00 E-mail: Mlubasha@ukr.net
<i>Рівненський район</i>	
Клеванська сільська рада	35311, смт Клевань, вул. І.Франка, 22 Телефон: +38 0362 27-10-07 E-mail: klevanska_rada@ukr.net
<p>Структурні підрозділи з питань туризму райдержадміністрацій та інформація про місцевий туристичний потенціал представлені на офіційних веб-ресурсах районних органів виконавчої влади. На сайті Березнівської райдержадміністрації є опис потенційних екологічних активних туристичних маршрутів, що можуть бути включені до мережі багатофункціональних маршрутів проекту. Гощанська райдержадміністрація надає інформацію про агросадиби, що теж є потенційними учасниками проекту. Хорошим інформаційно-комунікаційним ресурсом є новий сайт «Рівненщина туристична», де розміщено інформацію про основні туристичні об'єкти та діючі туристичні маршрути, заклади розміщення та харчування, транспорт та іншу інформацію для туристів.</p>	

Спеціалізовані туристичні структури, громадські організації	
Реалізація проекту туристичної дестинації можлива за участі державно-приватного партнерства, а саме органів державної влади, громадськості, освіти та підприємницького сектору. Рівненська область має важливий актив у підтримці проекту в особі громадських організацій та асоціацій, причетних до розвитку туристичної сфери, та державних підприємств лісового господарства.	
Рівненське обласне управління лісового та мисливського господарства	Адреса: 30000, м. Рівне, вул. Пушкіна, 26 Телефон: +38 0362 26-74-64, факс: +38 0362 22-22-46 Сайт: http://rivnelis.gov.ua/
Комунальний заклад «Обласний центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» Рівненської обласної ради	Адреса: 33028, м. Рівне, вул. Словацького, 1, Телефон: +38 0362 63-42-27. E-mail: rivnesport1@ukr.net
Рівненська обласна громадська організація «За чисте довкілля»	Адреса: 33001, м. Рівне, вул. Гарна, 4 Телефон: +38 0362 68-37-20; +38 097-505-05-57 Сайт: http://chustedovkilya.yolasite.com/
Рівненська гарнізонна організація товариства військових мисливців та рибалок Західного регіону України	Адреса: 35374, с. Козлин, Рівненський район Телефон: +38 067-360-36-49
Громадська організація «Екоклуб»	Адреса: 33000, м. Рівне, вул. П.Могили, 28/35 Телефон: +38 067-363-40-97, +38 (0362)267891, +38 0673636226 Факс: +38 (0362)267890 E-mail: office@ecoclubrivne.org Сайт: http://ecoclubrivne.org
Громадська організація «Спілка велосипедистів Рівного»	Телефон: +38 066-752-53-51 Керівник: Ойцюсь Юрій Миколайович
Громадська організація «Фонд молодіжних ініціатив «Крила»	Адреса: 33024, м. Рівне, вул. Соборна, 442А/95 Телефон: +38 067-915-88-37 E-mail: fond_krila@ukr.net
Агенція активного відпочинку «Світовир»	Адреса: 33000, вул. Грушевського, 40/120 Телефон: +38 096-464-88-35 E-mail: fez412@ukr.net
Садове товариство «Західний»	Адреса: 35323, Рівненська обл., Рівненський район, Новоукраїнська сільська рада, Садовий масив «Західний – 1», вул. Центральна, 1371 Телефон: +38 067-363-50-71

Громадська організація «Рівненська обласна федерація риболовного спорту»	Адреса: 33227, м. Рівне, вул. Орлова, 48, кв.140 E-mail: Ivanrofrs@meta.ua Сайт: http://fishing.rovno.ua
Підготовка кадрів	
Реалізація проекту туристичної дестинації вимагає гідного кадрового забезпечення. Є потреба у фахівцях різних видів туристичної діяльності: менеджерах, екскурсоводах, гідях-перекладачах, працівниках сфери послуг, кваліфікованих державних службовцях та посадових особах місцевого самоврядування, на яких покладено повноваження з державного управління туризмом. Рівненська область має широку мережу навчальних закладів, які здійснюють фахову підготовку працівників за туристичним спрямуванням, та фахівців суміжних спеціальностей, затребуваних як в підприємницькому секторі, так і в органах державної влади чи органах місцевого самоврядування.	
Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (МЕГУ)	Адреса: 33027, м. Рівне, вул. С.Дем'янчука, 4 Сайт: www.regi.rovno.ua
Національний університет водного господарства та природокористування (НУВГП)	Адреса: 33028, вул. Соборна, 11, м. Рівне Сайт: www.nuwm.edu.ua E-mail: mail@nuwm.edu.ua Телефон: +38 0362 63-32-91
Комунальний заклад «Рівненська обласна станція юних туристів» Рівненської обласної ради	Адреса: 33028, м. Рівне, вул. В.Чорновола, 74 E-mail: rivne_sytur@ukr.net , turyst@icc.rv.ua Сторінка у Facebook: Рівненська обласна станція юних туристів
Рівненський обласний центр зайнятості	Адреса: 33013, м. Рівне, вул. Кавказька, 9а Телефон: +38 0362 63-31-06 Факс +38 0362 26-96-83
Рівненський державний гуманітарний університет	Адреса: 33000, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12 Телефон: +38 0362 26-48-69, +38 0362 63-45-77 Сайт: www.rshu.edu.ua E-mail: info@rshu.edu.ua

Висновки. Проектована дестинація має задовільний організаційний та кадровий потенціал для реалізації проекту «Медове коло», що підтверджено наявністю в кожному районі відповідних структурних підрозділів в органах місцевого самоврядування та органах виконавчої влади. Прийнято документи

стратегічного характеру, які є позитивним підґрунтям для подальшої роботи, оскільки визначені в них пріоритети, цільові орієнтири і завдання співпадають з цілями концепції проекту «Медове коло». В межах проєктованої території діють лісові господарства, які відіграють важливу роль у розвитку туризму, оберігаючи ліси, створюючи рекреаційну інфраструктуру і частково займаючись екологічною освітою населення. Проте, в деяких районах області туристична галузь часто ототожнюється виключно із сферою культури та розвитком бібліотечної справи. За окремими напрямками розвитку туризму простежується взаємодія між представниками місцевих органів влади, громадськістю, освітою та бізнесом, що створює сприятливі умови для формування та розвитку проекту «Медове коло».

Особливу увагу важливо приділити взаємодії з вищими навчальними закладами, які готують фахівців туристичних та суміжних спеціальностей. Важливим є залучення студентської молоді до проєктів розвитку окремих об'єктів дестинації. Акцент повинен робитися на студентах, які живуть на території проєкту «Медове коло», щоб вони інтегрувалися в туристичний розвиток своїх рідних місць через написання тематичних курсових, дипломних робіт. Такий крок створить передумови для підвищення мотивації студентів, формування чіткого бачення можливостей розвитку території та усвідомлення ними власної ключової ролі у цьому процесі. Область отримає нові функціональні проєкти, зменшення відтоку молоді з сільських територій та їх прогресивний розвиток.

Для ефективного реалізації проєкту повинна бути створена група управління проєктом у складі обраного керівника та відповідальних за окремі напрями, представників органів влади, територіальних громад, підприємницького і громадського секторів. Група куруватиме процес впровадження Стратегії та забезпечуватиме злагоджений рух усіх учасників шляхом компетентного консультування.

8. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У СВІТІ. ДЕСТИНАЦІЯ В СТРУКТУРІ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ УКРАЇНИ І РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Туристичний потік є одним із найважливіших індикаторів розвитку сфери туризму. Виявлені у процесі його вивчення закономірності можуть бути покладені в основу стратегії розвитку туризму. Моніторинг стану в'їзних та виїзних туристичних потоків сприяє розробленню та реалізації ефективної туристичної політики, формуванню туристичних продуктів, які матимуть попит, залученню і застосуванню в туризмі нових ресурсів, оптимальному використанню наявного потенціалу.

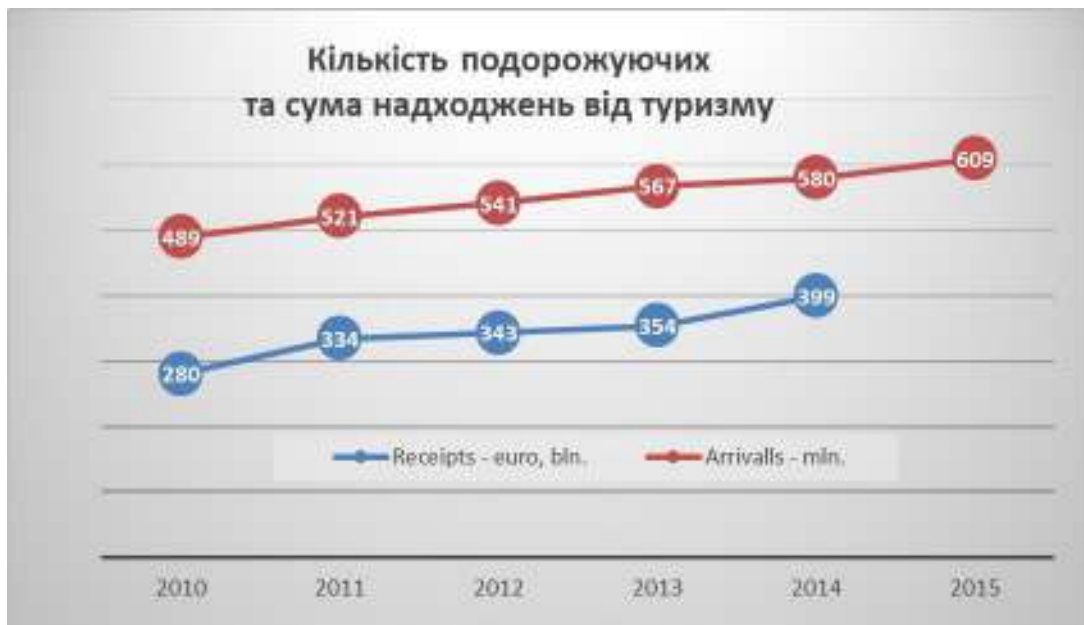
За інформацією Всесвітньої туристичної організації кількість подорожуючих продовжує зростати, незважаючи на кризові явища в світі та терористичні загрози. В 2017 році туристи здійснили 1 млрд. 320 млн. міжнародних поїздок, що на 7 відсотків перевищує показник 2016 року.

Результати офіційних підрахунків Всесвітньої туристичної організації, що демонструють тенденції світового і європейського туристичних ринків, наведено в щорічному звіті організації:

Міжнародні туристичні подорожі (за напрямками)

Порівняння за роками показує, що прогресуючі туристичні показники (кількість подорожуючих, кількість прибулих туристів з інших країн, кількість коштів від туризму) є світовою тенденцією, а також характерні для Європи. У світовому туризмі кількість подорожуючих сягнула вже понад 1,3 млрд. осіб. Половина з цієї кількості подорожує в межах Європи. А на самому континенті найбільш динамічними є країни Центральної та Східної Європи.

Ще донедавна Україна була однією з двадцяти найвідвідуваніших країн. За останні 3 роки ситуація змінилась – показники знизились. Станом на 2012 рік основну кількість іноземців, що приїжджали в Україну, можна було класифікувати за метою приїзду:

Росія, Молдова, Білорусь та країни СНД: відпочинок на морі, оздоровлення, релігійний та культурно-пізнавальний туризм, активний відпочинок, бізнес-туризм;

Польща: культурно-пізнавальний туризм, активний відпочинок, міський туризм, бізнес-туризм;

Європа, США: бізнес-туризм, культурно-пізнавальний туризм.

На сьогодні кількість відвідувачів з країн Європи почала збільшуватись, а кількість росіян, чисельність яких завжди була значною, скоротилась майже втричі.

Погіршення соціального рівня громадян України вплинуло і на показники виїзду за кордон – вони різко знизилися у 2014 році і продовжували падати у 2015 - 2016 роках. Ситуація із подорожами по Україні інша: спостерігалось незначне зниження показника кількості внутрішніх туристів до 2014 року і поступове збільшення таких відпочивальників у 2015 - 2016 роках.

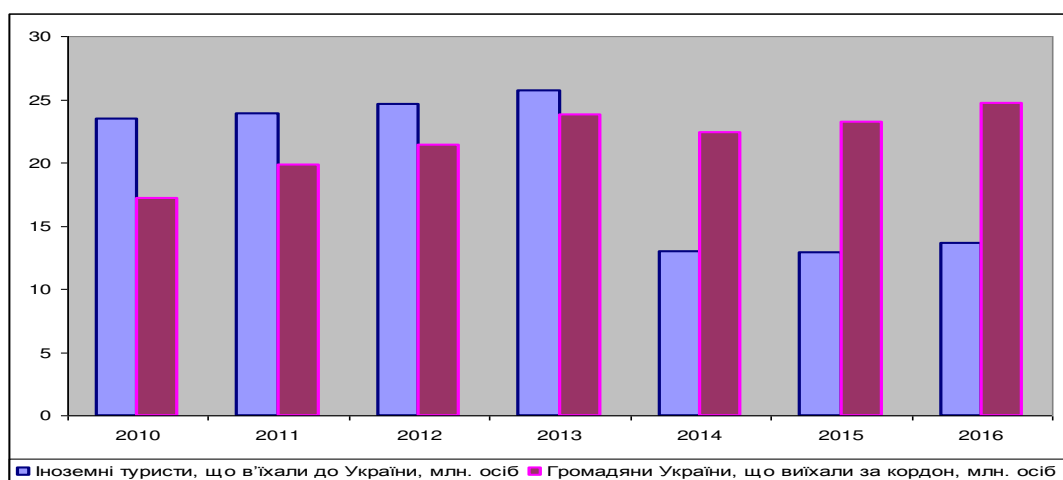
Примітка:

Кількість туристів вказана з урахуванням одноденних відвідувачів (за даними Адміністрації Держприкордонслужби України)

Інформація 2000 – 2010 років - за даними Міністерства інфраструктури України, починаючи з 2011 року - за даними Держстату України

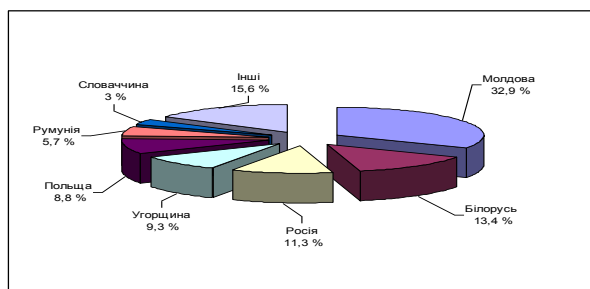
Показники 2014 – 2016 років зазначені без даних по територіях Автономної Республіки Крим та тимчасово окупованих територій в Донецькій та Луганській областях.

За даними Адміністрації Держприкордонслужби, у 2016 році до України в'їхало 13,6 млн. туристів, що на 5,6 відсотка більше, ніж у 2015 році. При цьому у 2015 році порівняно із 2014 роком в'їхало на 0,2 млн. осіб (1,3 відсотка) менше:

Розрахунки виконано за методикою Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО): не зараховуються до числа туристів особи, які перетнули кордон з дипломатичною, імміграційною метою, для працевлаштування, та обслуговуючий персонал транспортних засобів.

Розподіл за країнами чисельності іноземних громадян, які відвідали Україну у 2016 році:

Розвиток туристичної сфери є додатковим джерелом наповнення місцевих бюджетів, про що свідчать дані Державної фіскальної служби України. Обсяг надходжень від сплати туристичного збору у 2016 році становить 54,1 млн. гривень, що на 45,7 відсотка більше ніж у 2015 році. При цьому, приріст попереднього 2015 року порівняно з 2014 роком становив 49,9 відсотка.

Надходження туристичного збору до місцевих бюджетів за 2014 - 2016 роки

(за даними ДФС, тис. гривень)

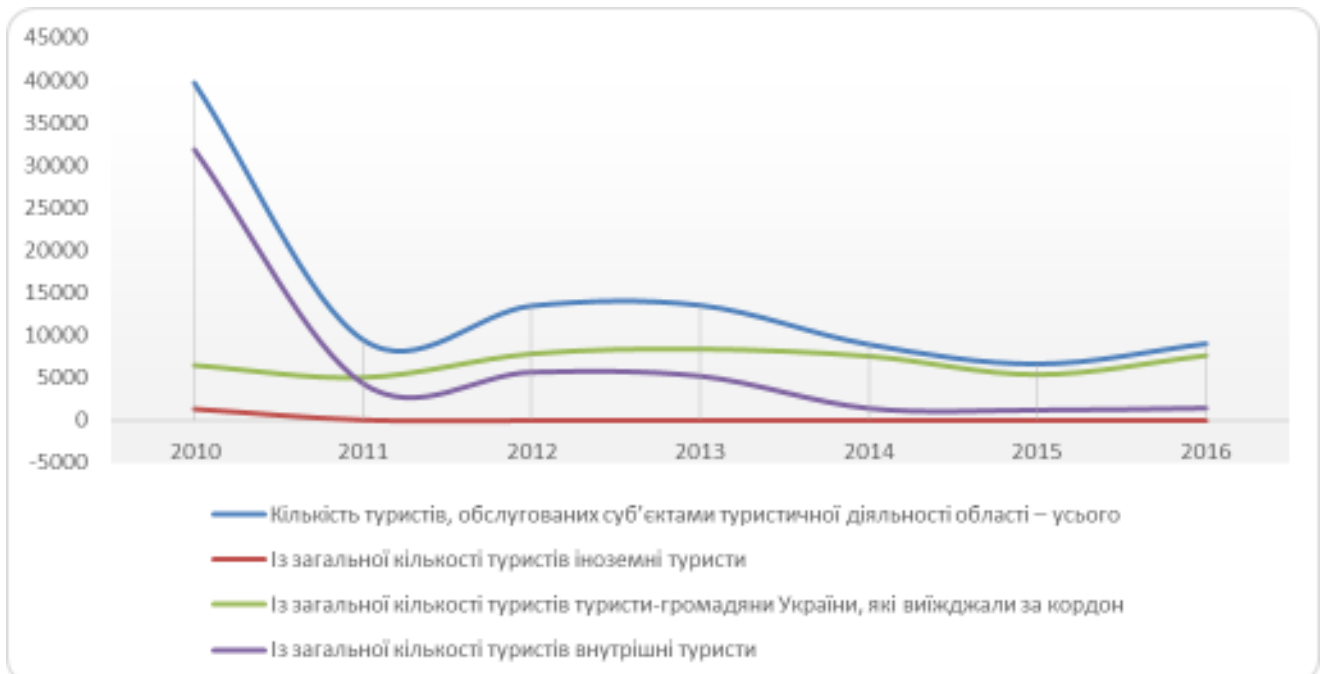
Код регіону	Назва області	2014	2015	2016	Частка, %	Приріст 2016/2015
1	АР Крим	482,6	0	-	-	-
2	Вінницька	181,1	209,6	310,4	0,6	↑ 48,1 %
3	Волинська	200,7	324,2	373,4	0,7	↑ 15,2 %
4	Дніпропетровська	877,4	1289,4	1749,9	3,2	↑ 35,7 %
5	Донецька	846,1	669,1	914,3	1,7	↑ 36,6 %
6	Житомирська	169,0	225,3	349,4	0,6	↑ 55,1 %
7	Закарпатська	930,4	1527,2	2199,1	4,1	↑ 44,0 %
8	Запорізька	1410,8	1565,3	2070,8	3,8	↑ 32,3 %
9	Івано-Франківська	946,8	1578,5	2292,8	4,2	↑ 45,3 %
10	Київська	682,4	862,5	1247,9	2,3	↑ 44,7 %
11	Кіровоградська	65,7	92,3	167,9	0,3	↑ 1,8 рази
12	Луганська	109,4	47,7	102,7	0,2	↑ 2,1 рази
13	Львівська	3569,8	5915,0	8418,5	15,6	↑ 42,3 %
14	Миколаївська	457,5	753,1	1155,3	2,1	↑ 53,4 %
15	Одеська	2725,3	4865,2	7336,3	13,6	↑ 50,8 %
16	Полтавська	313,4	449,2	717,1	1,3	↑ 59,7 %
17	Рівненська	127,2	170,2	266,5	0,5	↑ 56,6 %
18	Сумська	130,5	161,6	227,6	0,4	↑ 40,8 %
19	Тернопільська	128,7	161,4	240,0	0,4	↑ 48,7 %
20	Харківська	887,8	1081,5	1780,5	3,3	↑ 64,6 %
21	Херсонська	793,2	1074,7	1888,4	3,5	↑ 75,7 %
22	Хмельницька	207,8	303,1	465,7	0,9	↑ 53,7 %
23	Черкаська	271,1	310,9	409,5	0,8	↑ 31,7 %
24	Чернівецька	228,2	244,1	318,6	0,6	↑ 30,5 %
25	Чернігівська	154,8	207,8	311,9	0,6	↑ 50,1 %
26	м. Київ	5788,0	9779,0	14706,6	27,2	↑ 50,4 %
27	м. Севастополь	58,5	0	-	-	-
28	Центральний офіс	2022,6	3257,9	4073,6	7,5	↑ 25,0 %
	Всього	24766,7	37126,1	54094,8	100,0	↑ 45,7 %

Дані таблиці свідчать про те, що Рівненська область займає в структурі надходження туристичного збору до місцевих бюджетів по Україні за 2014 - 2016 роки значення нижче середнього в питомій вазі 0,5. Проте, в період з 2014 по 2016 рік простежується позитивна динаміка із 127,2 тис. гривень до 266,5 тис. гривень і відповідно позитивний приріст 56,6 відсотка. Це пов'язано із активізацією туристичних потоків територією Рівненщини та України в цілому.

Туристичні потоки у Рівненській області за період 2010 – 2016 років

Роки	Кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності області, усього (осіб)	З них:		
		іноземні туристи (осіб)	туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон (осіб)	внутрішні туристи (осіб)
2010	39702	1341	6455	31906
2011	9490	65	5065	4360
2012	13473	6	7773	5694
2013	13545	5	8311	5229
2014	8936	–	7502	1434
2015	6640	1	5403	1236
2016	9022	–	7572	1450

Динаміка туристичних потоків у Рівненській області за період 2010-2016 років

Туристичні потоки України за період 2010 - 2016 років

Рік	Кількість громадян України, які виїжджали за кордон – усього ²	Кількість іноземних громадян, які відвідали Україну – усього ²	Кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України – усього ³	У тому числі:		
				іноземні туристи	туристи - громадяни України, які виїжджали за кордон	внутрішні туристи
2010	17180034	21203327	2280757	335835	1295623	649299
2011	19773143	21415296	2199977	234271	1250068	715638
2012	21432836	23012823	3000696	270064	1956662	773970
2013	23761287	24671227	3454316	232311	2519390	702615
2014 ¹	22437671	12711507	2425089	17070	2085273	322746
2015 ¹	23141646	12428286	2019576	15159	1647390	357027
2016 ¹	24668233	13333096	2549606	35071	2060974	453561

¹ Без урахування території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та тимчасово окупованих територій в Донецькій та Луганській областях

² Включно з одноденними відвідувачами (за даними Адміністрації Держприкордонслужби України)

³ 2000 - 2010 роки за даними Міністерства інфраструктури України, починаючи з 2011 року за даними Держстату

Динаміка Туристичних потоків України за період 2010 – 2016 років

Система статистичної інформації України не дозволяє здійснити максимально точний аналіз, тому статистичні дані в розрізі областей відображають радше тенденції, ніж реальність. Вони не відображають повної картини туризму, оскільки їх первинним джерелом є звіти туристичних фірм,

що не включають індивідуальних (самостійних) туристів, частка яких становить понад 90 відсотків подорожуючих.

Статистичних даних щодо районів Рівненської області немає: окремий офіційний облік туристів та мандрівників, які відвідують райони, не ведеться. За приблизними даними, кількість осіб, які відвідали DESTИНАЦІЮ з екскурсіями, становить 316200 осіб, кількість відвідувачів культурно-масових заходів в області у 2016 році становила близько 4 568 823 осіб.

З огляду на недосконалість системи статистичного моніторингу в Україні та відсутність допоміжних рахунків у туризмі, які є світовою практикою, у Стратегії використані авторські дослідження, спостереження та розрахунки.

Туристична галузь набуває дедалі більшого значення для розвитку економіки та соціальної сфери в Україні стрімко інтегрується у світову туристичну індустрію. Пріоритетним напрямом розвитку туризму в Україні є в'їзний та внутрішній туризм, про що свідчать останні статистичні дані.

Розвиток туризму опосередковано впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого вжитку і є одним з найбільших перспективних напрямів структурної перебудови економіки. Важливим фактором розвитку туристичної галузі є природно-рекреаційний та історико-культурний потенціал проектованої території.

Світові тенденції вказують на поштовпений інтерес до активного екологічного, агро-, сільського туризму, що є передумовою для активізації зазначеної діяльності в Рівненській області як ефективного способу самозайнятості населення, розвитку сільських громад та територій.

Розвиток туризму проектованої туристичної DESTИНАЦІЇ сприятиме зниженню рівня безробіття та соціально-кризових явищ у сільській місцевості і повинен стати основним наповнювачем місцевих бюджетів.

В умовах активізації розвитку сільського туризму виникає питання про якість послуг, що пропонуються. З метою контролю за рівнем обслуговування в агросадибах та створення умов для підвищення якості послуг сільського туризму доцільно запровадити сертифікацію агросадиб.

Рівненська область як транскордонна територія має значні туристично-рекреаційні, природні ресурси та багату екосистему, проте існуючий ресурсний потенціал для розвитку туризму й рекреації використовується неефективно. Відтак, актуалізується потреба в реалізації механізмів державно-приватного партнерства, спрямованих на формування і ефективно використання туристично-рекреаційного потенціалу зазначених територій.

Висновки. Проект «Медове коло» створює дієві можливості для забезпечення соціально-економічного розвитку, зростання ділової активності та підприємницької ініціативи, розвитку туристичного бізнесу, ділової та комунікаційної інфраструктури, підвищення рівня зайнятості, збільшення надходжень до місцевих бюджетів і підвищення рівня та якості життя населення.

Серед сприятливих умов реалізації проекту такі:

туристичні потоки в Україні переорієнтувалися з виїзних на внутрішні і поступово стабілізуються;

скоротилися відстані для подорожей в межах України;

поступово починає відновлюватися потік іноземних туристів до України, в першу чергу до найбільш популярних дестинацій;

відбувається диверсифікація потенційних для України туристичних ринків;

зменшилась кількість туристів-росіян, яка становила раніше більше половини усіх іноземців;

туризм стає однією з пріоритетних галузей;

змінюється ринок туристичних послуг;

змінюється організація управління галуззю на національному та регіональному рівнях, покращується фінансування;

з'являються нові туристичні території, об'єкти і проекти.

9. ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ТУРИЗМУ. ОЦІНКА ПОТЕНЦІАЛУ ДЕСТИНАЦІЇ

Серед факторів, що визначають туристичну привабливість дестинації, найвпливовішими є: екологічний аспект, попит, транспортна доступність, туристична інфраструктура, ресурси, сезонність, конкуренція, тенденції.

Екологічний аспект

Основною умовою розвитку туризму (зокрема зеленого, екологічного, сільського) на певній території є наявність природних ресурсів і здорової екологічної ситуації. Аудит дестинації дозволяє визначити базові передумови досліджуваної території як сприятливі для розвитку рекреації та туризму. Разом з тим, необхідно врахувати можливі ризики з боку існуючих підприємств регіону, які створюють навантаження на природне середовище (підприємства наведено вище).

Тенденції туризму:

виключна перевага самостійних подорожей над організованими;
індивідуалізація подорожей, самостійне бронювання послуг;
розвиток комунікацій та інфраструктури (нові пункти перетину кордону, нові термінали та аеропорти, розвинута мережа Інтернет);
збільшення ролі цифрових засобів, програм та технічного обладнання для різних видів туризму;
зростання бізнес-активності;
транскордонне співробітництво, особливо з країнами ЄС;
участь України в ряді великих міжнародних програм;
чітко виражена сезонність;
зростання вимог до якості послуг з боку туристів;
поява значної кількості нових туристичних об'єктів, територій, подій;
конкуренція між територіями за туриста;
туризм стає одним із пріоритетів у процесі сталого розвитку територій;
створення кластерів у вітчизняному туризмі.

Тенденції екологічного (зеленого) туризму:

мода на здоров'я і популярність активних форм відпочинку;
зростання попиту на спеціальні пропозиції, які мають пізнавальну цінність, пов'язані з історією, культурою, мистецтвом;
підвищення екологічної свідомості;
зростання інтересу до місць відпочинку, які досі не були популярними серед туристів;
пошук вражень, автентики, емоцій, набуття власного досвіду у новому середовищі;
діяльність, пов'язана з хобі та особистими вподобаннями, повернення до витоків та природи.

Ці тенденції будуть визначальними для розвитку туризму у середньо- і довгостроковій перспективі, тому не можуть не позначитись на впровадженні туристичної концепції на території дестинації. При плануванні будь-якої діяльності в сфері туризму їх потрібно враховувати.

Сезонність

Цей фактор залежить, в першу чергу, від фізико-географічних та кліматичних умов, частково від соціально-економічних чинників, інфраструктури, комунікацій. Інтенсивність туристичної діяльності коливається залежно від сезону. Сезонність обов'язково враховують при туристичному плануванні, створенні нових туристичних продуктів, туристичної інфраструктури, завантаженні туристичних об'єктів.

Для території найактивнішим сезоном буде літо, посереднім – період весни та осені, низьким – зима. Тимчасово збільшуватиметься кількість туристів у період новорічно-різдвяних свят переважно на територіях, що розташовані поблизу обласного центру. Правильна і продумана концепція туристичних продуктів дозволить подовжити сезон та максимально заповнити усі чотири пори року.

Попит і пропозиція

Результати опитування та експертного дослідження свідчать, що туристів на території дестинації може бути значно більше. Наразі туризм тут розвивається точково – в місцях ключових атракцій, привабливих для туриста, якісного відпочинку з широкою пропозицією, проведення масових подій. Плюси: територія дестинації має у достатній кількості атракції, цікаві для туриста: пам'ятки, природні ресурси, окремі об'єкти; невелика віддаленість від обласного центру гарантуватиме стабільний попит за умови якісної і асортиментної туристичної пропозиції.

Мінуси: сформованого територіального туристичного продукту практично немає – туристична інфраструктура не здатна задовольнити потреби туристів та переконати їх у доцільності відвідати дестинацію.

На території, що аналізується, є приклади продуманого перспективного туристичного продукту:

Мисливсько-спортивний клуб «Сокіл» (с. Суськ Костопільського району), який розвиває комплексний туристичний продукт. Є можливість не лише зупинитися та похарчуватися, а й скористатися послугами з полювання, рекреації, подивитися чи взяти участь у змаганнях зі стрільби, порибалити, відвідати тематичні заходи, ознайомитися з фауною дестинації (є розплідник диких і свійських тварин). Такий відпочинок буде прийнятним для всіх вікових категорій. Туристичний продукт постійно розширює свою пропозицію, є якісним і різнобюджетним варіантом відпочинку.

Кінно-спортивний клуб «Патріот» (с. Козлин Рівненського району), який розвиває спеціалізований туристичний продукт: кінний спорт та іпотерапію. Місцевість позиціонується як рекреаційна, орієнтована на сімейний відпочинок і любителів їздити верхи. Турист отримає послуги високої якості, які є недешевими.

В межах дестинації є рекреаційна зона вздовж Горині на ділянці між селами Олександрія та Ходоси, де функціонує понад десяток туристичних баз, дитячих таборів, пансіонатів. Однак, стан рекреаційної зони та об'єктів розміщення потребує покращення.

Доступність до дестинації

Сполучення із дестинацією є зручним для туриста. Цьому сприяє відносна близькість до обласного центру – міста Рівне, наявність основних видів транспорту (автомобільного та залізничного), що сприяє зручному доїзду, комунікація з великими містами України, а також розташування в межах кращих за якістю автомобільних шляхів М06 та М07. Окрім того, більшість доріг проєктованої території мають тверде покриття і доступність до більшості туристичних пам'яток.

Туристична інфраструктура

Туристична інфраструктура включає багато елементів, які створюються під спеціально розроблену концепцію розвитку туризму на певній території і під конкретні туристичні продукти. Розвинута інфраструктура включає суто туристичну та супровідну. Як правило, супровідна інфраструктура, в тому чи іншому вигляді, присутня на будь-якій території.

Особливість проєктованої дестинації полягає у тому, що територія має хороші елементи супровідної туристичної інфраструктури, тоді як туристична – на стадії створення. Однією із проблем є нестача засобів розміщення, зокрема агросадиб, закладів для проживання туристичних груп, а також облаштування майбутніх маршрутів. Невелика кількість закладів розміщення туристів спостерігається у всій Рівненській області, де сумарно їх налічується близько 70. Крім того, коефіцієнт завантаження готелів також досить низький.

Конкуренція

Оскільки територіальні туристичні продукти в Рівненській та сусідніх областях майже відсутні, територіальної конкуренції практично немає. Разом з тим, вона певною мірою існує серед туристичних об'єктів за напрямками:

1. Стаціонарний відпочинок і рекреація
2. Оздоровчий туризм
3. Сільський туризм
4. Пізнавальний туризм, екскурсії
5. Релігійний, паломницький туризм
6. Етнотуризм
7. Велосипедний туризм
8. Водний туризм
9. Кінний туризм, кінні прогулянки
10. Скелелазіння
11. Екотуризм
12. Апітуризм
13. Мисливство і рибальство
14. Спортивний туризм
15. Транзитний туризм
16. Нішевий туризм (військовий, археологічний, геотуризм)

Рекреаційне навантаження

Рекреаційне навантаження визначає вплив людини на певну туристичну територію або об'єкт. Воно залежить від рівня ресурсів, доступності до них, зручності доїзду, а також від місць масового проживання людей. Надмірне навантаження може здійснювати негативний вплив на розвиток території, оскільки спричиняє деградацію природного середовища, нівелює і руйнує місцеву культуру, перевантажує інфраструктуру. Тож, для збалансованого розвитку важливо враховувати зазначені фактори при управлінні туристичними територіями та стратегічному плануванні.

Сумарний рекреаційний потенціал території складається з окремих потенціалів туристичних ресурсів, які поєднуються в цілісну систему чи існують розрізнено і оцінюються окремо. Такі ресурси мають певну рекреаційну місткість – здатність одночасно задовольняти потреби конкретної кількості туристів. Також необхідно враховувати екологічні нормативи, значення одночасної місткості і допустимих навантажень протягом певного часу.

Обчислення показника рекреаційного навантаження – окреме дослідження. Воно потребує календарного року, щоб врахувати дані протягом чотирьох сезонів, і спеціалістів, які визначатимуть величини рекреаційної ємкості та екологічних норм, визначать оптимальну чисельність туристів для території дестинації впродовж певного часу, проведуть детальні польові дослідження.

На сьогодні питання рекреаційного навантаження ще не є актуальним, але з початком комплексного розвитку території його необхідно контролювати.

Група управління проектом повинна відслідковувати стан території і при перевантаженні окремих її частин вживати заходів для перенаправлення, зменшення туристичних потоків або ж обмеження їх перебування взагалі.

Висновки. Для досягнення максимального успіху та конкурентоспроможності дестинації необхідно шукати незайняті або нові ніші, створювати нестандартні і якісні туристичні продукти, бути на ринку першим.

Таку конкуренцію можна сприймати як «здорову» або «стимулюючу», яка сприяє підтримці, просуванню та розвитку транснаціональних тематичних туристичних продуктів, пов'язаних з культурними і креативними індустріями. Шляхом інноваційності вдасться підтримати зростання та створення нових робочих місць у галузі туризму та пов'язаних з нею сферах діяльності, а також створити підґрунтя для конкурентоспроможності туристичних продуктів.

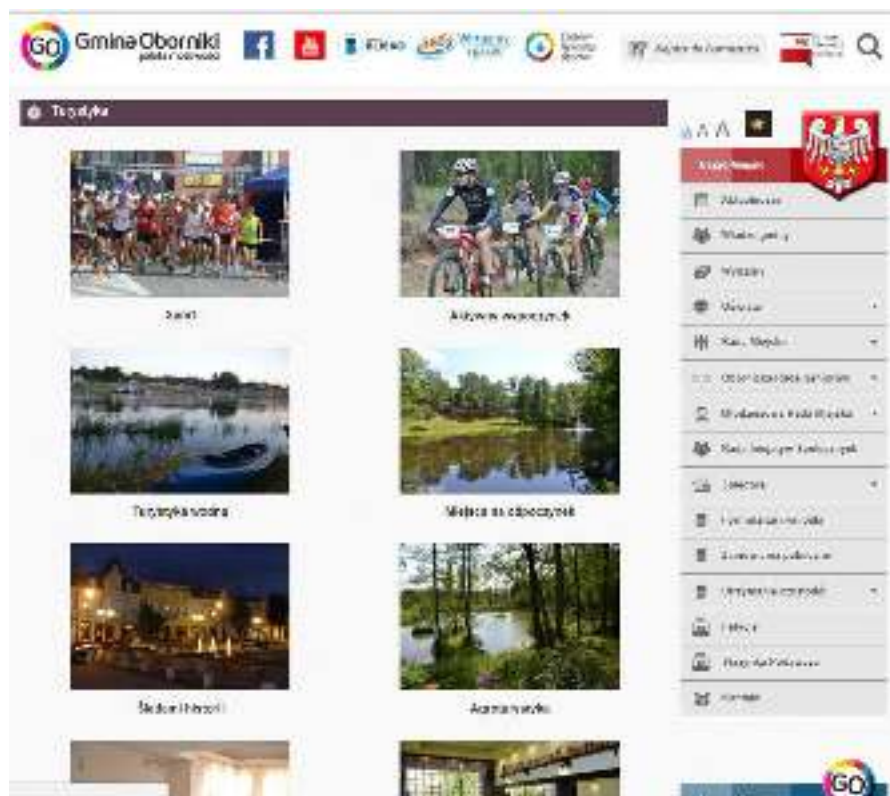
Аналіз сусідніх із дестинацією територій засвідчив слабкість туристичної інфраструктури порівняно з територіями поруч. Але майже всі пропозиції, які надають конкуренти, однакові між собою: проживання, харчування, святкування урочистих подій. Додаткова атракція – відпочинок на природі – теж не вирізняється різноманіттям та включає типові пропозиції (рибальство, пікнік) Варто зазначити, що сусідні території не мають продуманої концепції, розмаїття туристичних продуктів не спостерігається, якість обслуговування дуже часто на рівні нижче середнього. Є потреба в цікавих та ексклюзивних атракціях – пропозиціях з власною «родзинкою».

10. ПОРІВНЯЛЬНІ ЗРАЗКИ ТУРИСТИЧНИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ЕЛЕМЕНТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

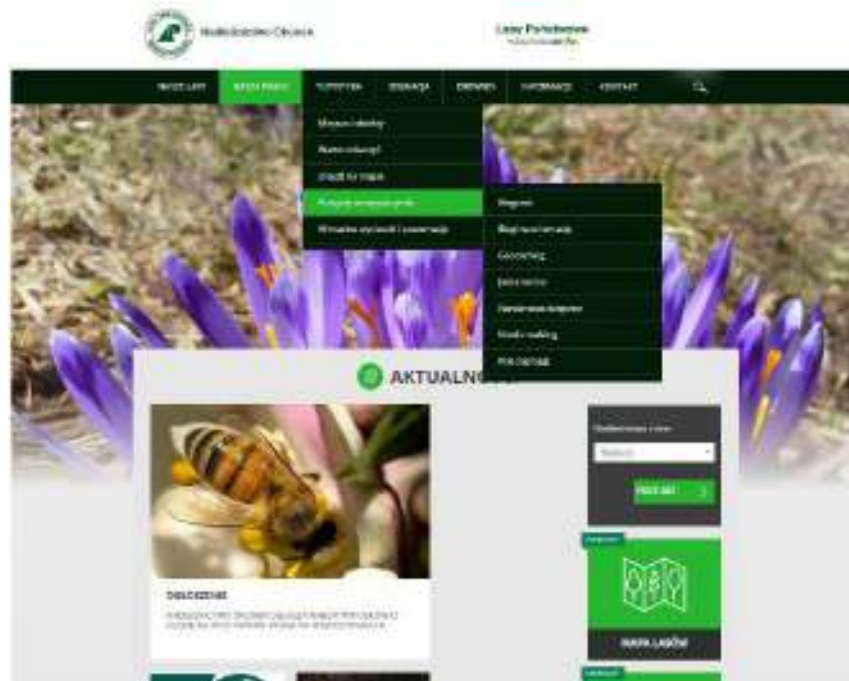
Для розвитку нових дестинацій корисним є вивчення позитивного закордонного і вітчизняного досвіду, в першу чергу територій, що мають схожий потенціал. Дуже часто це дає можливість виявити шляхи удосконалення вже існуючих рішень, адаптування їх до особливостей території. Нижче наведено деякі приклади з облаштування територій та об'єктів, створення мінімально необхідної для туризму інфраструктури, навігації, маркування туристичних шляхів і маршрутів, їх уніфікації, а також промоції.

Проектована територія має свою специфіку. В першу чергу це дві великі річки, довкола яких сконцентрований основний туристичний потенціал. Їх розташування поряд з обласним центром, що забезпечує необхідний рівень комунікації, відносно невелика кількість туристично привабливих ресурсів (ліси, ставки та річки) є критеріями для порівняння дестинації з іншими. Однією із таких територій є околиці містечка Вишкув неподалік Варшави.

Приклади туристичних пропозицій міста Вишкув (Республіка Польща)

Приклад лісництва Оконек поблизу однойменного містечка в Польщі можна взяти за зразок використання лісових масивів традиційного лісництва для туризму – екоосвіти, рекреації, активного відпочинку та спорту. Лісництво видає спеціальні карти для туристів, а також створює умови для відпочинку на своїй території:

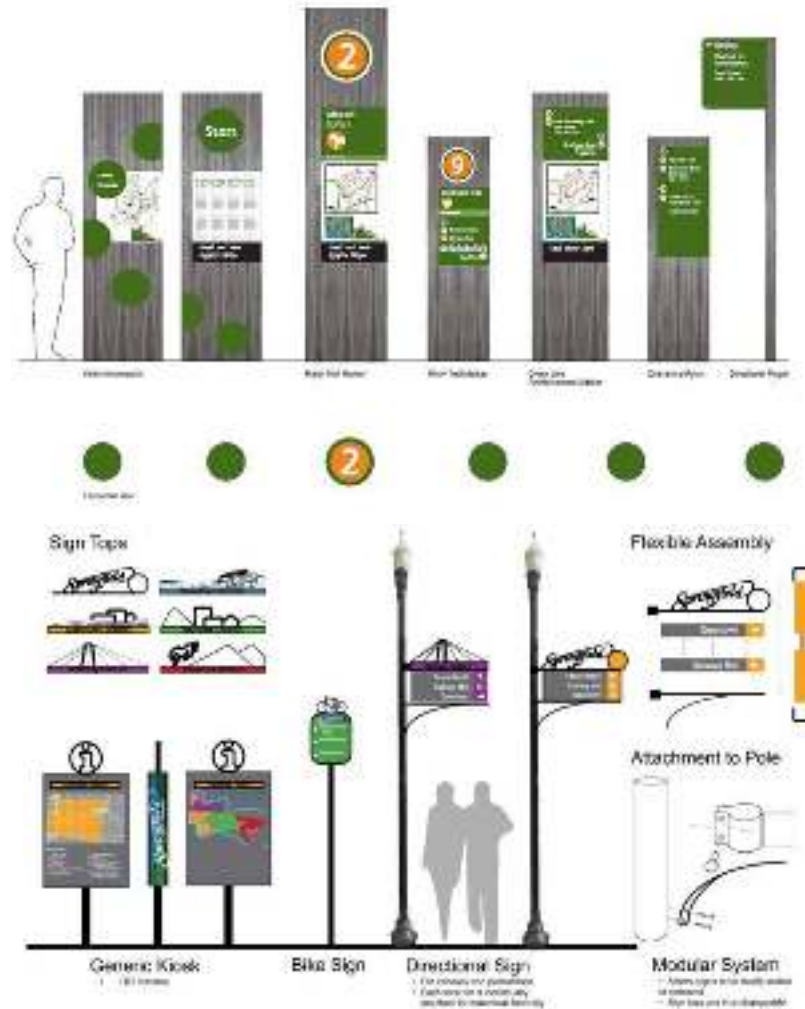
Хорошим прикладом можуть бути Зелені шляхи (Greenways) на території Білорусі, зокрема «Ігуменські кінні стежки». При плануванні розвитку, такі території застосовують критерії зелених шляхів і використовують потенціал природи і людини для створення маршрутів різних видів, різної протяжності, забезпечуючи їх при цьому відповідною інфраструктурою:

Окрім порівняння територій, нижче наведено приклади окремих елементів туристичної інфраструктури:

НАВІГАЦІЯ

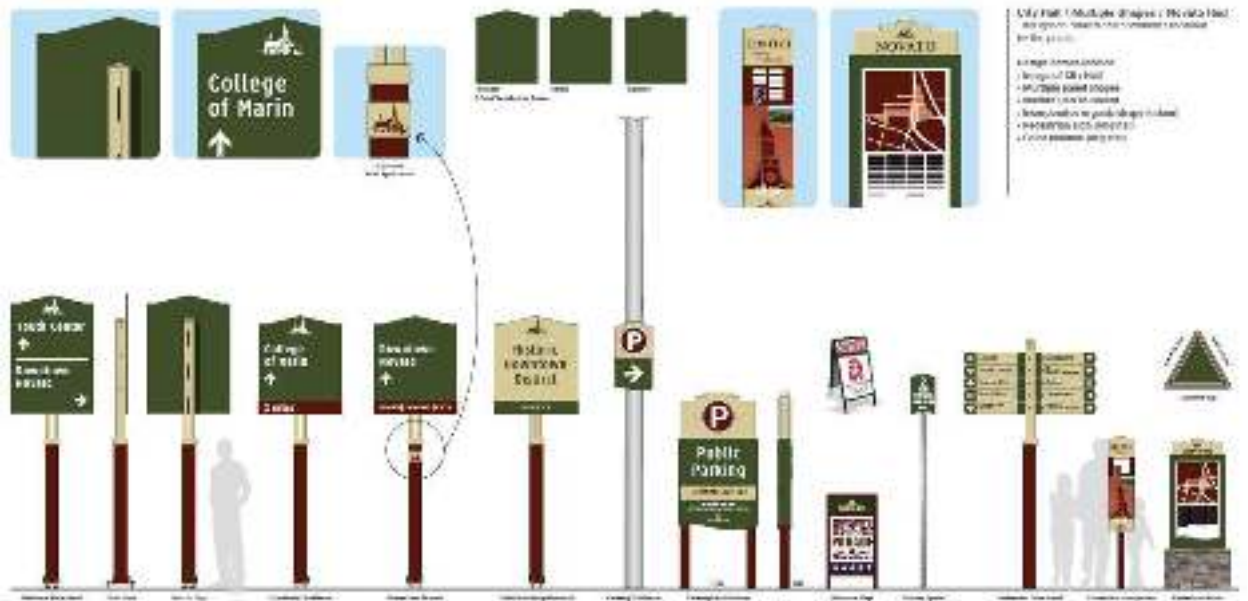
Розроблення єдиного стилю навігації по території:

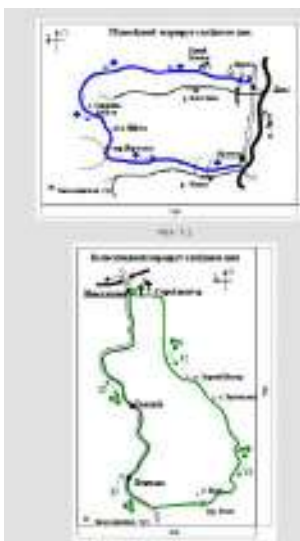
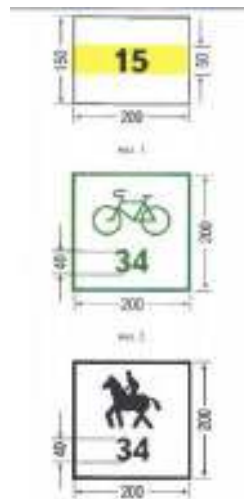
Вказівники на шляхах і перехрестях з показниками відстаней до об'єктів:

Розроблення єдиного стилю навігації по території:

МАРКУВАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ШЛЯХІВ

ОГЛЯДОВІ МАЙДАНЧИКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТАБЛИЦІ

Інформаційні таблиці біля туристичних об'єктів

Оглядовий майданчик

Інформаційна таблиця на початку туристичного маршруту

Інформаційна таблиця біля туристичного об'єкта

Інформаційна таблиця вздовж туристичного маршруту

Інформаційні таблиці на оглядовому майданчику

ОБЛАШТУВАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ШЛЯХІВ, МІСЦЬ ДЛЯ ВІДПОЧИНКУ ТА ЕКООСВІТИ

Місце для відпочинку туристів з вежею для спостереження за птахами

Ящики для сміття

Ящики для сміття та огородження туристичної стежки

Місце відпочинку та екоосвіти

Стіл для екоосвіти

Пізнавальна інформація про дерева

Місце для відпочинку та екоосвіти на природі

ЗАКЛАДИ РОЗМІЩЕННЯ: КЕМПІНГИ, ВОДНІ СТАНЦІЇ, БАЙККЕМПИ

Водна станція (Німеччина)

The Little Paradise
Beautiful vacation spot in the Frisian mountains

Treehouse
Kösterkuper (The Cowherd) and Finkenkuhl (The Wolf's Lair)

...with a view over the water and the surrounding landscape. ...with a view over the water and the surrounding landscape. ...with a view over the water and the surrounding landscape.

...with a view over the water and the surrounding landscape. ...with a view over the water and the surrounding landscape. ...with a view over the water and the surrounding landscape.

...with a view over the water and the surrounding landscape. ...with a view over the water and the surrounding landscape. ...with a view over the water and the surrounding landscape.

...with a view over the water and the surrounding landscape. ...with a view over the water and the surrounding landscape. ...with a view over the water and the surrounding landscape.

...with a view over the water and the surrounding landscape. ...with a view over the water and the surrounding landscape. ...with a view over the water and the surrounding landscape.

...with a view over the water and the surrounding landscape. ...with a view over the water and the surrounding landscape. ...with a view over the water and the surrounding landscape.

Садиба зеленого туризму біля води (Голландія)

В Україні якісними зразками комплексного закладу розміщення для активного відпочинку є всесезонний кемп-база «Білий Слон» та сезонний «Білий Бізон»:

Кемп «Білий Слон» (Україна)

Кемп «Білий Бізон» (Україна)

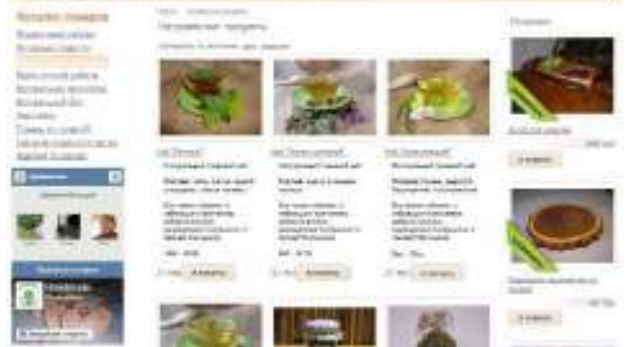

Також останнім часом в Україні стає популярною тема екопоселень, що заснуються далі від міст, на екологічно сприятливих територіях. Члени таких екоспільнот пропагують гармонійне з природою та тісне між собою громадське життя. Дуже часто саме на базі таких екопоселень проводяться різноманітні тематичні семінари та майстер-класи, виготовляються та продаються натуральні продукти харчування та побуту.

ЕКОЛОГІЧНЕ ДІЛАННЯ

Підприємство, яке спеціалізується на виробництві натуральних продуктів харчування та побуту. Ми працюємо з місцевими виробниками та використовуємо тільки натуральні інгредієнти. Наші продукти є екологічними та безпечними для здоров'я. Ми також проводимо майстер-класи та семінари з теми екологічного харчування та побуту.

11. SWOT-аналіз. ВИСНОВКИ

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Достатні природні ресурси для розвитку туризму та рекреації: річки і ставки, ліси, ландшафти і краєвиди</p> <p>Зручна автотранспортна доступність</p> <p>Пряме залізничне сполучення з Польщею</p> <p>Існуючі, новостворені та вже традиційні туристичні події</p> <p>Високі позиції Рівненщини на туристичній карті України</p> <p>Відсутність антропогенного перевантаження території</p> <p>Дієвий механізм підтримки сільського туризму, кредитування власників агросадиб</p>	<p>Слабка туристична інфраструктура</p> <p>Незначна задіяність (пасивність) малого бізнесу до туризму</p> <p>Відсутність території на туристичній карті Рівненської області та України</p> <p>Слабка взаємодія між частинами дестинації</p> <p>Кадрові проблеми</p> <p>Слабкий асортимент туристичної пропозиції</p> <p>Наявні туристичні продукти недовершені чи мають суттєві недоліки в організації</p>
Можливості	Загрози
<p>Створення нових продуктів на основі місцевої активності та наявних туристичних ресурсів</p> <p>Залучення місцевого населення до обслуговування туристів</p> <p>Самозайнятність та розвиток малого та середнього підприємництва</p> <p>Можливість збільшення доходів місцевих бюджетів завдяки децентралізації</p> <p>Об'єднання в єдину дестинацію для оптимізації просування</p> <p>Можливість створення різноманітних туристичних продуктів для приїжджих і нових робочих місць та сталого прибутку для жителів</p> <p>Близькість до великих міст (Київ, Львів), які можуть бути джерелом потенційних споживачів територіального туристичного продукту</p> <p>Значний потенціал лісів, які можуть стати ключовим елементом розвитку туризму та рекреації</p>	<p>Загострення подій на сході України</p> <p>Погіршення економічної та політичної ситуації в країні</p> <p>Близькість двох атомних електростанцій та підприємств - забруднювачів в регіоні</p> <p>Горіння торфовищ</p> <p>Неврегульованість земельних питань</p> <p>Відтік молоді за кордон</p> <p>Відсутність доступних кредитних коштів для підприємницької діяльності</p> <p>Відсутність на рівні держави стимулів для розвитку агротуризму</p>

10. БАЧЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО РОЗВИТКУ

Основою туристичного потенціалу території дестинації є природне середовище, а саме:

мальовничі долини та природний комплекс річок Горинь, Случ, Стубла, Устя, Путилівка;

джерела та інші водойми регіону;

лісові комплекси;

об'єкти антропогенного походження, в першу чергу:

- давньоруські городища, розташовані в басейнах річок Горинь (городища Погорини) та Случ;
- численні храмові споруди – церкви, монастирі тощо;
- оборонні споруди кінця XIX – першої половини XX століття;
- інші архітектурні об'єкти (замки, млини, традиційна житлова архітектура).

Річки разом з прибережними територіями є особливо привабливими для туристів своїм рекреаційним потенціалом. Первісна природа з рідкісними видами флори та фауни є основою для перспективного розвитку дестинації. Наприклад, орхідні, які ростуть у долинах річок, можуть стати саме тим мотиваційним фактором, який спонукатиме інтерес туристів до території. Цікавою атракцією може бути спостереження за птахами, особливо під час сезонних міграцій. На річках нерідко можна побачити річкову видру, а також погрізені бобрами дерева.

Найціннішими у дестинації, з точки зору туризму, є території та об'єкти природно-заповідного фонду, зокрема Ківерцівський національний природний парк «Цуманська пуца» (розташований у безпосередній близькості до дестинації) та Надслучанський регіональний ландшафтний парк (в межах дестинації). Саме тому такі місця варто виділити окремо, приділяти їм особливу увагу та забезпечити відповідною інфраструктурою.

Щодо видів туризму, то для території проекту «Медове коло», в першу чергу, характерними є вело-, піший, водний та кінний туризм. Є декілька локацій для занять скелелазінням та боулдерінгом, можливості для спортивного орієнтування, мультигонок та інших видів активного відпочинку. Територія цікава як в плані класичного спортивного та активного туризму, так і в плані комбінацій активного відпочинку з пізнавальним.

Природні умови, рельєф, можливості сполучення та інші особливості території дозволяють подорожувати дестинацією людям різного віку.

ФОТО ДЕСТИНАЦІЇ:

Долина Горині (Погориння)

Долина Случа, Надслучанський регіональний ландшафтний парк

Потенціал лісів destinations

Крім проєктованої дестинації «Медове коло», у Рівненській області є й інші перспективні туристичні території, дещо відмінні за своїми характеристиками, які в майбутньому доповнюватимуть туристичний імідж Рівненщини:

Туристична територія	Спеціалізація території
Північна Рівненщина (Сарненський та Дубровицький райони)	Комплекс Поліської етнокультурної території
Володимиреччина та Зарічненщина	Поліські озера, вузькоколійна залізниця, майбутній Нобельський природний парк
Млинівщина та Дубенщина	Агротуризм, історико-пізнавальний туризм
Південна Рівненщина (на південь від лінії Дубно – Мізоч – Острог)	Волино-Подільська етнокультурна територія, Дермансько-Острозький національний природний парк

Така спеціалізація базується, в першу чергу, на ключових туристичних ознаках, притаманних кожному із сегментів. Окрім того, до подальшого розвитку необхідно залучити всі можливі туристичні ресурси кожної з них. При цьому спеціалізація визначатиме основну ідею всіх туристичних продуктів

території, тому кожна з них матиме свою нішу для уникнення надмірної конкуренції.

Територія аналізованої дестинації має вирізнитися на туристичному ринку, максимально використовуючи локалізацію, ресурси, комунікацію і власну унікальність.

Ресурсний потенціал, доступність, близьке розташування обласного центру визначають основних відвідувачів дестинації – жителів міста Рівне та його околиць. Вони переважно виїжджають на вихідні недалеко від дому. Для внутрішньої конкуренції важливими будуть території в радіусі 100 - 150 кілометрів від міста Рівне. Об'єкти і території на цій відстані є потенційними конкурентами (території в межах Рівненської, Волинської, Тернопільської та Житомирської областей).

Зовнішню конкуренцію визначає відстань 200 - 300 кілометрів від м. Рівне або в трьох - чотирьох годинах їзди автомобільним транспортом. Для зниження конкуренції, необхідно максимально швидко зайняти відсутню на ринку нішу та закріпитися у ній – створювати характерні туристичні продукти з максимальним використанням всього потенціалу та відповідною туристичною інфраструктурою. З існуючих для туризму можливостей, дестинація має умови для розвитку активних видів відпочинку, зокрема велотуризму (частина маршрутів вже прокладена активістами), водного туризму (сплави по річках, водні прогулянки ставками, озерами), піших прогулянок та активних занять на природі (скандинавська ходьба, йога тощо), рибальства.

Дестинація з самого початку позиціонується у назві «Медове коло». Частина місцевих підприємців займається промисловим виробництвом та експортом меду, інші володіють невеликими приватними пасіками. Попри відсутність масової культури виробництва меду у регіоні, цей продукт має стати однією з ключових особливостей розвитку дестинації.

На території дестинації проживає чимало творчих людей, народних майстрів та умільців. Це необхідно використовувати при створенні туристичних продуктів. На території дестинації необхідне проведення різнопланових подій та заходів – фестивалів, пленерів, майстер-класів, злетів, змагань. Для туризму це означає не тільки хорошу і цікаву ресурсну базу, а й сучасний та позитивний імідж дестинації.

11. КОНЦЕПЦІЯ ПРОЕКТУ

Розвиток Зеленого шляху «Медове коло» базується на особливостях його потенціалу, а також внутрішніх і зовнішніх факторах. Основна вісь має вигляд кільцевого шляху з ключовими «точками», від яких розходяться мережі локальних маршрутів.

Основу шляху формують басейни річок Горинь і Случ, він проходить уздовж або поряд з річковими долинами. Саме тому ключовим для території проекту «Медове коло» є туризм на природі – зелений, екологічний, активний, спортивний тощо, а також оздоровлення та відпочинок. В першу чергу це найбільш притаманні території види – агротуризм, велосипедний, водний, кінний та піший туризм.

Головними доповнюючими продуктами дестинації мають стати:

бортництво: попри те, що цей древній промисел лише частково притаманний дестинації, працівники комунального закладу «Рівненський обласний краєзнавчий музей» Рівненської обласної ради досліджують його як традиційний для території вид діяльності. Тому дестинацію пропонується використати для відродження традицій, навчання і популяризації бортництва, створення першого в Україні експериментально-освітнього майданчика;

екологічна освіта: використання можливостей Ківерцівського національного природного парку «Цуманська пуща», Надслучанського регіонального ландшафтного парку, а також лісових господарств; прокладення екостежок та туристичних маршрутів з відповідною інфраструктурою;

археологічні пам'ятки: насамперед, давньоруські городища – розвиток на базі городищ Погориння експериментальної археології, організація історичних реконструкцій, майстер-класів, спеціалізованих тематичних подій;

здорове харчування: популяризація традиційних та сучасних регіональних страв та продуктів, розвиток органічного та натурального виробництва (зокрема медових продуктів), створення дегустаційних програм та відповідної інфраструктури.

В рамках Зеленого шляху «Медове коло» необхідно ретельно опрацювати кожен відрізок, спираючись на локальні особливості. «Зелена» тематика шляху потребує впорядкування основних об'єктів відвідування і огляду, розвитку довкола них якнайбільшої кількості активностей – різноманітних подій та заходів, створення та впорядкування інфраструктури, активізація місцевого населення і, в першу чергу, підприємців.

II. ОПИС ТУРИСТИЧНИХ ПРОДУКТІВ ДЕСТИНАЦІЇ

1. ВИЗНАЧЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПРОДУКТІВ *

В рамках Зеленого шляху «Медове коло» можна виділити основні блоки туристичних продуктів:

ЗЕЛЕНИЙ ШЛЯХ «МЕДОВЕ КОЛО»		
Будь активний!	Відпочивай змістовно!	Живи здорово!
<ul style="list-style-type: none"> • Велотуризм • Водний туризм • Кінний туризм та відпочинок • Піший туризм • Скандинавська ходьба • Скелелазіння • Мисливство і рибальство 	<ul style="list-style-type: none"> • Бортництво і апітуризм • Археологічні реконструкції • Експериментальне млинарство • Експериментальне човнярство • Етнотуризм • Військовий туризм • Геотуризм • Релігійний туризм 	<ul style="list-style-type: none"> • Здорове харчування • Екотуризм • Стаціонарний туризм (рекреація, оздоровчий, агротуризм)

«**Будь активний!**» - туристичні продукти блоку характеризуються активними та немоторизованими способами пересування. Характеристики території дозволяють проводити час, подорожуючи на велосипеді, пішки, на різного виду човнах/байдарках, відвідуючи ліси регіону, займаючись скелелазінням. У регіоні вже проводиться ряд активних подій (марафонів, змагань, чемпіонатів), які потрібно і надалі розвивати та популяризувати. Ресурси для активного дозвілля дозволяють подорожувати територією туристам різного рівня підготовки, віку та фінансових можливостей.

«**Відпочивай змістовно!**» - територія має ряд особливостей, пов'язаних із змістовним проведенням часу відповідно до місцевих традицій. В першу чергу, це тема апітуризму і, зокрема, бортництва. В межах дестинації знаходиться декілька великих і відомих давньоруських городищ, які склали згадану в древніх літописах територію «Погориння», на основі якої формується набір окремих тематичних продуктів. Тут є можливості для відродження виробництва традиційних для р. Горинь плоскодонних човнів. Є багато інших можливостей для розвитку спеціалізованих тематичних програм. Загалом блок туристичних продуктів на основі археології варто розвивати як експериментальний, навчальний, реконструкторський, з комплексом майстер-класів та безпосередньою участю у цьому туристів.

«**Живи здорово!**» - це в першу чергу популяризація екологічного стилю життя та формування високого рівня екологічної свідомості через популяризацію традиційної кухні, а також місцевої органічної та натуральної продукції, пізнання природних особливостей регіону, різні способи оздоровлення на природі.

**Поняття «туристичний продукт» в цьому опрацюванні є узагальненим і збірним, характеризує окремі види туризму та відпочинку, а також окремі заняття та види діяльності. Воно відображає в першу чергу найбільш характерні та важливі для розвитку туризму напрями. Не слід сприймати його у вузькому значенні, що часто означає тур як набір туристичних послуг. У документі мова йде, насамперед, про територіальні або видові продукти. Поняття туризму розглядається в широкому контексті, під ним мається на увазі також одноденне відвідування дестинації.*

2. ЗОНУВАННЯ ДЕСТИНАЦІЇ*

В межах п'яти районів туристичної території чітко виокремлюються дві головні зони: перша – вздовж долини річки Горинь (1) з її лівосторонніми притоками (річками Устя, Стубла і Путилівка), та друга – вздовж долини річки Случ (2). Обидві річки суттєво відрізняються характером течії, глибинами, геологічними береговими відслоненнями, ландшафтами, рослинністю тощо. Таке різноманіття робить територію привабливішою для туристів. Навіть окремі ділянки річки Горинь в межах туристичної території відрізняються одна від одної, наприклад, в межах Гоцанського та Костопільського районів. Обидві річки цілком придатні для розвитку водного туризму, проте річка Горинь майже не використовується для організації сплавів, а ділянка річки Случ від с. Устя Корецького району до с. Соснове Березнівського району є популярною серед водних туристів. Важливим доповненням до можливостей водного туризму туристичної території є те, що р. Горинь досить глибока (подекуди 4 - 5 метрів глибини), що робить її перспективною при маловодді інших річок України, яке спостерігалось у 2015 - 2017 роках.

Загалом, обидві річки формують головні осі для розвитку туризму туристичної території «Медове коло» (9). Історично склалося, що уздовж берегів річок Горинь і Случ збережено багато археологічних пам'яток, зокрема давньоруських городищ. Вони знаходяться на високих берегах річкових долин та є чудовим місцем для споглядання мальовничих краєвидів. Цю особливість необхідно використовувати для туризму, доповнюючи її тематичними продуктами (історико-пізнавальним, археологічним, подієвим, різноманітними реконструкціями тощо).

Береги річок придатні для велосипедного та пішого туризму. З ключових територій природно-заповідного фонду слід виділити Надслучанський регіональний ландшафтний парк (7) та дотичний до туристичної території національний природний парк «Цуманська Пуща» (6). Останній, хоча й знаходиться адміністративно у Волинській області, проте прилягає до лівого берега Горині на ділянці «Горинські крутосхили» з екологічною стежкою.

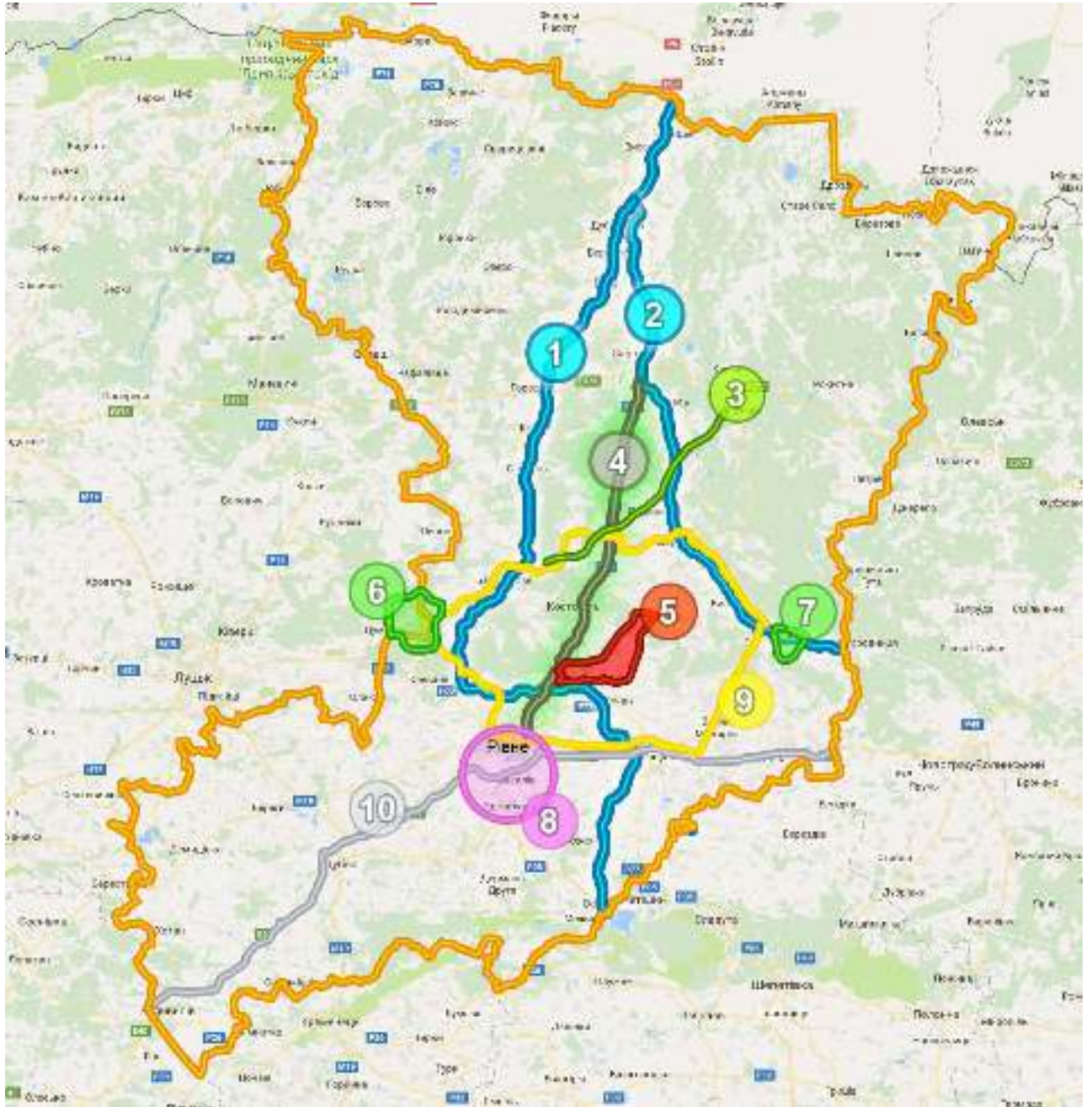
У межах туристичної території виділяються також дві великі зони лісів: у чотирикутнику Клевань – Злазне – Костопіль – Олександрія, а також Березне – Сівки – Устя – Соснове. На частині цих територій вже зараз розвиваються мисливство і рибальство, стаціонарна рекреація, починають розвиватися велосипедний, екологічний та орнітологічний туризм.

Окремою смугою в межах туристичної території виділяється оборонна лінія Сарненського укріпленого району (3), сформована інженерними спорудами 1930-х років.

В межах туристичної території є території, які не варто задіювати: одна з них – Рівненський військовий полігон (5), друга – територія на північний захід від Рівного (8), де сконцентровані промислові підприємства, що є найбільшими забруднювачами туристичної території.

Головними автотранспортними артеріями дестинації є дороги Е40 (10) та Н22, регіональна дорога Р05 (4), а також територіальні дороги поряд з долинами річок Горинь та Случ – Т1817 і Т1812.

**Малюнок. ЗОНУВАННЯ ДЕСТИНАЦІЇ*

3. ЦІЛЬОВІ ГРУПИ

Розвиток дестинації, ефективне використання наявних ресурсів та планування не можливі без чіткого бачення кінцевого споживача результатів цієї роботи, без окреслення цільової групи. Одні з них будуть суто користувачами, споживачами, які приїздитимуть на територію дестинації з туристичною метою, інші – учасниками розвитку території. Обидві цільові групи мають виключну роль та значення для успіху дестинації. Туристи залишатимуть кошти та поширюватимуть інформацію про отримані враження, формуючи її позитивний імідж. Учасники ж проекту будуть не просто генераторами ідей і творцями дестинації «Медове коло», а й гарантами її подальшого сталого розвитку.

У наведеній нижче таблиці зазначено мотиви перебування на території дестинації «Медове коло» цільових груп і їх опис за категорією, віком, фінансовими можливостями, масовістю, тривалістю перебування, основним сезоном та географією.

Туристичні продукти, якими можуть скористатись цільові групи:

Користувачі	Мотивація, мета відвідування дестинації
<p>Сім'ї з дітьми дорослі з неповнолітніми дітьми (батьки з дітьми, бабусі та дідусі з онуками) середнього і вище достатку індивідуально від 2 - 3 днів до 10 - 14 днів весна – осінь місцеві і приїжджі з міст Київ, Львів, Одеса, Дніпро, а також сусідніх областей</p>	<ul style="list-style-type: none"> - зелений, агротуризм - відпочинок на/біля води - екоосвіта - веломаршрути - водний туризм - пішохідні маршрути - кінні прогулянки - рибальство - пізнавальний туризм - дегустації - придбання органічних продуктів - майстер-класи - придбання сувенірної продукції чи товарів ручної роботи - ярмарки - подієвий туризм - спостереження за птахами - скандинавська ходьба - відпочинок у лісі, збиральництво
<p>Працююча молодь молодь віком 25 - 35 років середнього достатку парами та невеликими групами від 2 - 3 днів цілорічно місцеві і приїжджі з міст Київ, Львів, Одеса, Дніпро, а також сусідніх областей закордонні туристи (країни Європи, США, Канада, Китай)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - веломаршрути - водний туризм - пішохідні маршрути - кінні прогулянки - зелений, агротуризм - відпочинок на/біля води - екоосвіта - пізнавальний туризм - дегустації - майстер-класи - подієвий туризм - спостереження за птахами

<p>Студенти молоді люди, що навчаються (віком до 25 років) невисока фінансова спроможність індивідуально, малі групи 1 - 3 дні цілорічно місцеві і приїжджі з міст Київ, Львів, Одеса, Дніпро, а також сусідніх областей</p>	<ul style="list-style-type: none"> - пішохідні маршрути - веломаршрути - відпочинок на/біля води - кінні прогулянки - лижні прогулянки - дегустації - пізнавальний туризм - подієвий туризм - виїзні семінари, тренінги - скандинавська ходьба - фототуризм
<p>Рекреанти працюючі дорослі середній і вище достаток індивідуально, малі групи 2 - 3 дні цілорічно місцеві і приїжджі з міст Київ, Львів, Одеса, Дніпро, а також сусідніх областей</p>	<ul style="list-style-type: none"> - відпочинок на/біля води - відпочинок у лісі, збиральництво - фототуризм - придбання органічних продуктів - майстер-класи - придбання сувенірної продукції чи товарів ручної роботи - пішохідні маршрути - веломаршрути - кінні прогулянки - лижні прогулянки - дегустації - пізнавальний туризм - йога, відновлювальні та духовні практики - рибальство - ярмарки - подієвий туризм - екоосвіта - спостереження за птахами - скандинавська ходьба
<p>Корпоративні групи дорослі, що працюють середній і вище достаток групи 2 - 3 дні цілорічно місцеві і приїжджі з міст Київ, Львів, Одеса, Дніпро, а також сусідніх областей</p>	<ul style="list-style-type: none"> - відпочинок на/біля води - кінні прогулянки - дегустації - пізнавальний туризм - виїзні семінари і тренінги, конференції, ювілеї - майстер-класи - покупки сувенірної продукції чи товарів ручної роботи - подієвий туризм
<p>Організовані групи (через туристичні фірми) різновікові середній достаток групи 2 - 3 дні цілорічно місцеві і приїжджі з міст Київ, Львів, Одеса, Дніпро, а також сусідніх областей</p>	<ul style="list-style-type: none"> - пізнавальний туризм - майстер-класи - дегустації - придбання органічних продуктів - придбання сувенірної продукції чи товарів ручної роботи - подієвий туризм - кінні прогулянки - елементи активного відпочинку
<p>Літні люди дорослі пенсійного віку</p>	<ul style="list-style-type: none"> - пізнавальний туризм - придбання органічних продуктів

<p>середній і нижче достаток індивідуально 1 - 3 дні весна – осінь місцеві і приїжджі з міст Київ, Львів, а також сусідніх областей</p>	<ul style="list-style-type: none"> - скандинавська ходьба - відпочинок у лісі, збиральництво - рибальство - ярмарки - агротуризм
<p>Туристичні клуби активні дорослі – члени клубів середній достаток організовані групи 2 - 3 дні цілорічно приїжджі з міст Київ, Львів, Одеса, Дніпро, а також сусідніх областей</p>	<ul style="list-style-type: none"> - пішохідні маршрути - веломаршрути - сплави - кінні маршрути - лижні маршрути - пізнавальний туризм - майстер-класи - екоосвіта - спостереження за птахами - змагання з туристичного орієнтування - фототуризм
<p>Школярі, юнацькі та молодіжні спілки діти під опікою дорослих (віком 10 – 16 років) невисокого достатку організовані групи від 2 днів до 2 тижнів весна – осінь місцеві і приїжджі з міст Київ, Львів, Одеса, Дніпро, а також сусідніх областей</p>	<ul style="list-style-type: none"> - пішохідні маршрути - веломаршрути - водні походи - відпочинок на/біля води - кінні прогулянки - пізнавальний туризм - подієвий туризм - майстер-класи - покупки сувенірної продукції чи товарів ручної роботи - екоосвіта - табори (оздоровчі, літні відпочинкові, тематичні, мовні тощо) - спостереження за птахами - фототуризм
<p>Спортсмени молоді люди (віком до 35 років) індивідуально, малі групи 2 - 3 дні цілорічно місцеві та приїжджі з України, іноземці</p>	<ul style="list-style-type: none"> - велозмагання - кінний спорт - спортивне рибальство - спортивна стрільба - змагання на воді (сплави) - змагання зі спортивного орієнтування - тренувальні виїзди, збори - йога, відновлювальні та духовні практики
<p>Митці, майстри творчі дорослі (любители і професіонали) середній і вище достаток індивідуально і малі групи 2 - 3 дні цілорічно місцеві і приїжджі з міст Київ, Львів, Одеса, Дніпро, з сусідніх областей, а також з-за кордону</p>	<ul style="list-style-type: none"> - злети, пленери - навчальні заходи, обмін досвідом - йога, відновлювальні та духовні практики - майстер-класи - ярмарки - подієвий туризм - фототуризм
<p>Люди з обмеженими можливостями</p>	<ul style="list-style-type: none"> - пізнавальний туризм - подієвий туризм

<p>дорослі і діти (обов'язкова наявність парайнфраструктури) середній і нижче достаток індивідуально, групи 2 - 5 днів весна – осінь місцеві і приїжджі з міст Київ, Львів, а також сусідніх областей</p>	<ul style="list-style-type: none">- покупки органічних продуктів- прогулянки екостежками- відпочинок на природі- рибальство- ярмарки- фототуризм
---	---

III. ОПИС ЕЛЕМЕНТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Термінологія:

Туристична інфраструктура – матеріально-технічна база туризму, яка напряму причетна до обслуговування туристів: туристичні підприємства, заклади туристичного розміщення, харчування, заклади торгівлі, аеро-, автотранспортні і залізничні підприємства, шляхи сполучення, паркінги, водопостачання і водовідведення, освітлення, рекреаційно-туристичні ресурси тощо.

Супровідна інфраструктура – частина локальної інфраструктури, якою більшою мірою користується місцеве населення, і лише дотично – туристи.

Жодна концепція чи креативна ідея територіального розвитку не буде втілена в життя, якщо відсутня необхідна для неї інфраструктура. Ця інфраструктура іноді повинна бути спеціалізованою – розрахованою на вузьке коло користувачів, але у більшості випадків це загальні інфраструктурні елементи, потрібні як приїжджим на територію з тією чи іншою метою, так і особам, які на ній проживають постійно.

Завдання полягає у розвитку туризму на визначеній дестинації, для якої пропонується стратегія створення дестинації «Медове коло», комфортної для проживання і активного відпочинку. Дестинація - це туристичні продукти для визначених цільових груп. Наведена нижче інфраструктура, що дасть поштовх процесу становлення і розвитку туристичних продуктів, включає елементи туристичної і супровідної інфраструктури, які розвивають і доповнюють одна одну, роблять перебування на цій території зручним, цікавим і неповторним.

Концепція Зеленого шляху «МЕДОВЕ КОЛО»					
Будь активний!		Відпочивай змістовно!		Живи здорово!	
Туристичні продукти	Номер таблиці	Туристичні продукти	Номер таблиці	Туристичні продукти	Номер таблиці
Велотуризм	3.1	Бортництво і апітуризм	3.8	Здорове харчування	3.16
Водний туризм	3.2	Археологічні реконструкції	3.9	Екотуризм	3.17
Кінний туризм та відпочинок	3.3	Експериментальне млинарство	3.10	Рекреація, оздоровлення, агротуризм	3.18
Піший туризм	3.4	Експериментальне човнярство	3.11		
Скандинавська ходьба	3.5	Етнотуризм	3.12		
Скелелазіння	3.6	Військовий туризм	3.13		
Рибальство	3.7	Геотуризм	3.14		
		Релігійний туризм	3.15		

* У таблицях (3.1 – 3.18) наведено мінімальну кількість елементів інфраструктури, проте кінцева кількість повинна визначатись спеціалістами галузі згідно з державними будівельними нормами та держстандартами України.

Таблиця 3.1

Велотуризм

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	частково	1
мапи	немає	1 вид
треки GPS	частково	1 набір
туристичні інформаційні офіси	немає	1
інформаційна роздаткова продукція (буклети, схеми)	частково	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1
туристичний супровід (велогіди)	частково	6 осіб
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
маркування головного шляху	немає	1 комплекс
маркування локальних маршрутів	частково	8 комплексів
інформаційні знаки на маршрутах про об'єкти огляду	частково	60 штук
обладнані оглядові майданчики	немає	5 штук
обладнані місця для відпочинку	частково	20 штук
місця для паркування гостьового транспорту	частково	10 штук
магазин/прокат спортивно-туристичного спорядження	частково	2
велосервіс (прокат, майстерня, магазин, веломийка, автомобіль з велопричепом)	частково	8 локацій
велопарковки (біля магазинів, готелів, місць відпочинку)	частково	30 штук
байк-кемп на 80 місць	немає	3
агросадиби	частково	50
база відпочинку на 80 місць	частково	3
заклади громадського харчування	частково	8 локацій
продовольчі магазини поблизу	є	8 локацій
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	8 локацій
рятувальна служба	частково	1
невідкладна медична допомога	є	5 локацій
аптеки	є	8 локацій
страхування	є	3
продаж сувенірів	частково	8 локацій
місця продажу натуральних/органічних продуктів	частково	8 локацій
мапа виробників натуральних/органічних продуктів, місць дегустації	немає	1
локальна торгова марка натуральної/органічної продукції	немає	1
оператор зі збуту та промоції (кооператив) товарів, виготовлених на території дестинації	немає	1
мапа народних умільців, майстрів, календар майстер-класів	немає	5 штук

Водний туризм

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	немає	1
мапи	немає	2 види
треки GPS	частково	1 набір
туристичні інформаційні офіси	немає	1 штука
інформаційна роздаткова продукція (буклети, схеми)	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1 штука
туристичний супровід (інструктори)	частково	15 осіб
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
маркування головного шляху	немає	1 комплекс
маркування локальних маршрутів	немає	4 комплекси
інформаційні знаки на маршрутах про об'єкти огляду	частково	25 штук
обладнані оглядові майданчики	немає	5 локацій
обладнані місця для відпочинку на березі	немає	12
місце для паркування гостьового транспорту	частково	8 локацій
водні станції (прокат, місця переодягання, автомобіль з причепом, кемпінги)	немає	4 локації
магазин/прокат спортивно-туристичного спорядження	частково	2
агросадиби	немає	50
кемпінг на 80 осіб	немає	5
заклади громадського харчування	частково	5 локацій
продовольчі магазини поблизу	є	5 локацій
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	5 локацій
рятувальна служба	частково	1
невідкладна медична допомога	є	5 локацій
аптеки	є	5 локацій
страхування	є	3
продаж сувенірів	немає	5 локацій
місця продажу натуральних/органічних продуктів	частково	5 локацій
мапа виробників натуральних/органічних продуктів, місць дегустації	немає	1
локальна торгова марка натуральної/органічної продукції	немає	1
оператор зі збуту та промоції (кооператив) товарів, виготовлених на території дестинації	немає	1

Таблиця 3.3

Кінний туризм

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	частково	1
мапи	немає	1 вид
треки GPS	частково	1 набір
туристичні інформаційні офіси	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1 штука
професійний супровід (тренери)	частково	8 осіб
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
маркування головного шляху	немає	1 комплекс
маркування локальних маршрутів	немає	3 комплекси
інформаційні знаки на маршрутах про об'єкти огляду	немає	15 штук
обладнані оглядові майданчики	немає	3 штуки
обладнані місця для відпочинку	частково	3 штуки
місце для паркування гостьового транспорту	частково	3 штуки
місця для змагань (для учасників та глядачів)	є	1
місце для паркування коневозок	частково	3 локації
конюшні з доглядом та сервісом	частково	3 локації
магазин/прокат кінного спорядження, ліків тощо	немає	3 локації
ветеринар (ветдопомога)	частково	3 локації
готель на 100 осіб поруч з конюшнями	частково	2
база відпочинку на 100 місць	частково	1
заклади харчування	частково	3 локації
продовольчі магазини поблизу	є	3 локації
туалети (чисті, у вільному доступі)	частково	3 локації
рятувальна служба	частково	1
невідкладна медична допомога	є	3 локації
аптеки	є	3 локації
страхування	є	3
продаж сувенірів	частково	3 локації
місця продажу натуральних/органічних продуктів	частково	3 локації
мапа виробників натуральних/органічних продуктів, місць дегустації	немає	1
локальна торгова марка натуральної/органічної продукції	немає	1
оператор зі збуту та промоції (кооператив) товарів, виготовлених на території дестинації	немає	1

Таблиця 3.4

Пішохідний туризм

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	частково	1
мапи	немає	1 вид
треки GPS	частково	1 набір
туристичні інформаційні офіси	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1 штука
туристичний супровід (гіди)	частково	16 осіб
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
маркування головного шляху	немає	1 комплекс
маркування локальних маршрутів	частково	8 комплексів
інформаційні знаки на маршрутах про об'єкти огляду	частково	60 штук
обладнані оглядові майданчики	немає	5 штук
обладнані місця для відпочинку	частково	10 штук
місця для паркування гостьового транспорту	частково	5 штук
магазин/прокат спортивно-туристичного спорядження	частково	2
кемпінг на 50 осіб	немає	5
агросадиби	немає	50
заклади харчування	частково	5
продовольчі магазини поблизу	є	10
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	5
рятувальна служба	частково	1
невідкладна медична допомога	є	5 локацій
аптеки	є	5 локацій
страхування	є	3
продаж сувенірів	частково	5 локацій
місця продажу натуральних/органічних продуктів	частково	5 локацій
мапа виробників натуральних/органічних продуктів, місць дегустації	немає	1
локальна торгова марка натуральної/органічної продукції	немає	1
оператор зі збуту та промоції (кооператив) товарів, виготовлених на території дестинації	немає	1
мапа народних умільців, майстрів, календар майстер-класів	немає	5 штук

Скандинавська ходьба

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сари та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	частково	1
мапи	немає	1 вид
треки GPS	частково	1 набір
туристичні інформаційні офіси	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1
туристичний супровід (тренери)	немає	3 особи
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
інформаційні стенди на місці старту і фінішу	немає	6 штук
маркування маршрутів 3-х видів складності	немає	3 локації
обладнані місця для відпочинку	частково	3 локації
місце для паркування гостьового транспорту	частково	3
магазин/прокат спортивно-туристичного спорядження	частково	3 локації
агросадиби	частково	40
кемпінг на 80 осіб	немає	2
база відпочинку на 50 місць	частково	2
готель на 50 місць	частково	2
заклади харчування	частково	3
продовольчі магазини поблизу	є	3
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	3
рятувальна служба	є	1
невідкладна медична допомога	є	3
аптеки	є	3 локації
страхування	є	3
продаж сувенірів	частково	3 локації
місця продажу натуральних/органічних продуктів	частково	3 локації
мапа виробників натуральних/органічних продуктів, місць дегустації	немає	1
локальна торгова марка натуральної/органічної продукції	немає	1
оператор зі збуту та промоції (кооператив) товарів, виготовлених на території дестинації	немає	1

Таблиця 3.6

Скелелазіння, боулдерінг

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	немає	1
мапи	немає	1 вид
точки GPS		
туристичні інформаційні офіси	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1
туристичний супровід (тренери)	частково	3 особи
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
інформаційні стенди на об'єктах скелелазіння	немає	3 штуки
обладнані місця для відпочинку поряд зі скелями	немає	3 локації
місце для паркування транспорту	немає	3 локації
магазин/прокат скелелазного спорядження	частково	2
агросадиби	частково	40
кемпінг на 80 осіб	немає	3
база відпочинку на 50 місць	частково	2
заклади харчування	частково	3
продовольчі магазини поблизу	є	3.
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	3
рятувальна служба	є	1 штука
невідкладна медична допомога	є	1 штука
аптеки	частково	1 штука
страхування	є	3
продаж сувенірів	частково	3 локації

Рибальство

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	немає	1
мапи	немає	1 вид
точки GPS	частково	1 набір
туристичні інформаційні офіси	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
обладнані на березі місця для риболовлі	є	8 локацій
обладнані місця для відпочинку (альтанки)	є	8 локацій
місце для паркування гостьового транспорту	є	8 локацій
магазин/прокат рибальського спорядження	частково	8
агросадиби	немає	50
готель з рестораном на 80 осіб	частково	3
база відпочинку на 80 місць	частково	3
заклади харчування	частково	8
продовольчі магазини поблизу	є	8
туалети (чисті, у вільному доступі)	частково	8
рятувальна служба	є	1
невідкладна медична допомога	є	8
аптеки	є	8
господарства з вирощування органічних продуктів (риби)	частково	3
місця продажу натуральних/органічних продуктів	частково	3 локації
мапа виробників натуральних/органічних продуктів, місць дегустації	немає	1
локальна торгова марка натуральної/органічної продукції	немає	1
оператор зі збуту та промоції (кооператив) товарів, виготовлених на території дестинації	немає	1

Бортництво і апітуризм

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	частково	1
мапи	немає	1 вид
точки GPS	частково	1 набір
туристичні інформаційні офіси	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1
організатор тематичних подій/масових заходів	частково	1
особи туристичного супроводу, бортники, пасічники, науковці	частково	8
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
інформаційні стенди на апітуристичних локаціях	немає	4 штуки
обладнані місця для проведення масових подій	немає	4 локації
кемпінг на 80 осіб	немає	2
база відпочинку на 80 місць	частково	2
готель з рестораном на 80 місць	частково	4
агросадиби	немає	50
заклади харчування	частково	8
дегустаційні зали	немає	4
місця для майстер-класів, експериментальні майданчики	немає	4 локації
музей бортництва / бджільництва	немає	2 локації
продовольчі магазини поблизу	є	8
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	4
безпека та охорона правопорядку	є	4
невідкладна медична допомога	є	4
аптеки	є	4
продаж сувенірів	немає	4 локації
місця продажу натуральних/органічних продуктів	частково	4 локації
мапа виробників натуральних/органічних продуктів, місць дегустації	немає	1
локальна торгова марка натуральної/органічної продукції	немає	1
оператор зі збуту та промоції (кооператив) товарів, виготовлених на території дестинації	немає	1
мапа народних умільців, майстрів, календар майстер-класів	немає	5 штук

Археологічні реконструкції, археологічний туризм

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	частково	1
мапи	немає	1 вид
точки GPS	частково	1 набір
туристичні інформаційні офіси	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1
організатор тематичних подій/масових заходів	частково	1
особи туристичного супроводу, науковці	частково	4
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
інформаційні стенди на головних археологічних локаціях	немає	20 штук
обладнані місця для проведення масових подій	немає	4 локації
кемпінг на 80 осіб	немає	4
база відпочинку на 50 місць	частково	2
готель з рестораном на 50 місць	частково	1
агросадиби	частково	50
заклади харчування	частково	4
місця для майстер-класів, експериментальні майданчики	немає	4 локації
музей археологічної тематики	немає	2 локації
продовольчі магазини поблизу	є	4
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	4
безпека та охорона правопорядку	є	4
невідкладна медична допомога	є	4
аптеки	частково	4
продаж сувенірів	немає	4 локації
місця продажу натуральних/органічних продуктів	частково	4 локації
мапа виробників натуральних/органічних продуктів, місць дегустації	немає	1
локальна торгова марка натуральної/органічної продукції	немає	1
оператор зі збуту та промоції (кооператив) товарів, виготовлених на території дестинації	немає	1

Експериментальне млинарство

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	частково	1
мапи	немає	1 вид
точки GPS	частково	1 набір
туристичні інформаційні офіси	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1
організатор тематичних подій/масових заходів	частково	1
особи туристичного супроводу, майстри	частково	3
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
інформаційні стенди на головних млинарських локаціях	немає	3 штуки
обладнані місця для проведення масових подій	немає	1 локація
кемпінг на 80 осіб	немає	1
база відпочинку на 50 місць	частково	1
готель з рестораном на 50 місць	частково	1
агросадиби	частково	50
заклади харчування	частково	3
місця для майстер-класів, експериментальні майданчики	немає	3 локації
музей млинарської тематики	немає	3 локації
продовольчі магазини поблизу	є	3
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	3
безпека та охорона правопорядку	є	3
невідкладна медична допомога	є	3
аптеки	частково	3
продаж сувенірів	немає	3 локації
місця продажу натуральних/органічних продуктів	частково	3 локації
мапа виробників натуральних/органічних продуктів, місць дегустації	немає	1
локальна торгова марка натуральної/органічної продукції	немає	1
оператор зі збуту та промоції (кооператив) товарів, виготовлених на території дестинації	немає	1
мапа народних умільців, майстрів, календар майстер-класів	немає	5 штук

Таблиця 3.11

Експериментальне човнярство

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	частково	1
мапи	немає	1 вид
точки GPS	частково	1 набір
туристичні інформаційні офіси	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1
організатор тематичних подій/масових заходів	частково	1
особи туристичного супроводу, майстри	частково	4
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
інформаційні стенди на головних човнярських локаціях	немає	2 штуки
обладнані місця для проведення масових подій	немає	1 локація
кемпінг на 80 осіб	немає	1
база відпочинку на 50 місць	частково	1
готель з рестораном на 50 місць	частково	1
агросадиби	частково	50
заклади харчування	частково	2
місця для майстер-класів, експериментальні майданчики	немає	2 локації
музей човнярської та рибальської тематики	немає	1 локація
продовольчі магазини поблизу	є	2
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	2
безпека та охорона правопорядку	є	2
невідкладна медична допомога	є	2
аптеки	частково	2
продаж сувенірів	немає	2 локації
місця продажу натуральних/органічних продуктів	частково	2 локації
мапа виробників натуральних/органічних продуктів, місць дегустації	немає	1
локальна торгова марка натуральної/органічної продукції	немає	1
оператор зі збуту та промоції (кооператив) товарів, виготовлених на території дестинації	немає	1
мапа народних умільців, майстрів, календар майстер-класів	немає	5 штук

Етнотуризм

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	частково	1
мапи	немає	1 вид
треки GPS	частково	1 набір
туристичні інформаційні офіси	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1
обладнані просторі місця для проведення подій/масових заходів	немає	8
особи туристичного супроводу, майстри	частково	16
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
інформаційні таблиці в етнолокаціях	немає	20 штук
обладнані місця для відпочинку	частково	8 локацій
місце для паркування гостьового транспорту	частково	8
кемпінг на 100 осіб	немає	4 штуки
база відпочинку на 80 місць	частково	4
готель з рестораном на 80 місць	частково	4
агросадиби	немає	60
заклади громадського харчування	частково	8
дегустаційні зали	немає	4
музей бортництва / бджільництва	немає	2 локації
місця для майстер-класів, експериментальні ділянки	частково	8 локацій
продовольчі магазини поблизу	є	8
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	8
етномузеї	частково	8 локацій
безпека та охорона правопорядку	є	8
невідкладна медична допомога	є	5
аптеки	частково	8
продаж сувенірів	частково	8 локацій
продаж органічних продуктів	частково	8 локацій
мапа виробників органічних продуктів, місць дегустації	немає	1
мапа народних умільців, майстрів, календар майстер-класів	немає	5 штук
локальна торгова марка органічної продукції	немає	1
оператор зі збуту та промоції (кооператив) товарів, виготовлених на території дестинації	немає	1

Таблиця 3.13

Військовий туризм

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	частково	1
мапи	немає	1 вид
треки і точки GPS	частково	1 набір
туристичні інформаційні офіси	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1
обладнані просторі місця для проведення подій/масових заходів	немає	2
особи туристичного супроводу, військові історики	частково	4
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
інформаційні таблиці біля військових об'єктів	немає	20 штук
обладнані місця для відпочинку	частково	4 локації
місце для паркування транспорту	частково	4
кемпінг на 80 осіб	немає	2
база відпочинку на 80 місць	частково	2
готель з рестораном на 80 місць	частково	1
агросадиби	немає	40
заклади громадського харчування	частково	4
ділянки для військової реконструкції	немає	2 локації
продовольчі магазини поблизу	є	4
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	4
тематичні військові музеї	немає	2 локації
безпека та охорона правопорядку	є	4
невідкладна медична допомога	є	4
аптеки	є	4
продаж сувенірів	немає	4 локації
пункт прокату велосипедів	частково	4

Таблиця 3.14

Геотуризм

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	частково	1
мапи	немає	1 вид
треки і точки GPS	частково	1 набір
туристичний інформаційний офіс або візит-центр	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1
організатор тематичних подій	немає	1
особи туристичного супроводу, геологи	частково	4
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
інформаційні таблиці біля геологічних об'єктів	частково	20 штук
обладнані місця для відпочинку	частково	4 локації
місце для паркування гостьового транспорту	частково	4
кемпінг на 80 осіб	немає	2
база відпочинку на 80 місць	частково	2
готель з рестораном на 80 місць	частково	1
агросадиби	немає	50
заклади громадського харчування	частково	4
продовольчі магазини поблизу	є	4
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	4
тематичні музеї	частково	2
безпека та охорона правопорядку	є	4
невідкладна медична допомога	є	4
аптеки	є	4
продаж сувенірів	немає	4 локації
пункт прокату велосипедів	частково	4

Таблиця 3.15

Релігійний туризм

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	частково	1
мапи	немає	1 вид
треки GPS	частково	1 набір
туристичні інформаційні офіси	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1
особи туристичного супроводу	частково	8
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
інформаційні таблиці біля культових об'єктів	частково	20 штук
обладнані місця для відпочинку	частково	8 локацій
місце для паркування гостьового транспорту	частково	8
кемпінг на 80 осіб	немає	2
база відпочинку на 80 місць	частково	2
готель на 80 місць	частково	2
агросадиби	немає	50
заклади громадського харчування	частково	8
продовольчі магазини поблизу	є	8
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	8
тематичні музеї	частково	8 локацій
безпека та охорона правопорядку	є	8
невідкладна медична допомога	є	5
аптеки	частково	8
страхування	є	3
продаж тематичної продукції та сувенірів	частково	8 локацій
продаж органічних продуктів	частково	8 локацій
мапа виробників органічних продуктів, місць дегустації	немає	1
мапа народних умільців, майстрів, календар майстер-класів	немає	5 штук
локальна торгова марка органічної продукції	немає	1
оператор зі збуту та промоції (кооператив) товарів, виготовлених на території дестинації	немає	1

Таблиця 3.16

Здорове харчування

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	частково	1
мапи	немає	1 вид
треки GPS	частково	1 набір
туристичні інформаційні офіси	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1
обладнані просторі місця для проведення тематичних заходів, подій, ярмарків	немає	8
особи туристичного супроводу	частково	16
виробники натуральних/органічних продуктів	частково	16
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
дегустаційні зали	немає	8
музей бортництва / бджільництва	немає	2 локації
місце для паркування гостьового транспорту	частково	8
кемпінг на 100 осіб	немає	2
база відпочинку на 100 місць	частково	4
готель з рестораном на 100 місць	частково	4
агросадиби	немає	60
заклади ресторанного господарства	частково	8
місця для проведення майстер-класів, презентацій, навчань	частково	8 локацій
продовольчі магазини поблизу	є	8
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	8
тематичні музеї	немає	4 локації
безпека та охорона правопорядку	є	8
невідкладна медична допомога	є	5
аптеки	частково	8
продаж сувенірів	частково	8 локацій
продаж органічних продуктів	частково	8 локацій
мапа виробників органічних продуктів, місць дегустації	немає	1
мапа народних умільців, майстрів, календар майстер-класів	немає	5 штук
локальна торгова марка органічної продукції	немає	1
оператор зі збуту та промоції (кооператив) товарів, виготовлених на території дестинації	немає	1

Екотуризм

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	частково	1
мапи	немає	1 вид
треки GPS	частково	1 набір
візит-центр	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1
туристичний супровід (гіди)	частково	8 осіб
марковані і обладнані екомаршрути та екостежки	частково	8 локацій
місце для лекцій та перегляду відео	частково	8 локацій
сучасна природнича експозиція, характерна для регіону	немає	4
інформаційні таблиці на маршрутах про об'єкти огляду	частково	40 штук
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
обладнані місця для відпочинку	частково	8 локацій
обладнані оглядові майданчики	немає	8 локацій
місце для паркування гостьового транспорту	частково	8
магазин/прокат спортивно-туристичного спорядження	немає	2
агросадиби	немає	60
база відпочинку на 50 місць	немає	2
кемпінг на 100 місць	немає	2
заклади ресторанного господарства	частково	8
обладнання для спостереження за птахами (орнітологічні вишки, скрадки, біноклі тощо)	частково	8
обладнання для інтерпретації природи (зразки слідів тварин, гнізд, відтворювач звуків)	немає	8
музей бортництва / бджільництва	немає	2 локації
обладнані панорамні майданчики для занять на природі	немає	3
продовольчі магазини поблизу	є	8
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	8
рятувальна служба	є	1
безпека та охорона правопорядку	є	8
невідкладна медична допомога	є	5
аптеки	є	8
продаж сувенірів	немає	8 локацій
продаж органічних продуктів	частково	8 локацій
мапа виробників органічних продуктів, місць дегустації	немає	1
господарства з вирощування органічної продукції	частково	8
локальна торгова марка органічної продукції	немає	1
оператор зі збуту та промоції товарів органічної продукції (кооператив)	немає	1
мапа народних умільців, майстрів, календар майстер-класів	немає	5 штук

Стационарний туризм (рекреація, оздоровлення, агротуризм)

Елементи інфраструктури	Наявність	Мінімальна кількість*
навігація від Києва, Львова, Сарн та по внутрішніх автошляхах	частково	30 знаків
сайт	частково	1
мапи	немає	1 вид
треки GPS	частково	1 набір
візит-центр	немає	1
інформаційна роздаткова продукція	немає	2 види
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	частково	1
туристичний супровід (гіди)	частково	8 осіб
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	немає	8 штук
інформаційні таблиці на маршрутах про об'єкти огляду	частково	40 штук
марковані і обладнані екомаршрути та екостежки	частково	8 локацій
місце для паркування гостьового транспорту	частково	8
агросадиби	немає	60
база відпочинку на 100 місць	немає	8
кемпінг на 100 місць	немає	2
готель з рестораном на 100 місць	частково	8
заклади харчування	частково	8
магазин/прокат спортивно-туристичного спорядження	немає	2
прокат велосипедів	немає	8
прокат водного спорядження	немає	8
місце для лекцій та перегляду відео	частково	8 локацій
музей бортництва / бджільництва	немає	2 локації
сучасна природнича експозиція, характерна для регіону	немає	4
обладнані місця для відпочинку	частково	8 локацій
обладнані місця для купання	немає	8 локацій
продовольчі магазини поблизу	є	8
туалети (чисті, у вільному доступі)	немає	8
рятувальна служба	є	1
безпека та охорона правопорядку	є	8
невідкладна медична допомога	є	5
аптеки	є	8
продаж сувенірів	немає	8 локацій
продаж органічних продуктів	частково	8 локацій
мапа виробників органічних продуктів, місць дегустації	немає	1
господарства з вирощування органічної продукції	частково	8
локальна торгова марка органічної продукції	немає	1
оператор зі збуту та промоції товарів органічної продукції (кооператив)	немає	1
мапа народних умільців, майстрів, календар майстер-класів	немає	5 штук

Деякі елементи інфраструктури можна поєднати або зробити взаємозамінними. Наприклад: 1) магазини з продажу/прокату туристичного спорядження і рибальського спорядження; 2) байк-кемпінг і кемпінг; 3) ознайомча інформація про всі види пропозицій – в одній площині (інформаційному стенді) у центрі села; 4) продаж сувенірів поєднувати з майстер-класами чи продажем органічної продукції.

Визначення значимості елементів туристичної інфраструктури здійснено за авторською методикою. Значна частка елементів повторюється, а отже:

різні турпродукти потребують одних і тих самих елементів – це здешевлює їх створення і розширює межі використання;

чим частіше повторюється елемент інфраструктури – тим вищий у нього коефіцієнт значимості, тим більше він потрібен;

за цією методикою можна вибрати базові елементи інфраструктури, яких вимагає створення більшості турпродуктів.

Висновки цієї методики наведено в таблиці нижче:

МЕДОВЕ КОЛО	Будь активний!							Відпочивай змістовно!							Живи здорово!	Бальність	Коефіцієнт значимості елемента, %			
	Велотуризм	Водний туризм	Кінний туризм	Пішохідний туризм	Скандинавська ходьба	Скелелазіння, боулдерінг	Рибальство	Бортництво та апітуризм	Археологічні реконструкції, археологічний туризм	Експериментальне млинарство	Експериментальне човнярство	Етнотуризм	Військовий туризм	Геотуризм				Релігійний туризм	Здорове харчування	Екотуризм
Туристичні продукти																				
Елементи туристичної інфраструктури																				
навігація від міст Київ, Львів, Сарни та по внутрішніх автошляхах																			18	100
сайт																			18	100
туристичні мапи																			18	100
треки, точки GPS																			18	100
туристичні інформаційні офіси, візит-центр																			18	100
інформаційна роздаткова продукція (буклети, схеми)																			18	100
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)																			18	100
кадровий потенціал: туристичний супровід (гіди, екскурсоводи), фахівці (тренери), науковці																			15	83
організатор тематичних подій/масових заходів																			5	28
особи туристичного супроводу, військові історики																			1	6
особи туристичного супроводу, бортники, пасічники, науковці																			1	6
інформаційні стенди в центрах дестинації																			18	100
інформаційні стенди на об'єктах скелелазіння																			1	6
обладнані місця для відпочинку поряд зі скелями																			1	6

МЕДОВЕ КОЛО	Будь активний!							Відпочивай змістовно!							Живи здорово!		Бальність	Коефіцієнт значимості елемента, %	
Туристичні продукти	Велотуризм	Водний туризм	Кінний туризм	Пішохідний туризм	Скандинавська ходьба	Скелелазіння, боулдерінг	Рибальство	Боргництво та апітуризм	Археологічні реконструкції, археологічний туризм	Експериментальне млинарство	Експериментальне човнярство	Етнотуризм	Військовий туризм	Геотуризм	Релігійний туризм	Здорове харчування			Екотуризм
Елементи туристичної інфраструктури																			
місця для паркування гостьового транспорту																		14	78
магазин - прокат спортивно-туристичного спорядження																		7	39
магазин - прокат рибальського спорядження																		1	6
велосервіс (магазин, прокат, майстерня, веломийка, супровід гідів, автомобіль з причепом)																		4	22
велопарковки (біля магазинів, готелів, місць відпочинку)																		1	6
водна станція (прокат, місця переодягання, супровід гідів, автомобіль з причепом)																		2	11
місця для проведення змагань (для учасників та глядачів)																		1	6
місце для паркування коневозок																		1	6
конюшні з доглядом та сервісом																		1	6
магазин - прокат кінного спорядження, вітамінів, ліків																		1	6
ветеринар (ветдопомога коням, домашнім улюбленцям, контроль за здоров'ям риби, худоби на продаж)																		1	6

МЕДОВЕ КОЛО	Будь активний!						Відпочивай змістовно!							Живи здорово!			Бальність	Коефіцієнт значимості елемента, %		
Туристичні продукти	Велотуризм	Водний туризм	Кінний туризм	Пішохідний туризм	Скандинавська ходьба	Скелелазіння, боулдерінг	Рибальство	Бортицтво та алітуризм	Археологічні реконструкції, археологічний туризм	Експериментальне млинарство	Експериментальне човнярство	Етнотуризм	Військовий туризм	Геотуризм	Релігійний туризм	Здорове харчування			Екотуризм	Стационарний туризм (рекреація, оздоровлення, агротуризм)
Елементи туристичної інфраструктури																				
4 кемпінги (50 місць)																			16	89
байк-кемп (80 місць)																			1	6
готель на 100 осіб поруч з конюшнями																			1	6
готель з рестораном (80 місць)																			8	44
готель з рестораном (50 місць)																			3	17
агросадиби																			15	83
база відпочинку на 80 - 100 місць																			16	89
заклади громадського харчування																			17	94
продовольчі магазини поблизу																			17	94
туалети (чисті, у вільному доступі)																			15	83
дегустаційні зали																			3	17
обладнання для спостереження за птахами (орнітологічні вишки, скрадки, біноклі тощо)																			1	6
обладнання для інтерпретації природи (зразки слідів тварин, гнізд, відтворювач звуків)																			1	6
обладнані панорамні майданчики для занять на природі																			1	6
ділянки для військової реконструкції																			1	6
місця продажу сувенірів																			17	94

МЕДОВЕ КОЛО	Будь активний!						Відпочивай змістовно!							Живи здорово!			Бальність	Коефіцієнт значимості елемента, %		
Туристичні продукти	Велотуризм	Водний туризм	Кінний туризм	Пішохідний туризм	Скандинавська ходьба	Скелелазіння, боулдерінг	Рибальство	Бортництво та апітуризм	Археологічні реконструкції, археологічний туризм	Експериментальне млинарство	Експериментальне човнярство	Етнотуризм	Військовий туризм	Геотуризм	Релігійний туризм	Здорове харчування			Екотуризм	Стационарний туризм (рекреація, оздоровлення, агротуризм)
Елементи туристичної інфраструктури																				
тематичні музеї																			2	11
музей археологічної тематики																			1	6
музей млинарської тематики																			1	6
етномузеї																			1	6
музей човнярської та рибальської тематики																			2	11
тематичні геомuzeї																			1	6
місця для майстер-класів, експериментальні майданчики																			5	28
музей бортництва / бджільництва																			7	39
рятувальна служба, безпека та охорона правопорядку																			18	100
невідкладна медична допомога																			18	100
аптека																			18	100
страхування																			8	44
місця продажу органічних продуктів																			16	89
мапа виробників органічних продуктів, місць дегустації																			16	89
локальна торгова марка органічної продукції																			16	89
оператор зі збуту та промоції (кооператив) товарів, виготовлених на території дестинації																			16	89
господарства з вирощування органічних продуктів (риби)																			16	89

Висновки щодо розподілу елементів туристичної інфраструктури за величиною показника коефіцієнта значимості:

Елементи туристичної інфраструктури	Коефіцієнт значимості елемента, %
Категорія А	
навігація від міст Київ, Львів, Сарни та по внутрішніх автошляхах	100
сайт	100
туристичні мапи	100
треки, точки GPS	100
туристичні інформаційні офіси, візит-центр	100
інформаційна роздаткова продукція (буклети, схеми)	100
провайдер туристичних послуг (турфірми-партнери, що пропагують туристичні продукти дестинації)	100
інформаційні стенди в основних центрах дестинації	100
рятувальна служба, безпека та охорона правопорядку	100
невідкладна медична допомога	100
аптека	100
місця продажу сувенірів	94
заклади громадського харчування	94
продовольчі магазини поблизу	94
місця продажу сувенірів	94
4 кемпінги (50 місць)	89
база відпочинку на 80 - 100 місць	89
місця продажу органічних продуктів	89
мапа виробників органічних продуктів, місць дегустації	89
локальна торгова марка органічної продукції	89
оператор зі збуту та промоції (кооператив) товарів, виготовлених на території дестинації	89
господарства з вирощування органічних продуктів (риби)	89
кадровий потенціал: туристичний супровід (гіди, екскурсоводи), фахівці (тренери), науковці	83
агросадиби	83
туалети (чисті, у вільному доступі)	83
місця для паркування гостьового транспорту	78
обладнані місця для відпочинку	61
мапа народних умільців, майстрів, календар майстер-класів	56
готель з рестораном (80 місць)	44
страхування	44
музей бортництва / бджільництва	39
обладнані місця для проведення масових заходів	39
магазин-прокат спортивно-туристичного спорядження	39
інформаційні знаки на маршрутах про об'єкти огляду	33

Категорія Б	
організатор тематичних подій/масових заходів	28
марковані і обладнані локальні маршрути, етапи	28
обладнані оглядові майданчики	28
місця для майстер-класів, експериментальні майданчики	28
маркування і обладнання головного шляху	22
велосервіс (магазин, прокат, майстерня, веломийка, супровід гідів, автомобіль з причепом)	22
готель з рестораном (50 місць)	17
дегустаційні зали	17
марковані і обладнані екомаршрути та екостежки	11
місце для проведення лекцій та перегляду відео	11
обладнані місця для відпочинку (альтанки)	11
обладнані місця для відпочинку на береговій лінії, місця для купання	11
водна станція (прокат, місця переодягання, супровід гідів, авто з причепом)	11
тематичні музеї	11
музей човнярської та рибальської тематики	11
особи туристичного супроводу, військові історики	6
особи туристичного супроводу, бортники, пасічники, науковці	6
інформаційні стенди на об'єктах скелелазіння	6
обладнані місця для відпочинку поряд зі скелями	6
інформаційні стенди на головних археологічних локаціях	6
інформаційні стенди на головних млинарських локаціях	6
інформаційні стенди на головних човнярських локаціях	6
сучасна природнича експозиція, характерна для регіону	6
інформаційні стенди на апітуристичних локаціях	6
інформаційні таблиці біля військових об'єктів	6
інформаційні таблиці біля геологічних об'єктів	6
інформаційні таблиці біля культових об'єктів	6
маркування маршрутів трьох видів складності	6
обладнані на березі місця для риболовлі	6
інформаційні таблиці у етнолокаціях	6
магазин - прокат рибальського спорядження	6
велопарковки (біля магазинів, готелів, місць відпочинку)	6
місця для змагань (для учасників та глядачів)	6
місце для паркування коневозок	6
конюшні з доглядом та сервісом	6
магазин - прокат кінного спорядження, вітамінів, ліків	6
ветеринар (ветдопомога тваринам, контроль за їх здоров'ям)	6
байк-кемп (80 місць)	6
готель на 100 осіб поруч з конюшнями	6
обладнання для спостереження за птахами (вишки, скрадки, біноклі тощо)	6
обладнання для інтерпретації природи (зразки слідів тварин, гнізд, відтворювач звуків)	6
обладнані панорамні майданчики для проведення занять на природі	6
ділянки для військової реконструкції	6
музей археологічної тематики	6
музей млинарської тематики	6
етномузеї	6
тематичні геомузеї	6

Висновки. Згідно з методикою, цей перелік умовно поділено на дві категорії, де категорія «А» включає елементи з показником значимості, що є вищим 30, а «Б» - нижче 30.

У категорії «А» зазначено обов'язковий список елементів туристичної інфраструктури, які потрібно впровадити у першу чергу, без яких пропоновані туристичні продукти не існуватимуть та які є основою інфраструктури для реалізації Стратегії. Як правило, вони є універсальними для кількох туристичних продуктів і можуть використовуватися ними одночасно чи доповнювати один одного.

Елементи інфраструктури категорії «Б» - більш спеціалізовані і одновекторні: кожен спрямований на поглиблений розвиток того чи іншого напрямку туризму. Вони повинні бути створені за умови розвитку близького їм туристичного продукту. Їх можна поділити на дві підгрупи: перша – дуже прості елементи, які не вимагають значних зусиль для створення; друга – дороговартісні елементи, до моменту створення яких треба чітко розуміти, чи планується розвиток конкретного туристичного продукту, до якого вони відносяться, наскільки бюджет дестинації готовий до таких витрат, чи потребує календарних перенесень.

Заходи	Рекомендовані терміни виконання за місяцями																								Виконавець	Джерело фінансування
	Перший рік												Другий рік													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Стратегічна ціль	2. Розвиток туристичних продуктів																									
Операційна ціль	2.4. Розвиток туристичного продукту «Пішохідні маршрути» (категорія «Будь активним!»)																									
2.4.1. Вибір провайдерів послуг та домовленості з ними. Проектування розвитку пішохідного туризму на території																									- провайдер послуг	місцеві бюджети
2.4.2. Створення умов для туристів (туристичної інфраструктури)																									- координатор проекту	кошти провайдера
2.4.3. Навчання надавачів послуг (тренінги, навчальні тури)																										грантові кошти
2.4.4. Розроблення маркетингових заходів. Промозаходи																										
Операційна ціль	2.5. Розвиток туристичного продукту «Скандинавська ходьба» (категорія «Будь активним!»)																									
2.5.1. Вибір провайдерів послуг та домовленості з ними. Проектування розвитку скандинавської ходьби на території																									- провайдер послуг	місцеві бюджети
2.5.2. Створення умов для туристів (туристичної інфраструктури)																									- координатор проекту	кошти провайдера
2.5.3. Навчання надавачів послуг (тренінги, навчальні тури)																										грантові кошти
2.5.4. Розроблення маркетингових заходів. Промозаходи																										
Операційна ціль	2.6. Розвиток туристичного продукту «Скелелазіння і боулдерінг» (категорія «Будь активним!»)																									
2.6.1. Вибір провайдерів послуг та домовленості з ними. Проектування розвитку скелелазіння і боулдерінгу на території																									- провайдер послуг	місцеві бюджети
2.6.2. Створення умов для туристів (туристичної інфраструктури)																									- координатор проекту	кошти провайдера
2.6.3. Навчання надавачів послуг (тренінги, навчальні тури)																										грантові кошти
2.6.4. Розроблення маркетингових заходів. Промозаходи																										

Заходи	Рекомендовані терміни виконання за місяцями																								Виконавець	Джерело фінансування
	Перший рік												Другий рік													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Стратегічна ціль	2. Розвиток туристичних продуктів																									
Операційна ціль	2.7. Розвиток туристичного продукту «Рибальство» (категорія «Будь активним!»)																									
2.7.1. Вибір провайдерів послуг та домовленості з ними. Проектування розвитку рибальства на території																									- провайдер послуг	місцеві бюджети
2.7.2. Створення умов для туристів (туристичної інфраструктури)																									- координатор проекту	кошти провайдера
2.7.3. Навчання надавачів послуг (тренінги, навчальні тури)																										грантові кошти
2.7.4. Розроблення маркетингових заходів. Промозаходи																										
Операційна ціль	2.8. Розвиток туристичного продукту «Бортництво та апітуризм» (категорія «Відпочивай змістовно!»)																									
2.8.1. Вибір провайдерів послуг та домовленості з ними. Проектування розвитку бортництва та апітуризму на території																									- провайдер послуг	місцеві бюджети
2.8.2. Створення умов для туристів (туристичної інфраструктури)																									- координатор проекту	кошти провайдера
2.8.3. Навчання надавачів послуг (тренінги, навчальні тури)																										грантові кошти
2.8.4. Розроблення маркетингових заходів. Промозаходи																										
Операційна ціль	2.9. Розвиток туристичного продукту «Археологічні реконструкції та археологічний туризм» (категорія «Відпочивай змістовно!»)																									
2.9.1. Вибір провайдерів послуг та домовленості з ними. Проектування розвитку археологічного туризму на території																									- провайдер послуг	місцеві бюджети
2.9.2. Створення умов для туристів (туристичної інфраструктури)																									- координатор проекту	кошти провайдера
2.9.3. Навчання надавачів послуг (тренінги, навчальні тури)																										грантові кошти
2.9.4. Розроблення маркетингових заходів. Промозаходи																										

Заходи	Рекомендовані терміни виконання за місяцями																								Виконавець	Джерело фінансування
	Перший рік												Другий рік													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Стратегічна ціль	2. Розвиток туристичних продуктів																									
Операційна ціль	2.10. Розвиток туристичного продукту «Експериментальне млинарство» (категорія «Відпочивай змістовно!»)																									
2.10.1. Вибір провайдерів послуг та домовленості з ними. Проектування розвитку експериментального млинарства на території																									- провайдер послуг	місцеві бюджети
2.10.2. Створення умов для туристів (туристичної інфраструктури)																									- координатор проекту	кошти провайдера
2.10.3. Навчання надавачів послуг (тренінги, навчальні тури)																										грантові кошти
2.10.4. Розроблення маркетингових заходів. Промозаходи																										
Операційна ціль	2.11. Розвиток туристичного продукту «Експериментальне човнярство» (категорія «Відпочивай змістовно!»)																									
2.11.1. Вибір провайдерів послуг та домовленості з ними. Проектування розвитку експериментального човнярства на території																									- провайдер послуг	місцеві бюджети
2.11.2. Створення умов для туристів (туристичної інфраструктури)																									- координатор проекту	кошти провайдера
2.11.3. Навчання надавачів послуг (тренінги, навчальні тури)																										грантові кошти
2.11.4. Розроблення маркетингових заходів. Промозаходи																										
Операційна ціль	2.12. Розвиток туристичного продукту «Етнотуризм» (категорія «Відпочивай змістовно!»)																									
2.12.1. Вибір провайдерів послуг та домовленості з ними. Проектування розвитку етнотуризму на території																									- провайдер послуг	місцеві бюджети
2.12.2. Створення умов для туристів (туристичної інфраструктури)																									- координатор проекту	кошти провайдера
2.12.3. Навчання надавачів послуг (тренінги, навчальні тури)																										грантові кошти
2.12.4. Розроблення маркетингових заходів. Промозаходи																										

Заходи	Рекомендовані терміни виконання за місяцями																								Виконавець	Джерело фінансування
	Перший рік												Другий рік													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Стратегічна ціль	2. Розвиток туристичних продуктів																									
Операційна ціль	2.13. Розвиток туристичного продукту «Військовий туризм» (категорія «Відпочивай змістовно!»)																									
2.13.1. Вибір провайдерів послуг та домовленості з ними. Проектування розвитку військового туризму на території																									- провайдер послуг	місцеві бюджети
2.13.2. Створення умов для туристів (інфраструктури)																									- координатор проекту	кошти провайдера
2.13.3. Навчання надавачів послуг (тренінги, навчальні тури)																										грантові кошти
2.13.4. Розроблення маркетингових заходів. Промозаходи																										
Операційна ціль	2.14. Розвиток туристичного продукту «Геотуризм» (категорія «Відпочивай змістовно!»)																									
2.14.1. Вибір провайдерів послуг та домовленості з ними. Проектування розвитку геотуризму на території																									- провайдер послуг	місцеві бюджети
2.14.2. Створення умов для туристів (інфраструктури)																									- координатор проекту	кошти провайдера
2.14.3. Навчання надавачів послуг (тренінги, навчальні тури)																										грантові кошти
2.14.4. Розроблення маркетингових заходів. Промозаходи																										
Операційна ціль	2.15. Розвиток туристичного продукту «Релігійний туризм» (категорія «Відпочивай змістовно!», концепція «Медове коло»)																									
2.15.1. Вибір провайдерів послуг та домовленості з ними. Проектування розвитку релігійного туризму на території																									- провайдер послуг	місцеві бюджети
2.15.2. Створення умов для туристів (інфраструктури)																									- координатор проекту	кошти провайдера
2.15.3. Навчання надавачів послуг (тренінги, навчальні тури)																										грантові кошти
2.15.4. Розроблення маркетингових заходів. Промозаходи																										

Заходи	Рекомендовані терміни виконання за місяцями																								Виконавець	Джерело фінансування
	Перший рік												Другий рік													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Стратегічна ціль	2. Розвиток туристичних продуктів																									
Операційна ціль	2.16. Розвиток туристичного продукту «Здорове харчування» (категорія «Живи здорово!»)																									
2.16.1. Вибір провайдерів послуг та домовленості з ними. Проектування розвитку продукту «Здорове харчування» на території																									- провайдер послуг	місцеві бюджети
2.16.2. Створення умов для туристів (туристичної інфраструктури)																									- координатор проекту	кошти провайдера
2.16.3. Навчання надавачів послуг (тренінги, навчальні тури)																										грантові кошти
2.16.4. Розроблення маркетингових заходів. Промозаходи																										
Операційна ціль	2.17. Розвиток туристичного продукту «Екотуризм» (категорія «Живи здорово!»)																									
2.17.1. Вибір провайдерів послуг та домовленості з ними. Проектування розвитку екотуризму на території																									- провайдер послуг	Місцеві бюджети
2.17.2. Створення умов для туристів (туристичної інфраструктури)																									- координатор проекту	кошти провайдера
2.17.3. Навчання надавачів послуг (тренінги, навчальні тури)																										грантові кошти
2.17.4. Розроблення маркетингових заходів. Промозаходи																										
Операційна ціль	2.18. Розвиток туристичного продукту «Рекреація, оздоровлення, агротуризм» (категорія «Живи здорово!»)																									
2.18.1. Вибір провайдерів послуг та домовленості з ними. Проектування розвитку рекреаційного, оздоровчого та агротуризму на території																									- провайдер послуг	місцеві бюджети
2.18.2. Створення умов для туристів (туристичної інфраструктури)																									- координатор проекту	кошти провайдера
2.18.3. Навчання надавачів послуг (тренінги, навчальні тури)																										грантові кошти
2.18.4. Розроблення маркетингових заходів. Промозаходи																										

Заходи	Рекомендовані терміни виконання за місяцями																								Виконавець	Джерело фінансування
	Перший рік												Другий рік													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Стратегічна ціль	3. Розвиток туристичної інфраструктури																									
Операційна ціль	3.1. Розвиток системи навігації																									
3.1.1. Проектування, визначення місць встановлення. Макетування вказівників і дороговказів																									- районні підрозділи Служби автомобільних доріг у Рівненській області	місцеві бюджети
3.1.2. Погодження та отримання дозволів на встановлення																									- об'єднані територіальні громади	
3.1.3. Встановлення згідно з проектом																									- координатор проекту - туристичні інформаційні офіси	
Операційна ціль	3.2. Розвиток системи знакування																									
3.2.1. Проектування, визначення місць встановлення. Макетування знаків маркування																									- координатор проекту - провайдери послуг	кошти провайдера
3.2.2. Погодження із землекористувачами																									- об'єднані територіальні громади	місцеві бюджети
3.2.3. Встановлення згідно з проектом																									- туристичні інформаційні офіси	грантові кошти
Операційна ціль	3.3. Інформаційне забезпечення на території																									
3.3.1. Проектування, визначення місць встановлення інформаційних таблиць																									- координатор проекту - провайдери послуг	місцеві бюджети грантові кошти
3.3.2. Погодження із землекористувачами																									- об'єднані територіальні громади	кошти провайдера
3.3.3. Встановлення згідно з проектом																									- туристичні інформаційні офіси	інші фонди

Заходи	Рекомендовані терміни виконання за місяцями																								Виконавець	Джерело фінансування
	Перший рік												Другий рік													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Стратегічна ціль	3. Розвиток туристичної інфраструктури																									
Операційна ціль	3.4. Малі архітектурні форми (альтанки, лавки тощо)																									
3.4.1. Проектування, визначення місць встановлення																									- координатор проекту - об'єднані територіальні громади	місцеві бюджети грантові кошти
3.4.2. Погодження із землекористувачами																									- провайдери послуг	кошти провайдера
3.4.3. Встановлення згідно з проектом																										
Операційна ціль	3.5. Створення пунктів прокату та сервісу туристичного спорядження																									
3.5.1. Проектування, визначення місць																									- провайдери послуг	провайдери послуг
3.5.2. Погодження із землекористувачами																									- координатор проекту	інші фонди
3.5.3. Створення згідно з проектом																										
Операційна ціль	3.6. Облаштування шляхів сполучень																									
3.6.1. Підготовка звернень до балансоутримувачів автодоріг																									- районні підрозділи Служби автомобільних доріг у Рівненській області	місцеві бюджети інші фонди
3.6.2. Пошук джерел фінансування																										
3.6.3. Встановлення тротуарів																										
3.6.4. Ремонт автодоріг																									- об'єднані територіальні громади	

Заходи	Рекомендовані терміни виконання за місяцями																								Виконавець	Джерело фінансування
	Перший рік												Другий рік													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Стратегічна ціль	3. Розвиток туристичної інфраструктури																									
Операційна ціль	3.7. Місця паркування туристичного автотранспорту																									
3.7.1. Проектування, визначення місць																									- координатор проекту - провайдери послуг	місцеві бюджети інші фонди
3.7.2. Облаштування згідно з проектом																									- районні підрозділи Служби автомобільних доріг у Рівненській області	
Операційна ціль	3.8. Заклади туристичного розміщення (готелі, агросадиби, кемпінги)																									
3.8.1. Визначення місць і проектування																									- провайдери послуг - координатор проекту	кошти провайдера
3.8.2. Пошук джерел фінансування чи підприємців																								грантові кошти		
3.8.3. Створення згідно з проектом																								інші фонди		
Операційна ціль	3.9. Заклади туристичного харчування																									
3.9.1. Визначення місць і проектування																									- провайдери послуг - координатор проекту	кошти провайдера
3.9.2. Пошук джерел фінансування чи підприємців																								грантові кошти		
3.9.3. Створення згідно з проектом																								інші фонди		
Операційна ціль	3.10. Забезпечення картами та путівниками																									
3.10.1. Вибір підрядників																									- координатор проекту - провайдери послуг - об'єднані територіальні громади	грантові кошти
3.10.2. Створення макетів																								державний бюджет		
3.10.3. Виготовлення																								підприємці		

Заходи	Рекомендовані терміни виконання за місяцями																								Виконавець	Джерело фінансування
	Перший рік												Другий рік													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Стратегічна ціль	3. Розвиток туристичної інфраструктури																									
Операційна ціль	3.11. Музеї, галереї тощо																									
3.11.1. Створення концепції розвитку, дизайну, сучасних експозицій																									- координатор проекту - провайдери послуг	місцеві бюджети
3.11.2. Реалізація																									- митці і краєзнавці - туристичні інформаційні офіси	кошти провайдерів інші фонди
Операційна ціль	3.12. Створення спеціалізованої інфраструктури для інвалідів																									
3.12.1. Проектування																									- координатор проекту - провайдери послуг	місцеві бюджети
3.12.2. Вибір підрядників																									- об'єднані територіальні громади - туристичні інформаційні офіси	кошти провайдерів грантові кошти інші фонди
3.12.3. Створення																										
Операційна ціль	3.13. Створення пунктів продажу сувенірної продукції																									
3.13.1. Створення проекту розташування пунктів продажу сувенірів																									- координатор проекту - провайдери послуг	кошти провайдерів
3.13.2. Вибір підрядників																									- туристичні інформаційні офіси	інші фонди
3.13.3. Встановлення пунктів продажу																										

Заходи	Рекомендовані терміни виконання за місяцями																								Виконавець	Джерело фінансування
	Перший рік												Другий рік													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Стратегічна ціль	3. Розвиток туристичної інфраструктури																									
Операційна ціль	3.14. Санітарно-гігієнічний стан та естетичний стан території																									
3.14.1. Проект і визначення місць встановлення громадських туалетів																									- координатор проекту - провайдери послуг - об'єднані територіальні громади	місцеві бюджети кошти провайдерів, інші кошти
3.14.2. Погодження із землекористувачами																										
3.14.3. Встановлення громадських туалетів																										
3.14.4. Інформаційна робота з населенням та гостями щодо благоустрою; впровадження правил благоустрою																									- координатор проекту - провайдери послуг - об'єднані територіальні громади	місцеві бюджети кошти провайдерів, інші кошти
3.14.5. Налагодження регулярного вивезення сміття і його сортування																										
3.14.6. Впорядкування та облаштування присадибних ділянок, берегів річок у місцях концентрації туристів та прилеглих до них територій																										
Операційна ціль	3.15. Облаштування туристичних об'єктів																									
3.15.1. Створення інфраструктури (згідно з пунктами 3.1 - 3.14)																									- координатор проекту - провайдери послуг - об'єднані територіальні громади	місцеві бюджети
3.15.2. Оглядові майданчики																										
3.15.3. Вибір, проектування місць для проведення масових заходів																									- туристичні інформаційні офіси	кошти провайдерів, інші кошти

Заходи	Рекомендовані терміни виконання за місяцями																								Виконавець	Джерело фінансування
	Перший рік												Другий рік													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Стратегічна ціль	4. Маркетинг території																									
Операційна ціль	4.1. Створення локального бренду																									
4.1.1. Пошук підрядників, бренд-агенції																								- координатор проекту - провайдери послуг	місцеві бюджети	
4.1.2. Створення концепції локального бренду																								- митці і красназвці - об'єднані територіальні громади	кошти провайдерів	
4.1.3. Впровадження локального бренду																								- експерти - туристичні інформаційні офіси	інші фонди грантові кошти	
Операційна ціль	4.2. Створення тематичного туристичного сайту																									
4.2.1. Пошук підрядника																								- координатор проекту - провайдери послуг	місцеві бюджети	
4.2.2. Узгодження технічного завдання																								- туристичні інформаційні офіси	кошти провайдерів	
4.2.3. Розробка сайту																									інші фонди	
4.2.4. Підготовка матеріалів та наповнення сайту																									грантові кошти	
Операційна ціль	4.3. Створення іміджевої сувенірної продукції																									
4.3.1. Вибір підрядників																								- координатор проекту - провайдери послуг	Місцеві бюджети	
4.3.2. Створення макетів сувенірної продукції																								- туристичні інформаційні офіси	кошти провайдерів	
4.3.3. Виготовлення																									інші фонди грантові кошти	

Заходи	Рекомендовані терміни виконання за місяцями																								Виконавець	Джерело фінансування											
	Перший рік												Другий рік																								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12													
Стратегічна ціль	4. Маркетинг території																																				
Операційна ціль	4.4. Забезпечення друкованою рекламно-інформаційною продукцією																																				
4.4.1. Пошук підрядників																									- координатор проекту	місцеві бюджети											
4.4.2. Створення макетів																									- туристичні інформаційні офіси	кошти провайдерів											
4.4.3. Виготовлення																								- провайдери послуг - залучені експерти	інші фонди грантові кошти												
Операційна ціль	4.5. Участь у промозаходах, виставках																																				
4.5.1. Планування промозаходів та поширення промпродукції																								- координатор проекту	місцеві бюджети												
4.5.2. Участь у туристичних виставках																								весна, осінь												- туристичні інформаційні офіси	кошти провайдерів
4.5.3. Участь у ділових тематичних заходах																									- провайдери послуг	інші фонди											
4.5.4. Проведення інфотурів																								весна, осінь												- залучені експерти	грантові кошти
4.5.5. Співпраця із засобами масової інформації																																					
Стратегічна ціль	5. Створення туристичних інформаційних офісів																																				
Операційна ціль	5.1. Створення туристичних інформаційних офісів																																				
5.1.1. Відбір та навчання працівників та волонтерів для роботи в туристичних інформаційних офісах																								- координатор проекту - залучені експерти	місцеві бюджети												
5.1.2. Проектування і вибір місць під туристичні інформаційні офіси																							кошти провайдерів														
5.1.3. Планування діяльності туристичних інформаційних офісів																							інші фонди														
5.1.4. Створення і відкриття																							грантові кошти														

V. ПРОГНОЗОВАНА КІЛЬКІСТЬ ТУРИСТІВ ТА ЗГЕНЕРОВАНИХ КОШТІВ. ОРІЄНТОВНИЙ БЮДЖЕТ ПРОЕКТУ

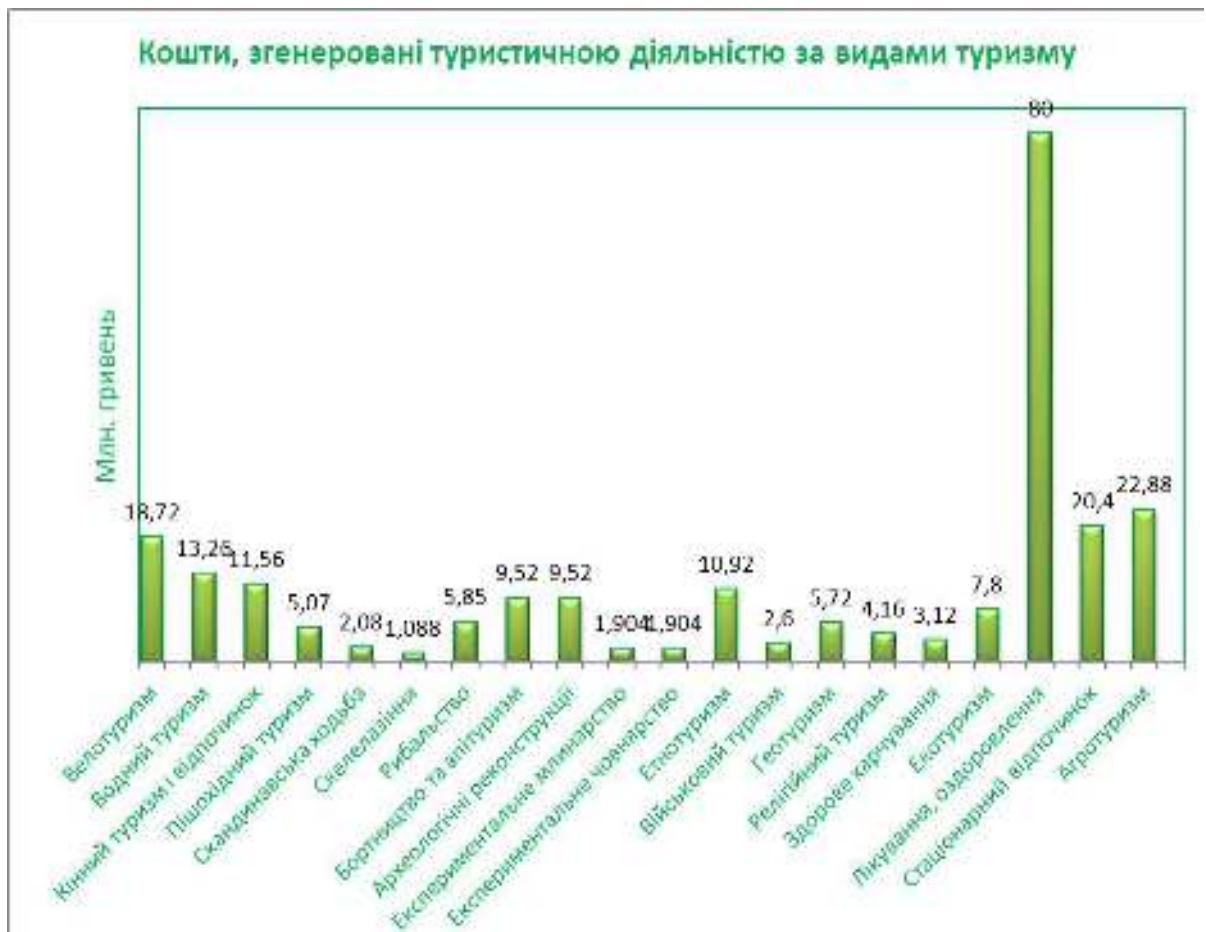
Реалізація заходів Стратегії сприятиме збільшенню кількості туристів, а також коштів, залучених у регіон від туристичної діяльності. Результат буде відчутним уже після третього року впровадження проекту:

прогнозована кількість туристів становить понад 150 тис. осіб на рік (деталізацію за видами туристичних продуктів наведено нижче);

дохідна частина від цієї кількості туристів становить близько 238 млн. гривень (за розрахунками станом на 2017 рік) і включає всі витрачені кошти в регіоні подорожі (місцевий транспорт, проживання, харчування, прокат обладнання, послуги супроводу, купівля продуктів, сувеніри, інші витрати) і не включає коштів на проїзд до дестинації та у зворотному напрямку; організаційних коштів немісцевих туристичних фірм; коштів страхування, якщо воно здійснене поза межами дестинації;

реалізація Стратегії підтримуватиме ринок праці та стимулюватиме створення додаткових робочих місць. Згідно з прогнозованими даними до обслуговування туристів буде задіяно близько 650 осіб.

Щодо бюджету на реалізацію проекту, то у розрахунки закладено в першу чергу загальні витрати на організацію, навчання населення, початкову туристичну інфраструктуру, інформаційне забезпечення та промоцію. Більшість із цих витрат є разовими, тому в подальшому за окремими позиціями вони будуть виключені взагалі (наприклад, позиції бренду, порталу, туристичного інформаційного офісу, навігації тощо) або значно зменшуватимуться (наприклад, залишатимуться кошти тільки для заходів з підтримання, таких як маркування). Вказані кошти не включають витрат на проектування або отримання необхідних дозволів, зокрема на встановлення навігаційних знаків та інформаційних таблиць. У таблиці не відображено також оглядові майданчики, освітні пункти, облаштування місць відпочинку / рекреаційних зон з малими архітектурними формами. Розрахунки зроблено станом на серпень 2017 року.

Поза бюджетом залишається інша частина витрат, яка стосується розвитку окремих видів туризму/відпочинку та відповідної інфраструктури, де витрати покладаються на провайдерів послуг – підприємців. Також поза бюджетом загальна інфраструктура, яка має опосередкований вплив на туризм, наприклад місця паркування автомобільного транспорту, туалети, естетичний стан території тощо.

VI. ПРИКЛАДИ ПЕРСПЕКТИВНИХ ПРОДУКТІВ ДЕСТИНАЦІЇ, ЩО БАЗУЮТЬСЯ НА ЇЇ ОСОБЛИВОСТЯХ

Особливості будь-якої території необхідно використовувати для формування власного унікального туристичного продукту.

Надалі пропонуються варіанти територіальних унікальностей, які можна втілити на територіях дестинації згідно з їх потенціалом.

Реалізація таких ідей повинна відбуватися поступово, після створення основної туристичної інфраструктури і запуску базових туристичних продуктів. Це дасть можливість конкретизувати місце створення територіальної унікальності, використати вже існуючу інфраструктуру.

Локальний продукт № 1. ВПЕРЕД У МИНУЛЕ

Дестинація характеризується суттєвим потенціалом археологічного напрямку. У розвинутих країнах світу археологія є однією з цікавих атракцій для туристів, які під керівництвом науковців беруть участь у пошуках артефактів. Крім того, що туристи оплачують участь у розкопках, залишаючи кошти у місцевих бюджетах, вони є волонтерами, які виконують частину робіт, що за звичайних умов потребують фінансування. Ще одним позитивним «побічним ефектом» є освітня складова: «археотуристам» у процесі роботи в цікавій формі розповідають про добу розкопок, її значення в історії нашої держави, про побут і звичаї засновників культури, яка є предметом розкопок, про важливість дослідження і збереження археологічних культур, про негативний вплив «чорної» археології, навчають правильним прийомам проведення розкопок.

Територія дестинації не лише багата археологічним матеріалом і кількістю місць (досліджених і недосліджених), а й має спеціалістів цієї галузі (наприклад, кафедра історії України Рівненського державного гуманітарного університету).

Отже, продукт «Вперед у минуле» може включати: мережу центрів практичної археології з власним брендом, маршрутом, поліграфічними пізнавальними і рекламними матеріалами. Такий проект буде цікавим, власне, як мережа:

він буде дешевшим для кожного окремого центру (зокрема, на дороговартісні речі, які можуть бути у спільному використанні всіх центрів: фестивалі/ярмаркове обладнання, частина інвентарю, проєктори, прожекторне освітлення, каркаси сцени і меблі для масових заходів);

його буде легше просувати (спільні для центрів витрати на поліграфічні матеріали і сувенірну продукцію; участь у виставках; поширення інформації про інші точки мережі в кожному конкретному центрі, особливо під час локальних масових заходів; спільні виїзні промозаходи);

археологічний бренд мережі зробить туристичний продукт впізнаваним і таким, що буде запам'ятовуватися;

наявність кількох центрів дасть можливість затримати туриста на довший час і забезпечити повернення туриста наступного року.

I – території:

кілька окремих територій – центрів археологічних розкопок, які пристосовані для польових робіт навіть у негоду: накриття, туалет, рукомийник, питна вода, інвентар, місця для ночівлі, харчування, гігієни, для роботи з реконструкції;

місцеві музеї археології з доступною експозицією*;

кваліфіковані кадри, навчені працювати з туристами;

господарські приміщення (інвентар, продовольчі запаси тощо) – можуть бути на базі існуючих закладів неподалік (приватні садиби, держустанови, фермерські споруди).

II – експозиція музеїв*:

фотографії, замальовки, муляжі, що розповідають про унікальність території, її історію, археологічні знахідки, історичну флору і фауну навколо місця розкопок;

експозиція археологічних матеріалів: їх можна взяти в руки, роздивитись у збільшуваче скло, мікроскоп;

фотоматеріали процесу розкопок;

в окремих випадках (на ділянках важливих археологічних відкриттів) наявність місця для перегляду відео-/кінофільмів про архетип культури, що досліджується, території її поширення і місце в історії.

III – підготовлені кадри (гідн та науковці), здатні працювати з груповим чи індивідуальним туристом:

студентські професійно орієнтовані групи;

індивідуальні відвідувачі;

шкільні групи;

сім'ї з дітьми;

групи активних, охочих до пізнання молодих людей.

IV – різноманітність додатково надаваних послуг:

формування наукової тематичної бібліотеки (зокрема електронної) для роботи науковців та студентів;

проведення тематичних уроків для школярів, лекцій для студентів, спеціалізованих наукових конференцій для викладацького та наукового складу;

організація виходів «у поле» для бажаючих організованих груп;

в окремих випадках нестандартні розкопки (а – у нічний час, б – у воді з використанням дайвінгового спорядження тощо);

у населених пунктах біля великих дослідницьких ділянок тематичні кав'ярні/ресторани (наприклад, «Древній град», «Русич»), де могли б провести час екскурсанти (вдень) і команда археологів і туристи-добровольці (ввечері);

проведення майстер-класів на тему побуту різних археологічних культур: реконструкція будівництва земляних валів, будівництво човна, лозоплетіння і гончарство в побуті, ткацтво, приготування страв досліджуваної епохи, будівництво жител, пісні і танці, обрядовість (наприклад, традиційне для епохи вінчання чи свято врожаю). Великі проекти можна реалізувати за кошти туристів і за їхньою участю, розподіляючи роботи на низку окремих завдань – щоб кожна туристична група змогла долучитися до процесу (прикладом такого проекту може бути спорудження валу городища);

проведення святкувань для підлітків із історичним сценарієм (реконструкція побуту, військових дій, що мали місце в історії регіону тощо)

проведення корпоративних свят з цікавими сценаріями (можливо, костюмованих, із залученням акторів-аматорів тощо);

магазин продуктів домашнього виробництва (завжди популярні товари, куповані туристами);

благодійне свято для підтримки археологічного центру (вхід – платний). Заходи: ярмарок, ігрища, аукціон, розписування глечиків чи глиняних фігурок (невеликі, висотою 3 - 10 сантиметрів). На території заходу – спеціальні скриньки для добровільних пожертв.

V – поширення інформації:

буклети про кожен із центрів археологічного дослідження зокрема і про мережу в цілому;

сучасна Інтернет-сторінка (про діяльність центрів мережі; археологічну спеціалізацію кожного центру; історію досліджень; календар масових заходів; фотогалерея; пропозиції для волонтерів; карти-схеми);

відвідування туристичних виставок для поширення інформації;

публікація статей (студентами, викладачами, науковцями) і організація фотовиставок на тему місцевих археологічних об'єктів з обов'язковим посиланням авторів на конкретний центр чи мережу.

VI – важливо:

рекламна і презентаційна інформація: цікаві та прості для сприйняття туристами будь-якого віку;

підготовлені гіді/екскурсоводи, які могли б акцентувати увагу групи туристів на двох моментах: важливість збереження історії для суспільства і можливість кожного долучитися до дослідження і збереження археологічної спадщини;

організація процесу перебування туриста на територіях мережі повинна бути настільки різноманітною, щоб у нього було бажання залишитися на цілий день, а не приїхати на 1 - 2 години, провести тут кілька днів як волонтер, і, при цьому, мати комфортні польові умови (гігієна, харчування, проживання);

облаштовані приміщення і накриття, щоб турист міг перебувати на території за будь-якої погоди

музей повинен містити роздаткову рекламну інформацію про інші пізнавальні пункти дестинації (інші музеї, майстер-класи, туристичні об'єкти).

Локальний продукт № 2. МЕДОВЕ КОЛО

Ідея цього локального продукту з'явилася після польових досліджень глибини дестинації. Виявилось, що сучасні пасіки, на диво, тут не надто поширені, зате є унікальні зразки старовинного ремесла. Наприклад, сім'я із села Князівка (Березнівський район) досі займається традиційним бортництвом.

Бортництво – це добування меду диких бджіл. Стародавня матеріальна культура має зразки того, що ще первісна людина «полювала» за медом – єдиним на той час солодким, смачним і поживним продуктом: на стінах Павучої печери поблизу Валенсії (Іспанія) знайдено малюнок кам'яного віку – людина в оточенні бджіл, яка вибирає мед.

На території Київської Русі історія бджільництва відслідковується з X століття. Звісно, що займатися бортництвом у цих краях почали набагато раніше. В староруських літописах містяться численні згадки про розвиток бджільництва, вотчинних і монастирських бортних угідь, розвинуту торгівлю медом і воском. Інтенсивному розвитку бджільництва сприяли вигідні природно-кліматичні умови: незаймані ліси і квітучі луки були невичерпною кормовою базою для бджіл. Бджільництво мало доволі вагоме значення в економіці слов'ян.

До XVIII ст. бортництво було поширеним видом народного промислу, що поступово занепавав через вуликове пасічництво і втрату традиційних знань та вмінь молодшим поколінням.

Продукт «Медове коло» може включати: мережу бортних ділянок з власним брендом, поліграфічними пізнавальними і рекламними матеріалами. Частина цих ділянок буде експериментальна – тут навчатимуться і навчатимуть бажаючих, проводитимуть майстер-класи, екскурсії, зберігатимуть традиційний промисел і виготовлятимуть традиційним способом знаряддя для нього, частина ділянок – ділянки практичного бортництва. Такий проект буде цікавим, власне, як мережа:

він буде дешевшим для кожної окремої ділянки (зокрема, на дороговартісні речі, які можуть бути у спільному використанні: фестивальне/ярмаркове обладнання, частина інвентарю, проєктори, меблі для масових заходів);

його буде легше просувати (спільні витрати на поліграфічні матеріали і сувенірну продукцію; участь у виставках; поширення інформації про інші атракції мережі в кожній конкретній ділянці, особливо під час локальних масових заходів; спільні виїзні промозаходи);

бренд мережі (наприклад, «Медове коло») зробить туристичний продукт впізнаваним і таким, що буде запам'ятовуватися;

наявність кількох ділянок дасть можливість затримати туриста на довший час і забезпечити повернення туриста наступного року.

I – території:

кілька окремих територій – ділянок, пристосованих для експериментально-навчальної чи практичної роботи з бортями навіть у негоду: накриття, туалет, рукомийник, питна вода, інвентар, місця харчування, гігієни, для роботи з реконструкції;

кваліфіковані кадри, навчені працювати з туристами;

господарські приміщення (інвентар, продовольчі запаси тощо) – можуть бути на базі існуючих закладів неподалік (приватні садиби, держустанови, фермерські споруди).

II – експозиція музеїв:

фотографії, замальовки, муляжі, що розповідають про унікальність промислу, його історію, про зв'язок з флорою і фауною;

експозиція матеріалів з бортництва*: їх можна взяти в руки, спробувати покористуватись чи виготовити;

фото- та відеоматеріали процесу майстрування знарядь і забору меду.

III – підготовлені кадри (гідри та науковці), здатні працювати з груповим чи індивідуальним туристом:

професійно орієнтовані групи;

індивідуальні відвідувачі;

шкільні групи;

сім'ї з дітьми;

групи активних, охочих до пізнання молодих людей, екскурсанти.

IV – різноманітність додатково надаваних послуг:

формування наукової тематичної бібліотеки (зокрема, електронної);

проведення тематичних уроків/лекцій;

організація виходів «у поле» для бажаючих;

майстер-класи з виготовлення бортей і інших знарядь праці;

у населених пунктах біля бортницьких ділянок тематичні кав'ярні, де могли б провести час екскурсанти;

проведення інших майстер-класів народної творчості і промислів;
дегустаційні зали;
магазинчик продуктів домашнього виробництва (завжди популярні товари, куповані туристами);

благодійне свято для підтримки бортництва (вхід – платний). Заходи: ярмарок, ігрища, аукціон, розписування глечиків чи глиняних фігурок (невеликі, висотою 3 - 10 сантиметрів). На території проведення заходу – спеціальні скриньки для добровільних пожертв.

V – поширення інформації:

буклети про кожен з ділянок відродження бортництва зокрема і про мережу в цілому;

сучасна Інтернет-сторінка (про діяльність мережі; спеціалізацію кожної ділянки; історію досліджень; календар масових заходів; фотогалерея; пропозиції для волонтерів; карти-схеми);

відвідування туристичних виставок для поширення інформації;
публікація статей і організація фотовиставок з обов'язковим посиланням авторів на конкретний бортницький центр чи мережу.

VI – важливо:

рекламна і презентаційна інформація: цікаві та легкі для сприймання туристами будь-якого віку;

підготовлені гід/екскурсоводи, які б вміли тримати фокус групи туристів на двох точках: важливість збереження історичних промислів для суспільства і можливість кожного долучитися до цієї справи;

організація процесу перебування туристів чи волонтерів повинна передбачати можливість залишитися мінімум на день – мати комфортні польові умови (гігієна, харчування, проживання);

продумані приміщення і накриття, щоб турист міг перебувати на території за будь-якої погоди;

музей повинен містити роздаткову рекламну інформацію про інші пізнавальні пункти дестинації (музеї, майстер-класи, туристичні об'єкти).

Локальний продукт № 3. ВІДРОДЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНИХ РЕМЕСЕЛ

Продукт «Відродження традиційних ремесел» - це створення окремих центрів з власними профілями, що мали б можливість платно навчати бажаючих різним традиційним ремеслам. Це дасть змогу зберегти вміння як національне надбання і розширити коло майстрів. Поза тим, така діяльність буде фінансовою підтримкою і натхненням для самих майстрів передавати досвід іншим і вдосконалювати власне мистецтво. Головна перевага такого проекту – навчання дітей і молоді, адже саме вони пронесуть через роки частину наших знань і вмінь, що вирізняють кожен народ і називаються традиційними чи сучасними ремеслами.

Територія дестинації має достатньо можливостей для підтримки цікавих, часом незвичних сьогодні, ремесел, сучасникам варто розуміти різницю між виробами традиційними і фабричними, їх можливий позитивний та негативний ефекти. Саме для аналізованої території експерти виділяють найбільш цікаві і рідкісні напрями, що можуть бути окремими великими проектами: виготовлення традиційних човнів з цільного дерева, плетіння з хвої, плетіння з очерету і соломи.

Майстри працюють, переважно, поодинокі. Проект допоможе об'єднати їх, донести до них і про них інформацію, зорганізувати їх промодіяльність через залучення до майстер-класів, спільних виставок, координації подій, важелів впливу на туристів.

I – території:

окрема територія, придатна для роботи майстрів того чи іншого профілю протягом цілого дня у будь-яку погоду і відвідування десятками туристів (накриття, туалети, рукомийники, харчування);

майстри: гончарство, ковальство, обробка каменю, різьба по дереву, виготовлення іграшок з підручних матеріалів (шишки, жолуді, сіно, солома), лозоплетіння, очеретоплетіння, вишивання, малювання, розпис заготовок посуду, іграшок, плетіння з хвої і соломи (скриньки, кошики, кашпо), виготовлення човнів, ткацтво, плетіння килимів,

дитячий майданчик з гойдалками, тимчасово спорудженими на деревах елементами мотузкового парку;

кілька локацій виїзного харчування (наприклад, кав'ярня/ресторан «Золоті руки»);

музеї або міні-експозиції з історичною інформацією та фото- і відеоматеріалами про види ручної роботи і зразками (наприклад, з минулих фестивалів);

сувенірні ринки, магазини сувенірів ручної роботи.

II – підготовлені кадри (гідри та майстри) для прийому групового чи індивідуального туриста:

молодь;

дорослі індивідуальні відвідувачі;

шкільні групи;

сім'ї з дітьми;

III – різноманітність додатково надаваних послуг:

проведення тематичних уроків для школярів;

організація виїзних майстер-класів для туристів;

проведення дитячих свят;

проведення корпоративних свят з цікавими сценаріями;

магазини товарів ручної роботи;

фестиваль «ВІДРОДЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНИХ РЕМЕСЕЛ» – щорічне свято: люди сплачують за вхід (з отриманих коштів можна оплачувати повністю чи частково майстрам за послуги з проведення показових майстер-класів, витрачену

сировину). Заходи: ярмарок, ігри, аукціон виробів ручної роботи, безкоштовна лялькова вистава на будь-яку тематику просто неба. На території заходу – спеціальні скриньки для добровільних пожертв.

V – поширення інформації:
 буклети про ручну роботу;
 сучасна Інтернет-сторінка з календарем і картою планованих майстер-класів;
 відвідування туристичних виставок для поширення інформації;
 публікація статей і організація фотовиставок з обов'язковим посиланням авторів на фестиваль «ВІДРОДЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНИХ РЕМЕСЕЛ».

V – важливо:
 розмаїття майстер-класів за напрямками та категоріями учасників (щоб зацікавити різні вікові групи, професіоналів і аматорів, представників різної статі);
 рекламна і презентаційна інформація: цікаві та прості для сприйняття туристами будь-якого віку;

підготовлені гіді, які забезпечили б фокусування уваги туристів на двох аспектах: особистому і експозиційному;

створення різнобічної програми перебування туриста в музеї, яка стимулювала б його провести на об'єкті цілий день, а не 1 - 2 години; врахування базових потреб гігієни та харчування;

продумані приміщення і накриття, щоб турист міг перебувати на території за будь-якої погоди;

музей повинен містити роздаткову рекламну інформацію про інші пізнавальні пункти дестинації (музеї, майстер-класи, туристичні об'єкти).

VII. ІНТЕГРАЦІЯ В ЛОКАЛЬНІ, РЕГІОНАЛЬНІ, НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ МАРШРУТИ І ПРОЕКТИ. GREENWAYS. ЛОКАЛЬНИЙ ЗЕЛЕНИЙ ШЛЯХ «МЕДОВЕ КОЛО»

В Україні недостатньо розвинуті протяжні туристичні маршрути або туристичні проекти. З найбільш відомих існуючих або перспективних є «Шлях Гедиміновичів», «Бурштиновий шлях», «Шлях штетлів», «Євровел», «Вишиваний шлях». Попри те, що згадані маршрути перебувають у стадії становлення, проєктована територія лежить відносно недалеко і може бути інтегрована до окремих з них.

Найбільш характерною моделлю розвитку туристичного потенціалу території проєкту є розвиток Зеленого шляху (Greenways). Зелені шляхи (Greenways) – це багатофункціональні маршрути для пересування безмоторними транспортними засобами чи пішохідним способом, що проходять вздовж природних коридорів, історичних торгових шляхів, річок і залізничних колій, які вже не експлуатуються. Ці маршрути координуються місцевими товариствами з метою впровадження концепції сталого туризму і пропаганди здорового способу життя. Зелені маршрути є основою для реалізації місцевих ініціатив соціального характеру і проєктів, пов'язаних з охороною природи і ландшафтів, збереженням культурної спадщини, екологічним туризмом і транспортом, що не забруднює навколишнє середовище. Зелені шляхи відповідають потребам місцевого населення і подорожуючих, вносячи свій вклад в пожвавлення місцевої економіки. Шляхи Greenways мають різний масштаб – від локальних до міжнародних. Їх ідея віднедавна розпочала реалізовуватись в Україні.

Ініціатором руху «Зелені маршрути» вважаються Сполучені Штати Америки, які ще у минулому столітті оголосили про створення мережі зелених маршрутів по цілій Америці. Сьогодні в країні існує більше 18 тис. кілометрів зелених маршрутів, діють сотні громадських організацій, що займаються розвитком ідеї зелених маршрутів на різних рівнях. Реалізація ініціативи зелених маршрутів підтримується природоохоронними установами і органами самоуправління, створюються робочі місця для координаторів маршрутів. Всі ці ініціативи здійснюються широким партнерством публічного, комерційного і громадського секторів.

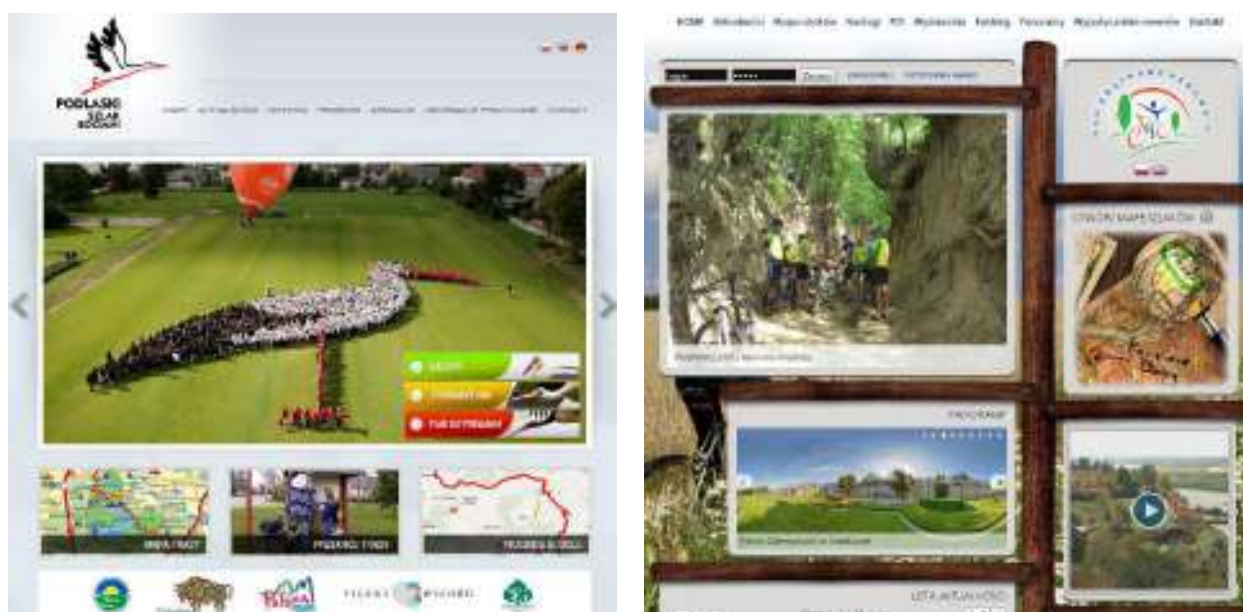
В країнах Західної Європи ідея зелених маршрутів стала поширюватися в кінці ХХ ст. Зелені шляхи в країнах Європейського Союзу – це туристичні рекреаційні коридори, не пов'язані з автотрасами маршрути вздовж старих історичних доріг, природних екологічних коридорів чи забутих, не використовуваних комунікаційних сполучень (наприклад, залізничні колії). Метою є просування активного стилю життя, покращення здоров'я людей і стану природного середовища, зменшення забруднення, створення екологічно чистих доріг для щоденного використання.

Європейська Асоціація Зелених Шляхів (European Greenways Association – EGWA) взаємодіє з європейськими організаціями з питань розвитку і покращення політики Європейського Союзу в секторі стійкого

розвитку, охорони навколишнього середовища, рівномірного розвитку регіонів і працевлаштування. Бере участь в організації і пропаганді Європейського тижня мобільності, що організовується щорічно у більш як 1300 європейських населених пунктах. З 2005 року в рамках програми SEG присуджується щорічна премія Greenways ім. Л. С. Рокфеллера.

Загалом в Європі та світі є сотні зелених шляхів. Прикладами їх розвитку у Республіці Польща можуть бути Підляський Шлях Лелек (Podlaski Szlak Wosiani) та Велосипедна Країна (Kraina Rowerowa), які розвиваються на аграрних територіях. Вважається, що розвиток туризму (зеленого, екологічного, сільського) є способом підвищення ділової активності у регіоні та покращення рівня життя місцевого населення.

Нещодавно до розвитку зелених шляхів долучилася Білорусія. Україна лише робить перші кроки у цьому напрямі.

Для створення зелених шляхів рекомендується використання критеріїв, розроблених Асоціацією зелених шляхів в Центральній і Східній Європі (CEG). Згідно з її класифікацією, в Центральній і Східній Європі визначені три основні категорії зелених шляхів:

1. Зелені шляхи великої протяжності (Long-distance Greenways).
2. Локальні зелені шляхи (Local Greenways).
3. Міські зелені шляхи (Urban Greenways).

Існує два рівні критеріїв зелених шляхів: загальні (які стосуються всіх категорій) і спеціальні (відносяться до певних категорій).

Загальні критерії: зелений шлях – це позначена на місцевості траса, в якій є своя назва (що містить слово «зелений шлях» чи «greenway»), логотип і девіз/тематика маршруту. Інформація про маршрут поширюється у вигляді буклетів/карт/путівників, у маршруту є свій веб-сайт і інформаційна система уздовж всієї траси (таблиці, інформаційні пункти тощо). Маршрут відповідає основним вимогам дотримання безпеки, особливо щодо пересування велосипедистів і піших туристів. Він розвивається і керується провідним координатором (організація, заклад, територіальний орган самоврядування) у взаємодії з іншими партнерами, які працюють в регіоні. Маршрут є складовою частиною вже існуючих чи розроблюваних стратегій і планів розвитку туризму та транспортної системи, гармонійно поєднується з комунікаційною і туристичною мережами регіону та окремих сільських рад і пов'язаний з системою громадського транспорту.

Висновки. Всі зелені маршрути (Greenways) в Центральній і Східній Європі реалізуються відповідно до спеціальних критеріїв і за п'ятьма визначеними етапами. В Україні цей напрям розвиває Українська асоціація активного та екологічного туризму – громадська організація, яка займається системним розвитком та популяризацією активних видів відпочинку, що не шкодять природі, та екологічного туризму, сертифікацією маршрутів. Одним із напрямів діяльності є підтримка стійкого розвитку природних та історико-культурних територій через тісну співпрацю з ними, співпрацю з органами місцевого самоврядування та місцевими громадами.

Аналізована територія має всі передумови для створення тут локального зеленого шляху під назвою «Медове коло». Включення його у майбутню національну мережу зелених шляхів прискорить процес позиціонування та просування дестинації як екотуристичної. Основою для побудови такого шляху є головна маркована вісь, яка поєднує туристичні об'єкти та місцеві активності (ініціативи громад). Ця вісь може мати бічні відгалуження, що формують мережу місцевих тематичних маршрутів. Для їх функціонування на шляхах діють об'єкти туристичної і дотичної до неї інфраструктури.

Впровадження такого проекту можливе різними шляхами - як в спосіб формування кластерів або асоціацій, де для цього існує відповідне підґрунтя у вигляді самоорганізації бізнесу, так і шляхом створення комунальних підприємств.

Надзвичайно важливим для реалізації Стратегії є тісна та продуктивна взаємодія бізнесу та місцевих громад, синергія всіх потенційних учасників – громадських організацій і активістів, навчальних закладів, науковців, музейних працівників, природоохоронних територій, лісових господарств, органів влади.